

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 43 · 19. januar
Sesjonen 2022–2023

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny vateringsordning med faste vateringstidspunkter. Derfor vil saksreferat og tilhørende vatering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte torsdag den 19. januar 2023 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 43):

1. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås og Kathy Lie om å sikre forbrukervennlig lading via kontaktløs kortbetaling («tæpping») direkte på alle offentlig tilgjengelige hurtig- og lynladere
(Innst. 151 S (2022–2023), jf. Dokument 8:19 S (2022–2023))
2. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen og Sivert Bjørnstad om prioritering av skredsikrings tiltak på E6 langs Langnesberga
(Innst. 152 S (2022–2023), jf. Dokument 8:27 S (2022–2023))
3. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud, Himanshu Gulati og Tor André Johnsen om oppheving av miljøfartsgrenser
(Innst. 153 S (2022–2023), jf. Dokument 8:31 S (2022–2023))
4. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud, Himanshu Gulati og Tor André Johnsen om å fjerne piggekkgebyr
(Innst. 154 S (2022–2023), jf. Dokument 8:32 S (2022–2023))
5. Debatt om utenriksministerens redegjørelse om Norges medlemskap i FNs Sikkerhetsråd 2022 (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 17. januar 2023)
6. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland og Ingvild Wethrus Thorsvik om en langsiktig og forpliktende plan for støtte til Ukraina
(Innst. 134 S (2022–2023), jf. Dokument 8:20 S (2022–2023))
7. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Erlend Wiborg og Christian Tybring-Gjedde om frys av all bistand til stater som direkte eller indirekte støtter opp om Russlands krig i Ukraina
(Innst. 141 S (2022–2023), jf. Dokument 8:28 S (2022–2023))
8. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Torhild Bransdal***Presidenten [10:00:50]:** Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Torhild Bransdal gikk bort 28. september 2022.

Hun døde omgitt av sine nærmeste, 66 år gammel og etter en tapper kamp mot kreftsykdommen.

Da Torhild Bransdal ble valgt inn på Stortinget i 2017, på et utjevningsmandat fra Vest-Agder, var vi mange som tenkte at dette var et naturlig neste steg for den erfarne politikeren.

Gjennom et langt politisk virke knyttet Torhild mange vennskapsbånd. Hun var raus og ekte. Torhilds engasjement handlet om folk – ingen skulle havne utenfor. Engasjementet førte ofte til klar og tydelig tale, men det kom alltid fra et varmt hjerte. Derfor snakket alle godt om Torhild. Hun var en dame man fort ble glad i.

Når historien om Torhild skal skrives, blir det hennes lange innsats som ordfører i Vennesla som vil ta mest plass. Hun ble Venneslas første kvinnelige ordfører i 1999, etter å ha vært kommunestyremedlem siden 1991, og hun ga fra seg kjedet da hun kom inn på Stortinget. Hun er fortsatt den lengstsittende kvinnelige ordføreren i Norge. Torhild var en ordfører av folket og for folket. De opplevde at hun lyttet og forsto dem. Hun etterlater seg dype spor i en bygd hvor alle har et forhold til den rause og jordnære ordføreren.

På Stortinget fikk hun plass i kommunal- og forvaltningskomiteen hvor hennes ordførerbakgrunn kom til stor nytte i spørsmål om kommunenes selvråderett og som tjenesteleverandør til innbyggerne. Det var også i denne komiteen hun markerte seg tydelig i kampen for de som trenger en trygg havn og søker tilflukt i Norge etter et liv på flukt.

Torhild var fylkesleder for Vest-Agder KrF i åtte år, og i flere år var hun også en del av fylkespartiets administrasjon.

Sommeren 2018 fikk Torhild vite at hun led av kreft. Behandlingen så i første omgang ut til å ha vært effektiv, men året etter kom kreften tilbake, og da var det ikke mye legene kunne gjøre. Dette snakket hun åpent om, og bare få dager før hun døde, skrev hun på Facebook at nå gikk det mot slutten. Hun bar sykdommen og vissheten om at hun skulle dø, med en sinnsro og trygghet som var forankret i hennes kristentro.

Vi lyser fred over Torhild Bransdals gode minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten [10:04:38]: Representanten Ingvild Wethrus Thorsvik vil framsette et representantforslag.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [10:04:50]: På vegne av representanten Grunde Almeland og meg selv framsetter jeg et representantforslag om homofiles rettssikkerhet og likekjønnedes mulighet til familiegjenforening i Norge.

Presidenten [10:05:06]: Representanten André N. Skjelstad vil framsette et representantforslag.

André N. Skjelstad (V) [10:05:23]: På vegne av representantene Abid Raja, Ola Elvestuen, Guri Melby og meg selv vil jeg sette fram et forslag om en bedre og mer effektiv utnyttelse av det eksisterende togtilbudet på det sentrale Østlandet.

Presidenten [10:05:40]: Representanten Bård Hoksrud vil framsette et representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:05:56]: På vegne av Fremskrittspartiets stortingsrepresentanter Morten Wold, Himanshu Gulati, Silje Hjemdal og meg selv har jeg gleden av å framsette et forslag om åpenhet og statlig finansiert eldreomsorg.

Presidenten [10:06:12]: Representanten Margret Hagerup vil framsette et representantforslag.

Margret Hagerup (H) [10:06:26]: På vegne av representantene Turid Kristensen, Kari-Anne Jønnes, Jan Tore Sanner, Aleksander Stokkebø og meg selv vil jeg framsette et forslag om å styrke lærerkandidatordningen og gjøre den tilgjengelig for flere.

Presidenten [10:06:40]: Representanten Sylvi Listhaug vil framsette et representantforslag.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:06:55]: På vegne av Fremskrittspartiets representanter Bård Hoksrud, Morten Wold, Frank Edvard Sve og meg selv har jeg gleden av å framsette et forslag om å videreføre tilbudet ved Mork rehabiliteringssenter.

Presidenten [10:07:08]: Representanten Olaug Vervik Bollestad vil framsette to representantforslag.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [10:07:25]: På vegne av representantene Dag-Inge Ulstein, Kjell Ingolf Ropstad og meg selv vil jeg fremme et forslag om en plan for styrket helseberedskap.

På vegne av representantene Kjell Ingolf Ropstad, Dag-Inge Ulstein og meg selv vil jeg fremme et forslag om å utsette 1. klasse til fylte sju år og innføre førskole for seksåringene basert på læring gjennom lek i tråd med seksårsreformens intensjon.

Presidenten [10:07:57]: Representanten Bjørnar Moxnes vil framsette et representantforslag.

Bjørnar Moxnes (R) [10:08:14]: Jeg vil på vegne av representantene Sofie Marhaug, Geir Jørgensen og meg selv fremme forslag om suverenitet i energipolitikken.

Presidenten [10:08:25]: Representanten Cato Brunvand Ellingsen vil framsette et representantforslag.

Cato Brunvand Ellingsen (SV) [10:08:40]: På vegne av representantene Kirsti Bergstø, Kathy Lie, Marian Hussein og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om en opptrappingsplan for habilitering og en nasjonal modell for veiledning i hjemmet.

Presidenten [10:08:53]: Representanten Tobias Drevland Lund vil framsette et representantforslag.

Tobias Drevland Lund (R) [10:09:10]: På vegne av stortingsrepresentantene Geir Jørgensen, Sofie Marhaug og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om en mer skånsom og rettferdig hyttebygging.

Presidenten [10:09:26]: Representanten Mímir Kristjánsson vil framsette et representantforslag.

Mímir Kristjánsson (R) [10:09:40]: På vegne av stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen, Seher Aydar og meg selv vil jeg gjerne fremme et representantforslag om strakstiltak mot forskjellskrisen.

Jeg ber om at det blir hastebehandlet etter Stortingets forretningsorden § 39 c.

Presidenten [10:10:01]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16, og minner også om at i dag er det votering ved møtets slutt.

Sak nr. 1 [10:10:23]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås og Kathy Lie om å sikre forbrukervennlig lading via kontaktløs kortbetaling («tæpping») direkte på alle offentlig tilgjengelige hurtig- og lynladere (Innst. 151 S (2022–2023), jf. Dokument 8:19 S (2022–2023))

Presidenten [10:10:47]: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte

tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Geir Inge Lien (Sp) [10:11:20] (ordfører for saka): Først vil eg få takke både komiteen og ikkje minst forslagsstillarane for eit godt samarbeid og for eit godt representantforslag.

Dette er ei sak som har fått stor merksemd. Det er òg gjennomført høyring i saka, der heile sju organisasjonar deltok og var rimeleg samstemde om kva som er retningsa når det gjeld lademoglegheiter og korleis ein skal gjere betalingane i framtida.

Regjeringa har jobba med saka. Dei har hatt ein ladestrategi. Det vart gjennomført ei høyring om «tæpping» i 2022, og om å stille krav om kortbetaling eller kontaktlaus betaling ved alle nye ladepunkt over 50 kW frå 2023. Det vert òg sett ein frist for ettermontering ved eksisterande ladepunkt. For å konkretisere tidspunktet har Senterpartiet i lag med Arbeidarpartiet, SV og Venstre i dag fremja eit felles forslag om krav om ettermontering av kontaktlaus kortbetaling på eksisterande ladeinfrastruktur innan utgangen av 2025.

Appar og fortvilning må no vere over. Det er mange som er fortvilte når ein skal ha ein app for kvart selskap. Dette er noko som har kome klart fram i høyringa, og som òg er breitt politisk forankra. Ikkje minst har regjeringa gripe tak i dette og vil gjere tiltak.

Forbrukarane har rett på å vite kva slags pris dei skal betale under ladeøkta. Det er allereie stasjonar i dag som gjev slik informasjon. Det vil etter mitt syn opne for meir konkurranse, der ladepunkta legg til rette for at du kan betale med kort eller vipse eller på annan måte. Det vil føre til større konkurranse, og eg trur dette på sikt vil føre til at alle ladepunkt får ein betalingsmåte som er forbrukarvennleg. Det skulle berre mangle. Når vi ser korleis ein kan gjere det på fossilt drivstoff, bør dette òg vere noko som kan gjerast for elbilar.

Det er viktig å vidareutvikle den nasjonale ladeinfrastrukturen slik at ikkje tilgangen på offentlege lademoglegheiter vert ein barriere mot rask innføring av elektriske køyretøy. Dette er ei sak med brei politisk forankring, som kjem til å verte teken vel imot av dei som har skaffa seg elbil, og ikkje minst av dei som skal gjere det i framtida.

Kirsti Leirtro (A) [10:14:31]: Det er et godt representantforslag fra SV vi skal behandle her nå.

Vi har alle hørt historier om vanskeligheter med elbillading og ladeangst – manglende ladepunkter, manglende standardisering, dårlige brukerløsninger, ladekø, langt mellom ladepunkter eller betalingsvanskeligheter. Det er et stort behov for standardisering, bedre tilrettelegging og raskere saksbehandlingstid for å øke antall ladepunkter der de i dag mangler.

Det er fortsatt nødvendig med støtte der det ikke er kommersielt lønnsomt å bygge ut, men nødvendig for å bedre dekningen. Vi må også hensynta arealbruk, bedre fremføringen av strøm og bidra til kommersialisering av ladetjenester. Derfor har vi kommet med en ladestrategi hvor bedre samhandling og bedre tilrettelegging, og også brukervennlighet, er en del av tiltakene. Vi må gjøre flere ting samtidig, sammen med og i dialog med andre offentlige etater, utbyggere og organisasjoner. Dette gjør vi for å nå klimamål og oppfylle klimaavtalen. Det er helt nødvendig med store kutt i transportsektoren.

Vi hadde en muntlig høring om forslaget, og selv om de syv organisasjonene som deltok i høringen, hadde ulike syn på «tæpping» på eksisterende ladepunkter, var det enighet om at kravet om kontaktløs kortbetaling skal gjelde alle nye ladepunktetableringer. Flertallet i komiteen har derfor kommet fram til at det vil være hensiktsmessig å gi utbyggerne litt tid på eksisterende ladeinfrastruktur. Dermed tilrår Stortinget å be regjeringen stille krav til ettermontering innen utgangen av 2025. Sånn imøtekommer vi bekymringene utbyggerne har med kostnadene det medfører, og vi gir dem da litt tid.

Liv Kari Eskeland (H) [10:16:59]: Innleiingsvis vil eg få takka forslagsstillarane for å ta opp eit problemområde innan elbillading som har ergra mange. Denne jungelen som har vore for ladeinfrastruktur for privatbilar, har vore til stor irritasjon for ein del elbilbilistar. Men parallelt med dette representantforslaget som vart lagt fram i Stortinget, jobba òg regjeringa med sin ladeinfrastrukturstrategi – ein strategi som vart lagt fram før me gav frå oss innstillinga i den saka me i dag diskuterer. Det gjev oss her i Stortinget ei moglegheit til å kommentera eit par forhold knytte til denne strategien, ei moglegheit me ikkje ville fått dersom me ikkje hadde hatt dette framlegget i Stortinget i dag.

Me er innleiingsvis glade for at strategien tek opp i seg at me no må ha ein open prisinformasjon om kva ein kan forventa å betala på dei forskjellige ladepunkta, men ein strategi har liten verdi om han ikkje vert etterfølgt av ein handlingsplan. Me ser difor fram til ein slik frå regjeringa, ettersom strategien berre er ein strategi, med lite forpliktande datoar, tiltak og verkemiddel.

Under høyringa av representantframlegget var det relativt stor einigheit om at ein bør få på plass eit meir forbrukarvennleg betalingssystem på nye ladepunkt. Det springande punktet var om dette skulle ettermonterast på allereie eksisterande anlegg. Her gjekk åtvaringane på at kostnadene nok ikkje ville stå i forhold til fordelane, og at det ville gå ut over andelen nye ladepunkt som ein tenkjer etablert – eventuelt at kostnadene vert dytta over på elbilbilistane. Ingen av desse alternativa er særleg attraktive. Det er truleg også derfor departementet meiner at

det bør ut på ei breiare høyring før ein går inn for eit sånt påbod, slik det står beskrive i ladestrategien.

Men regjeringspartia – saman med SV – meiner, i motsetning til regjeringa, at det ikkje er så viktig å lytta til kva bransjen og aktørar meiner om kompleksitet og kostnader på ettermontering av kortbetaling eller kontaktlaus betaling. Der ladestrategien legg opp til ei brei høyring, gjer stortingsfleirtalet i dag kort prosess og gjer vedtak, utan interesse for kva konsekvensar det vil ha med eit vedtak om ettermontering av kontaktlaus kortbetaling på eksisterande ladeinfrastruktur innan utgangen av 2025.

Høgre har respekt for høyringsinstituttet. Me undrar oss over at regjeringspartia overkøyrer eiga regjering, og me deler bransjen sitt syn på dette området. Samtidig ser me at ladepunkt på tungbilsektoren har store utfordringar og kostnader for å få på plass ein effektiv og hensiktsmessig ladeinfrastruktur. Det undrar oss derfor at regjeringspartia og SV vel å prioritera som dei gjer, i staden for å leggja trykk på den delen av ladeinfrastrukturen som verkeleg treng ein politisk dytt.

Morten Stordalen (FrP) [10:20:18]: La meg først gi honnør til SV, som egentlig reiser en viktig debatt. Det er ingen tvil om at ladekaos er ganske utbredt og kjent i det norske vokabularet. Det er ingen tvil om at det er utfordringer, og det har vært mange meninger om det med betaling for lading. For Fremskrittspartiet er det helt klart: Vi mener at for framtidige installasjoner er det riktig at det skal tilbys også å kunne betale med bankkort, eller «tæpping», som det heter i forslaget. Det er fortsatt et betalingsmiddel vi er godt kjent med.

Men så er det noe med det å kortslutte prosessen når det er varslet en ladestrategi for å se på helheten. Det er ikke første gangen det reises en debatt om lading og ladeinfrastruktur i Stortinget. Fremskrittspartiet er nok enig med Høyre i at her er det ikke alle parter og alle instanser som er hørt, med tanke på å se helheten. Det er det man har etterlyst i Stortinget de siste årene, å få på plass en helhetlig ladestrategi, og det tror jeg vi alle har vært enige om. Det at man da velger ikke å høre alle sammen, er litt spesielt for Fremskrittspartiet.

Spørsmålet er hva man gjør med de offentlige. Skal det kompenseres i et statsbudsjett? Vi vet at de private selvfølgelig må legge på for kunden. Det spriker litt hva kostnadene egentlig er, for det er klart at på de ladepunktene hvor man har mange – de store ladestasjonene – går kostnadene ned, men for dem som har enkelt-punkter, lading på hver enkelt, kan det bli kostbart, særlig ute i distriktene.

Fremskrittspartiet er enig i det med prisinformasjon. Det er bra at man legger til rette for at man skal vite hva man betaler. Jeg tror faktisk ingen andre bilister ville

akseptert å skulle fylle bensin eller diesel og ikke vite hva man har fått og betalt, så sann sett støtter vi det.

Vi er som sagt positive til at man stiller krav om at en betalingsløsning som «tæpping» skal monteres på framtidige ladepunkter, men jeg synes det er veldig spesielt å skulle drive med et pålegg på alle eksisterende uten å ha hørt alle sammen. Det kan være en dårlig idé. Uansett vil kundene til slutt velge det som er best for seg og sine, og sann sett vil markedet bestemme det, så dersom kundene etterspør en annen betalingsløsning, vil nok også sel-skapene etterkomme det.

Mona Fagerås (SV) [10:22:50]: «Tæpp» – ikke app. Jeg kunne egentlig stoppet innlegget mitt der, for det forklarer forslaget mitt ganske godt. Men jeg må vel begrunne det.

Den norske elbilpolitikken er et av de mest effektive tiltakene vi har for å redusere utslipp. Elbiler kan bidra til store utslippskutt i årene framover, og vi kan derfor komme nærmere målet om å halvere utslippene fra transportsektoren innen 2030.

Elbil er etter hvert også blitt et populært alternativ for oss som bor i distriktene. Skal alle bilister i hele landet skifte fra fossile biler til nullutslippsbiler, mener vi i SV at dette krever at forbrukerne kan lade bilen sin uansett teknologisk kompetanse og kundeforhold. Ladeselskapene har dessverre vært mest opptatt av å eie kundene og låse dem til sine monopoler gjennom apper og kundeforhold. Det må bli enklere å være elbilist og dermed også enklere å lade.

For forbrukere som ønsker å ta et grønt valg, er lading av elbil vanskelig. Forbrukerne er kastet inn i en app-jungel, opprettelse av en haug med kundeforhold og brikker som virker her, men ikke der. Forbrukernes signal er ikke til å ta feil av. I Elbilforeningens årlige undersøkelse – med 16 500 respondenter fra hele landet – sier 83 pst. at de synes det er komplisert, og 75 pst. av elbilistene ønsker å kunne betale med betalingskort direkte på laderen, altså «tæpping».

Jeg merker meg at Høyre og Fremskrittspartiet i denne saken er på bransjens parti – ikke forbrukernes.

Vi i SV mener behovet forbrukerne etterspør og trenger, er kortbetaling på alle offentlig tilgjengelige hurtig- og lynladere, inkludert en frist for ettermontering på eksisterende ladeinfrastruktur. Ved å sikre mulighet for betaling med bankkort vil det bli enklere for alle å gå over til elbil, også for flere som i dag vegrer seg.

Det som ville løse problemene i elbilsektoren, er at man kan betale med «tæpp» – ikke app.

Jeg tar til slutt opp forslaget fra SV.

Presidenten [10:25:57]: Da har representanten Mona Fagerås tatt opp det forslaget hun refererte til.

André N. Skjelstad (V) [10:26:11]: Venstre viser til at veitransporten i 2021 sto for nesten 18 pst. av de norske utslippene. Utslippene i transportsektoren må reduseres kraftig for at vi skal innfri Norges internasjonale forpliktelser om utslippsreduksjoner. Vi vet at når vi skal nå klimamålene, hjelper det ikke at regjeringen og SV slår beina under Norges mest vellykkede klimasatsing, nemlig elbilsatsingen. Ikke bare fjernet de elbilfordelene i statsbudsjettet for 2023, men de gjorde også elbiler dyrere enn fossilbiler relativt sett på grunn av innføring av vektavgift.

Jeg vil understreke at en kraftig reduksjon i utslippene fra transportsektoren krever mer sykkel, gange og kollektivtransport blant bilbrukere og økt bruk av sjøtransport og tog blant godstransportører. I tillegg mener jeg at man sterkt må tilrettelegge for redusert transportbehov med bruk av biodrivstoff, biogass og hydrogen samt overgang til nullutslippskjøretøy innen både persontransport og godstransport.

Jeg må også påpeke at biltransporten må over på strøm for både personer og varer. Ladetilbudet langs veiene må være godt utbygget og enkelt å bruke. Og nettopp at det er enkelt å bruke, gjør at jeg mener at forslaget som i utgangspunktet kom fra SV, er et veldig godt forslag. Det vi er nødt til å komme inn på, er en klar forenkling. Det er, som representanten Mona Fagerås sier: Vi skal ha mulighet til «tæpp» – ikke app.

Vi må gjøre en forenkling, og dette er en forenkling. Derfor er Venstre med på forslaget, og jeg er veldig fornøyd med at det er et flertall som gjør at vi får en forenkling også for elbilister. Det er viktig at Stortinget gjør dette, og også at vi nå får fart i dette. Selv om regjeringspartiene har sakkett litt av på farten, som jeg nevnte tidligere, er i hvert fall dette viktig for å komme i mål.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [10:28:24]: Skal vi lykkes med vår tids store utfordringer, er det én viktig ting vi må gjøre. Vi må sørge for at for oss alle sammen må det enkleste og billigste alternativet i hverdagen alltid være det beste for både mennesker og miljø. Det er det dette forslaget går ut på, at det ikke lenger skal være vanskelig og komplisert å være elbilist, men at det skal være det enkleste og billigste.

For forbrukerne spiller det liten rolle om det er en ny eller gammel ladestasjon de skal lade på. Derfor er det fornuftig at vi nå – forhåpentligvis – går inn for å ettermontere denne «tæppe»-løsningen også på eksisterende ladestasjoner innen 2025. Vi vil derfor også takke SV for et utmerket forslag, som vi tror kan ha mye å si og utgjøre et stort steg på veien til å gjøre det å være elbilist til den mest attraktive formen for bilisme.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:29:42]: Som komiteen er jeg opptatt av at det skal være enkelt å lade elbiler, og at brukervennligheten må bli bedre enn det den er i dag. Det er nødvendig for at alle skal velge elbil framfor diesel- og bensinbil, som er målet til regjeringen og Stortinget, og bl.a. derfor la regjeringen fram en lade-strategi før jul i fjor.

Mulighetene for å betale for lading, som forslagsstillerne også er opptatt av, er spesielt utfordrende. I dag er det slik, som flere vel allerede har vært inne på, at man må ha flere apper og brikker, og at man må registrere seg og ha brukeropplysninger hos mange forskjellige ladeoperatører. Et viktig punkt i lade-strategien som regjeringen la fram, er derfor at vi skal stille krav om at det skal være mulig å betale med bankkort på hurtigladdere fra 2023. Jeg er glad for at dette får støtte fra en samlet komité.

Komiteens flertall mener at det også må stilles krav om ettermontering av kontaktløs kortbetaling på eksisterende ladeinfrastruktur, og at det må være på plass innen utgangen av 2025. Av den lade-strategien som regjeringen har lagt fram, går det fram at vi vil stille krav om ettermontering av kortbetalingsløsninger ved eksisterende hurtigladdere. Derfor har jeg bedt Statens vegvesen om å framskaffe et anslag for kostnadene knyttet til ettermontering av kortbetalingsløsninger på eksisterende hurtigladdere. Som flere har vært inne på, er det kjent at det er kostnader knyttet til dette kravet. Det er selvfølgelig bransjen opptatt av, og det vil vi selvfølgelig få fram i bestillingen vi har gitt til Statens vegvesen. EU ligger an til å innføre krav om ettermontering i 2027. Det vil selvfølgelig sette fart i teknologiutviklingen og øke sannsynligheten for at det også vil finnes gode tekniske løsninger for ettermontering.

Jeg vil selvfølgelig følge opp Stortingets vedtak om at dette skal ettermonteres innen utgangen av 2025.

Presidenten [10:31:42]: Det vert replikkordskifte.

Liv Kari Eskeland (H) [10:31:58]: Det ligg i dag an til at me får eit vedtak om ettermontering av kontaklaus kortbetaling på alle ladepunkt innan 2025. Har statsråden gjort seg nokre tankar om korleis ettermontering av kortbetalingsautomatar på gamle ladepunkt vil gå ut over etableringa av nye ladepunkt?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:32:22]: Jeg erkjenner at det kan være en problemstilling knyttet til dette hvis kostnadene blir svært høye. Nå skal dette utredes grundigere, men det er jo enighet om at det bør innføres et krav, og så har det vært litt diskusjon om når kravet bør inntreffe. Dette er viktig ut fra et forbrukerperspektiv, og det er særlig viktig ut fra regjeringens og Stortingets ambisjoner om at vi skal få enda flere til å ta i bruk elbil, at vi får på plass gode løsninger fra forbrukerperspekti-

vet. Så i denne saken, som i veldig mange andre, må man avveie interesser mot hverandre.

Liv Kari Eskeland (H) [10:33:00]: No har ladestrategien lagt opp til at dette skulle ut på ei brei høyring, men kvifor vart det ikkje implementert i ladestrategien med ein gong dersom ein trur at det går såpass greitt?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:33:23]: Regjeringen har sagt at vi ønsker å innføre krav om ettermontering, men vi har ikke vært tydelig på årstallet for det. Nå kommer Stortinget i en retning hvor de vil presisere det. Det vil vi forholde oss til.

Mona Fagerås (SV) [10:33:46]: Den norske elbilpolitikken er et av de mest effektive tiltakene vi har for å redusere utslipp, og jeg er glad for at stortingsflertallet – inkludert ministerens parti – i dag støtter SVs forslag om «tæpping» og ikke app. Men vi i SV er mer utålmodig enn som så. Den neste utfordringen er ladeinfrastruktur for tungebiler, sånn at lastebiler som frakter varene våre, også kan bli nullutslippsbiler.

Har regjeringen en plan for det?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:34:24]: Det korte svaret på det er ja, dvs. at vi skal bestille en plan for det. Vi vil bruke Statens vegvesen til å utarbeide en plan som skal følge opp strategien, slik at vi selvfølgelig får konkrete resultater av dette. Vi må analysere viktige godsruter hvor det kan være aktuelt å starte opp med elektrifisering, slik at vi får helhetlige verdikjeder langs disse rutene. Dette er regjeringen i gang med, og jeg vil benytte anledningen til å ønske SV velkommen etter. Vi la jo fram vår strategi før jul.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [10:34:59]: Det blir i debatten løftet fram at mange næringsaktører har sagt det vil være en særskilt oppgave for dem å gjennomføre denne ettermonteringen. Det er jo et legitimt poeng. Samtidig må vi innse at hvis man skal ta vare på forbrukerinteressene, er det heller et spørsmål om når og hvordan det kan gjøres, framfor om det kan gjøres. Vi mener fortsatt det er en god løsning at ettermonteringen faktisk skal skje etter det tidsskjemaet man vedtar per i dag.

Kan statsråden berolige oss med at det vil være en god prosess – en bred prosess – som også vil involvere disse næringsaktørene, når man nå skal jobbe med de konkrete løsningene for faktisk å rulle ut denne ettermonteringen, som må på plass?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:35:47]: Jeg mener det er helt naturlig å ha tett og god dialog med bransjen i den prosessen, for det er åpenbart slik – som flere allerede har vært inne på i debatten – at det er ulike utford-

ringer knyttet til dette. Det er åpenbart kostnader knyttet til det, og det er åpenbart slik at det nok vil være litt ulikt for de ulike variantene av ladestolper og ladeinfrastruktur hva slags løsninger som finnes. Der er kanskje ikke teknologien for noen av disse kommet langt nok, så det vil være behov for å ha tett og god dialog med bransjen i denne prosessen.

Presidenten [10:36:17]: Replikskordskiftet er avslutta. Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:36:24]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen og Sivert Bjørnstad om prioritering av skredsikringstiltak på E6 langs Langnesberga (Innst. 152 S (2022–2023), jf. Dokument 8:27 S (2022–2023))

Presidenten [10:36:40]: Etter ynske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

André N. Skjelstad (V) [10:36:58] (ordfører for saken): Dette er et representantforslag fra Sve, Stordalen og Bjørnstad om prioritering av skredsikring på E6 langs Langnesberga. Det er for øvrig et veldig godt forslag. Komiteen påpeker at det finnes mange rasutsatte veier i Norge, og en av disse er E6 Langnesberga ved Snåsavatnet i Trøndelag. Strekningen er en del av Norges hovedvei mellom nord og sør, og veien har vært stengt flere ganger – fem ganger – det siste året på grunn av ras.

Komiteen merker seg at Statens vegvesen har ført opp strekningen på sin liste over de mest rasutsatte strekningene, og det er nå innført ekstra årvåkenhetstiltak langs veien som følge av ras.

Komiteen merker seg videre at det bør bygges helt ny vei forbi den rasutsatte strekningen mellom Snåskroa og et nytt kryss ved fv. 763 mot Snåsa. Veien som må bygges, er på om lag 3,4 km og inkluderer bl.a. en tunnel på 1,2 km.

Komiteen viser til statsrådets svarbrev, som viser at det ikke foreligger godkjent anslag eller godkjent styrings- og kostnadsramme for prosjektet, og at foreliggende anslag har gått ut på dato. Komiteen viser også til at styrings- og kostnadsrammer godkjennes internt

av Statens vegvesen når kostnaden er på under 1 mrd. kr, og at statsråden i sitt svarbrev viser til at det er lite sannsynlig at oppdaterte anslag vil overstige det.

Det har vært tre høringsinnspill til saken, fra Trøndelag fylkeskommune og Namdal og Innherred regionråd. Der trekker man fram at strekningen er klassifisert som «høy risiko» med tanke på ras og utglidning av ustabile masser som veien er bygget på.

Vi fremmer i lag med Høyre og Fremskrittspartiet et forslag der vi viser til at dette er hovedpulsåren på Norges veinett og en viktig strekning, som man også er nødt til å prioritere med permanente rassikringsmidler – på E6 langs Langnesberga ved Snåsakroa.

I tillegg fremmer jeg på vegne av Venstre et løst forslag i dag, og det må jeg ta en liten korleksjon på, for det har sneket seg inn en liten feil. Det er ikke er fv. 760, men derimot fv. 763 som skal ligge i det løse forslaget. Fylkesvei 760 er en helt annen plass i samme gamle fylke. Hovedpoenget med forslaget er at det er to akser som det går an å bruke til omkjøring. Den ene går via Namsos, den andre går via Snåsa. Veien via Namsos er dog tre mil lenger. Veien er i bedre forfatning til Namsos, men dårlig fra Namsos til Grong, til E6. Den andre blir brukt mest til tungtransport. Derfor fremmer vi forslag om at en punktvis utbedring av fv. 763 må dekkes innenfor Vegvesenets eksisterende ramme.

Presidenten [10:40:04]: Då har representanten André N. Skjelstad teke opp dei forslaga han viste til.

Kirsti Leirtrø (A) [10:40:19]: Nå behandler vi et representantforslag fra Fremskrittspartiet om skredsikringstiltak på E6 langs Langnesberga. Ras gjør hverdagen til dem som ferdes der, utrygg, og det har i tillegg gitt stengt vei, med påfølgende store omkjøringsutfordringer. Dette er attpåtil hovedfartsåren gjennom landet vårt, E6, hvor en har en stor andel tungtransport. På tross av gjentatte utbedringer har det gått flere ras der det siste året.

Situasjonen ved Snåsavatnet tar vi på største alvor, og Statens vegvesen er allerede i gang med varige, gode og nødvendige sikringstiltak. Strekningen er oppjustert fra skredfaktor middels til høy. Det er nå utarbeidet et anbudsgrunnlag, og det skal holdes en digital tilbuds-konferanse 23. januar, med tilbudsfrist 15. februar. Dette arbeidet skal være ferdig allerede i oktober i år.

Utfordringen er ikke bare at det raser fra fjellet, men at grunnen i veibanen raser ut i Snåsavatnet. Ifølge Statens vegvesen er det helt nødvendig nå – etter nye krav – med ytterligere grunnundersøkelser før en kan igangsette arbeidet med prosjektet, som var ferdig regulert i 2016. Prosjektet burde altså hatt sin oppstart allerede da. Nå må vi sikre eksisterende trasé. Før jul var jeg med statsråden på befaring på strekningen. Vi fikk en god

presentasjon av planleggingen, der arbeidet som en nå gjør, er en del av det arbeidet som en allikevel må gjøre når en skal bygge endelig trasé. Før jul ble det gjennomført et kvalitetssikret kostnadsanslag, og kostnadene er beregnet til 610,5 mill. kr for en permanent løsning med tunnel.

Vi i Arbeiderpartiet og Senterpartiet ønsker å prioritere rassikring høyere enn det er gjort til nå, og å ta bedre vare på det vi har. Det er ingen mening i at landet vårt blir delt i to, enten det er en stengt bru eller et ras, slik som vi har opplevd de siste årene.

Vi anser at forslaget fra mindretallet allerede er ivarettatt med det arbeidet som er igangsatt.

Liv Kari Eskeland (H) [10:43:19]: Sikring av rasutsette vegstrekningar er høgt på agendaen i dei politiske diskusjonane, men er nok ikkje like høgt i dei politiske prioriteringane til dagens regjering. Det viste budsjettet som vart vedteke før jul. E6 er ein av hovudvegane gjennom landet vårt og arbeidsplassen til fleire tusen yrkes-sjåførar og andre trafikantar som ferdast langs vegen. Statens vegvesen tek saka med rassikring av Langnesberga på alvor, og det skal no fyrst setjast i gang sikring av det aktuelle området før ein etterpå startar det som skal verta den permanente løysinga, nemleg tunnel bak Langnesberga.

Fordi Høgre meiner det er rett å senda eit politisk signal til Statens vegvesen, som jo har mange prosjekt i si portefølje, står me i dag inne i ei oppmoding der me ber regjeringa følgja opp Statens vegvesen i dette viktige prosjektet. Det synest altså ikkje regjeringspartia er viktig. I staden peikar Arbeidarpartiet på ny NTP-prosess, og dei har i merknader kritisert Høgre for å ta ut prosjektet i gjeldande NTP. Dette er direkte feil, og det vert òg stadfesta av statsråden i svar til underteikna 15. september 2022.

Regjeringspartia kan difor ikkje skulda på Høgre for å ta ut prosjektet i gjeldande NTP, og står dermed utan argument for kvifor dei vel å stå utanfor framlegg til vedtak. Statens vegvesen har innanfor sine rammer høve til å prioritera prosjekt i si portefølje, og det betyr òg at det ikkje er naudsynt med ekstra midlar for å få gjennomført prosjektet, sjølv om me sjølvstilt er innforstått med at meir pengar gjev fleire tiltak.

Det er ikkje vanskeleg å forstå at den tåkelegginga regjeringspartia driv med, både frå lokale representantar og frå stortingsbenken, skapar forvirring og frustrasjon hjå dei som kvar dag må forhalda seg til rasutsette vegar, der dei føler at ein politisk driv litt med peikeleiken. Det hadde vore meir reieleg om regjeringspartia i denne saka hadde sagt at ein ikkje ønskjer å gå inn og gjera denne typen prioriteringar, i staden for å skulda på førre regjering.

Høgre la i si tid til rette for at tunnelen bak Langnesberga skulle koma i gang så fort som praktisk mogleg. No er det faktisk Arbeidarpartiet og Senterpartiet som har bedt om og fått stafettpinnen for å ta saka vidare, og me forventar at dei gjer det og ikkje kastar frå seg stafettpinnen, slik dei har gjort i denne saka.

Erling Sande (Sp) [10:46:09] (leiar i komiteen): Som vegfarande kan vi gjere fleire tiltak for å dempe ulukkesrisikoen når vi er ute og ferdast. Vi kan tilpasse farten etter forholda, vi kan vere vakne og konsentrerte, vi kan bruke bilbelte, men når det gjeld ras og skred, er det langt mindre vi sjølve har kontroll over. Difor skapar ras og skred langs vegane mykje større utryggleik enn andre ulukkesfaktorar når vi er ute og ferdast. For Senterpartiet er rassikring eit prioritert område, og vi har stor forståing for kravet om tryggare veg på denne og på dei mange andre rasutsette strekningane rundt om i landet vårt.

Statens vegvesen er no i gang med å førebu strakstiltak og utbetringar på den eksisterande strekninga. Desse tiltaka er nødvendige, sjølv om ein seinare sikrar den vegen permanent ved hjelp av ein lengre tunnel. Ein har vidare styrkt overvakingstiltaka på vegstrekninga. Målet må likevel vere den tunneløysinga som Statens vegvesen har peika på, som kan sikre trygg framkomst for dei mange som nyttar denne hovudvegen mellom nord og sør.

Når vi ikkje stemmer for det konkrete forslaget her i dag, handlar ikkje det om at vi ikkje deler ønsket om meir rassikre vegar. Tvert om ønskjer vi ei sterkare satsing på dette området enn det høgreregjeringa gjennom åtte år valde å prioritere. Mellom anna valde ein å ta vekk den posten for rassikring på riksveg som sikra at ei viss pengemengde blei brukt til dette viktige området. Argumentasjonen var då at Vegvesenet skulle stå friare i sin bruk av midlar.

Å handsame enkeltprosjekt i stortingssalen på den måten som her blir lagt opp til, meiner vi ikkje er riktig. Det er merkeleg at både Høgre og Venstre, som har argumentert sterkt imot den type behandling av enkeltprosjekt nettopp med å vise til den porteføljestyringa som Vegvesenet har, vel å gå vekk frå dette prinsippet og vel ut éi av ei rekkje rasfarlege strekningar for eit konkret forslag i denne salen – med mindre forslaget er å oppfatte slik representanten Leirtrø viste til, ein prosess som allereie er i gang for å sikre denne viktige strekninga i regi av Statens vegvesen. I så fall er det ei anna sak.

Det finst ei rekkje strekningar med høg skredfaktor i dette landet, nokon til og med med høgare skredfaktor. Det hadde vore interessant å vite kva partia som legg fram dette forslaget, vil prioritere om pengane. Skal det gje meining når ein prioriterer noko opp, tek ein jo dei

midlane frå eit anna punkt langs vegnettet vårt. Det synest eg hadde vore bra om debatten fekk fram. Det hadde også vore interessant å vite kvifor ein no vel å argumentere for å gå vekk frå porteføljestyringa og gå tilbake til ein praksis der ein debatterer enkeltprosjekt i denne salen.

Frank Edvard Sve (FrP) [10:49:29]: Det er rimeleg greinalaust kor lite handlekraft det kan sjå ut til å vere i denne salen i viktige saker som gjeld trafikktrygging og sikkerheita for innbyggjarane som ferdast på norske vegar. Eg har i tiår vore med på å bygge nokre av dei største rassikringsprosjekta i eit av dei verste rasfylka i Noreg. Eg veit kva eg snakkar om når det gjeld ras og trygging av veg. Eg veit kor viktig det er for innbyggjarane som ferdast på desse vegane kvar dag, som nesten vert tekne av ras, og for næringslivet.

Om vi ser på E6 langs Langnesberga ved Snåsavatnet, har det altså vore stengt fem gonger der det siste året. Kven i denne salen vil ta ansvaret om ein skulebuss, eit vogntog eller innbyggjarar vert tekne av ras? Det vert interessant å spørje statsråden om det seinare, om det er nokon som vil ta det ansvaret. Det er realiteten i saka, der eit fleirtal her ikkje vil vere med på eit framlegg som seier at Stortinget ber regjeringa sørge for at Statens vegvesen prioriterer permanente skredsikringstiltak ved E6 Langnesberga, Snåsakroa. Ein vil altså ikkje be Statens vegvesen om å prioritere det.

Vi veit at ein må ha nye grunnundersøkingar, men det skal ikkje mange grunnundersøkingar til midt inne i ein tunnel, for der er det to påhogg. Eg veit korleis dette fungerer; dette er ikkje rakettforskning. Det er to påhogg på ein tunnel. Så skal det byggjast inne i tunnelen, men ein skal ikkje ha grunnundersøkingar midt i. Ein kan kome fort i gang med å bygge tunnelen.

Denne salen og den tidlegare regjeringa har faktisk vist handlekraft når det gjeld rassikring. På rv. 70 Oppdølstranda, i mitt eige fylke, var det mykje ras, og det vart teke opp i mange samanhengar, på lik linje med E6 ved Snåsavatnet. Kva skjedde? Jo, regjeringa og Stortinget heiv seg rundt og fekk eit strakstiltak, og fekk rassikra området i ein fei. Det sikra liv. Vi flytta fanggjerdet frå andre plassar i Møre og Romsdal og hengde dei opp, og veka etter hang det eit digert ras i fanggjerdet, og det var mange bilar nedom.

Vi veit kva rassikring inneber for å sikre liv. Kvifor ein då utset eit sånt prosjekt og ikkje vil gje full gass, er heilt ubegripeleg i ein situasjon der det er snakk om å sikre menneskeliv på norske vegar. 118 personar mista livet førre året. Samferdselsministeren er ute og seier at det er fullstendig uakseptabelt, og det er eg heilt einig i, det må gjerast noko med det. Samtidig er ein her villig til å ta risken på at nokon vert tekne i eit ras. At Sosialistisk Venstreparti trekkjer seg frå denne saka og sikrar eit

fleirtal her, synest eg er spesielt, og at resten av fleirtalet, med Senterpartiet, Arbeidarpartiet og andre, ikkje er med og støttar framlegget, er endå meir spesielt.

Mona Fagerås (SV) [10:52:43]: Det er i dag mange, mange som bor langs rasfarlige plasser i Norge, som lever i utrygghet, og som må frakte ungene sine til barnehage og skole og pendle langs rasfarlige områder. Ras-sikring kan redde liv, skape trygghet for folk og spare samfunnet, folk og næringsliv for kostnader og stengte veier.

SV mener, som sist vi diskuterte ras- og skredsikring, at regjeringen må ha en plan for å skred- og rassikre alle – alle – de farlige veiene våre. Vi vet at klimakrisen bidrar til å øke rasfaren ytterligere.

I mange år har norske politikere sagt at vi ikke har råd til å rassikre de farlige veiene våre, mens vi kaster mange hundre milliarder etter miljøfiendtlige motorveier. Vi i SV vil snu denne utviklingen.

Det er et helt vanvittig etterslep, og det haster med å få på plass en forpliktende plan for hvordan vi skal skredsikre de farligste veiene i dette landet. Vi må begynne jobben for trygge distriktsveier nå. Jenny Følling i Nasjonal rassikringsgruppe er den som sier det tydeligst: Behovet er enormt.

Det viktigste for oss i SV er trygge veier over hele landet. Jeg har sagt det før, men sier det gjerne igjen: Det er bedre å bygge langt og trygt enn bredt og dyrt. Det koster omtrent 70 mrd. kr å rassikre de farligste veiene i Norge. Det er mye penger, men langt fra så mye som vi bruker på de miljøfiendtlige motorveiene våre.

Finansieringstakten for ras- og skredsikring er i dag for lav, og den holder på ingen måte tritt med de utfordringene vi får ved klimaendringer og ekstremvær. Der-som man ikke starter en betydelig opptrapping av mid-lene snarest, vil næringsliv, eksport og befolkning ram-mes hardt, og man vil tvinges til å leve med utrygghet ute i Distrikts-Norge.

Selv bor jeg bare noen kilometer fra den veien som står på tiende plass over de veiene geologene i Statens vegvesen kategoriserer som Norges mest rasutsatte. Her nekter bussen å kjøre, taxiselskapene sier at de ikke kan kjøre til denne bygda, og renovasjonen kommer ikke, for det er for farlig, sier de. Det er nesten blitt umulig å bo på Myrland nå. Så det er mange viktige strekninger som må prioriteres.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [10:56:03]: Vi bor i et langstrakt land med mange skredutsatte veistrekning-er. Vi vil selvfølgelig likevel at folk skal føle seg sikre og trygge når de ferdes langs norske veier. Derfor har den-ne regjeringen bl.a. tatt initiativ til at det skal lages en nasjonal gjennomføringsplan for å håndtere de mest

rasutsatte strekningene på både riksveier og fylkesvei-er.

E6 er, som flere har vært inne på, en av hovedveiene i Norge. Det er en hovedvei i veinettet, og den er viktig både for innbyggere og for næringsliv. E6 ved Langnes-berga er en av disse skredutsatte strekningene. Vi vet at ny vei med tunnel er det eneste som kan eliminere skredfaren fullstendig på strekningen. Etter den siste tids hendelser har Statens vegvesen oppjustert farenivå-et fra middels til høy skredfare på strekningen. Det er al-vorlig. Det betyr også at strekningen havner høyere opp på Statens vegvesens prioriteringsliste.

I 2016 ble det regulert for en ny vei forbi den rasut-satte strekningen mellom Snåsakroa i sør og fram til og med nytt kryss ved fv. 763 mot Snåsa. Den totale leng-den er 3,4 km. I dette inngår en tunnel som er 1,2 km lang. Som flere allerede har vært inne på: Før oppstart er det nødvendig med ytterligere grunnundersøkelser. De kravene til grunnundersøkelser som var i 2016, er ikke på tilstrekkelig nivå i forhold til det som er kravene i dag. Kostnadene er derfor usikre. Vegvesenet mener likevel at det mest sannsynlig vil koste under 1 mrd. kr. Det be-tyr at saksgangen med kvalitetssikring er enklere sam-menlignet med krav til prosjekter over 1 mrd. kr. Statens vegvesen har gjennomført et kvalitetssikret anslag i no-vember i fjor, og det kostnadsanslaget er 610,5 mill. kr for en permanent løsning med tunnel.

For å kunne bygge tunnelen er det uansett nødven-dig med strakstiltak langs eksisterende E6 i forkant. I til-legg til strakstiltak er det behov for å utbedre flere min-dre utglidninger og erosjonsskader på veifyllingene på E6 langs Snåsavatnet. Det arbeides nå med å lage et kon-kurranses grunnlag for disse tiltakene, og Statens vegve-sen prioriterer gjennomføringen høyt i 2023. Disse kost-nadene er anslått et sted mellom 40 mill. kr og 70 mill. kr. Med regjeringens budsjettopplegg for 2023 vil Vegvesenet kunne sette i gang disse tiltakene allerede nå i 2023. Det er viktig at vi ikke framstiller det som at in-genting skjer på denne strekningen. Her er det allerede tatt grep, og det vil selvfølgelig komme ytterligere grep.

Presidenten [10:59:08]: Det vert replikkordskifte.

Liv Kari Eskeland (H) [10:59:22]: Denne saka er ikkje på nokon måte ny, og underteikna hadde i haust spørsmål til statsråden om den vidare prosessen og kor-leis statsråden ville følgja opp saka i framhaldet. Eg var godt fornøgd med dette svaret òg, det var både infor-mativt og konkret, og statsråden gjorde òg greie for vi-dare prosess i innlegget sitt her.

Det er ting som skal skje på veldig kort sikt, bl.a. skal det setjast opp informasjonstavler, skriv statsråden, i begge endane av strekninga, og Statens vegvesen skal samarbeida tett med geologar og ha 24/7-vakt. Spør-s-

målet mitt vert difor: Er statsråden kjend med at slike skilt enno ikkje er komne opp, og veit statsråden korleis 24/7-overvakinga føregår?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:00:15]: Nei, det er nok et for detaljert nivå til at jeg kan svare ut det. Det er i hvert fall nytt for meg, den informasjonen jeg får nå, at skiltene ikke har kommet opp. Det kan være ulike årsaker til det, og jeg antar at Statens vegvesen jobber med saken.

Liv Kari Eskeland (H) [11:00:33]: Då vil det vera eit naturleg oppfølgingsspørsmål om statsråden vil ta initiativ overfor Statens vegvesen for å følgja opp dette?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:00:48]: Vi må jo forutsette at Statens vegvesen i utgangspunktet gjør jobben sin, men vi kan gjerne spørre.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:00:56]: Spørsmålet mitt til statsråden er følgjande: Når eit fleirtal i denne salen ikkje ser ut til å ville gje ei bestilling til Statens vegvesen om å prioritere rassikring av E6 langs Langnesberga, kva signal og kva slags beskjed er det då ein eigentleg har tenkt å gje til Statens vegvesen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV? Når ein ikkje vil be dei om å prioritere rassikring her, kva for signal har ein tenkt å gje då?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:01:36]: Jeg har nett opp stått på Stortingets talerstol og sagt at vi har satt av beløp i statsbudsjettet for å kunne sette inn tiltak på strekningen. Man må ikke framstille det som om det ikke skjer noe på denne strekningen, og det er selvfølgelig viktig at disse tiltakene kommer på plass. Så vil det ta noe lengre tid med den store prosessen, for dette prosjektet har ikke kommet langt nok til at vi er klare for oppstart på noe som helst vis.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:02:02]: Rassikring dreier seg om å gjere alt ein kan for å hindre at nokon vert tekne av ras, og då gjeld alle tiltak. Det er bra at det vert sett i gang tiltak for det ein kan gjere på veldig kort tid, men ikkje å gje ei bestilling til Statens vegvesen om å prioritere ei permanent rassikring, som er ein tunnel, er ganske spesielt. Kven vil eigentleg ta ansvaret, i framtida, for at ein ikkje får ei fullverdig rassikring? Eit fleirtal her i denne salen seier at ein faktisk ikkje skal gje denne bestillinga om å prioritere ei fullverdig rassikring forbi Langnesberga på E6. Det er eitt av dei områda som er mest rasutsett i Noreg. Det har vore stengt fem gonger, det er svært sannsynleg at det vil kome nye problem som gjer at ein må stengje, og det er veldig farleg for trafikantane. Kven tek ansvaret i tida som kjem?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:02:56]: Det er to viktige elementer i det som Frank Sve nå tar opp. Det ene er at det blir gjennomført tiltak, det har jeg sagt tre ganger nå. Det blir gjennomført tiltak som skal håndtere situasjonen der. Det er satt av penger i budsjettet til å gjøre det.

Det andre er det jeg sa i mitt innlegg om at denne strekningen nå har kommet i en høyere alvorlighetsgrad. Det betyr at den blir prioritert høyere i Statens vegvesens oppdrag.

André N. Skjelstad (V) [11:03:31]: Det var for så vidt en grei redegjørelse, der statsråden var tydelig på at han vil iverksette akutttiltak og ikke sette inn noen permanente tiltak. Dette gjør også at en i denne fasen vil få en del følgeutfordringer på de to avlastningsveiene ettersom det vil være stengt i store deler av døgnet. Det er derfor jeg har fremmet forslag i dag om fv. 763, som er tre mil kortere enn å kjøre via Namsos.

Vil statsråden vurdere å henstille til Statens vegvesen om at det må bli en punktvis utbedring av fv. 763? Der vil det meste av tungtransporten som faktisk er ment å kjøre på E6, gå. Det er ikke så mange år siden det var ganske store problemer på fv. 763 til Snåsa.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:04:29]: Jeg tenker at det riktige svaret å gi her er at det er Statens vegvesen som er faginstansen, det er de som håndterer veiprosjektene. At undertegnede skal gå inn og gi detaljerte formaninger om hvordan man skal løse prosessen med å bygge dette, synes jeg er å strekke rollen som statsråd for langt.

Jeg forutsetter at hvis dette er kjente problemstillinger, og det er det ingen grunn til å betvile, vil også Statens vegvesen se på ulike løsninger for å få gjort dette på en skånsom måte. Det er nå sann at når vi bygger vei og endrer på veiprosjekter, vil det alltid være en ulempe for publikum. Det er vi kjent med, alle sammen.

Presidenten [11:05:01]: Replikorkordskiftet er avslutta. Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på 3 minutt.

Kirsti Leirtrø (A) [11:05:21]: Undertegnede har svingerfar fra Snåsa, så området er rimelig kjent, men en skulle tro at enkelte representanter her ikke er kjent med at de selv har sittet i regjering i åtte år. Representanten Eskeland sier at regjeringspartiene tåkelegger saken, og representanten Sve sier at det er manglende vilje. Det er det slett ikke. Statsråden har vært tydelig flere ganger her i dag på hva som faktisk skal skje.

Det som har skjedd, er at reguleringsplanen var ferdig i 2016. Prosjektet lå i Nasjonal transportplan i 2017. Det vil si at Høyre og Fremskrittspartiet, som regjerings-

partier, har hatt muligheten både i 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 og 2021 til å gjøre noe med det. Da hadde det vært etter andre regler enn i dag. Nå er vi i gang med å sikre veien så de reisende der får en tryggere hverdag, i tillegg til å gjøre det nødvendige arbeidet for å sette i gang med neste prosjekt. Sånn er virkeligheten.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:06:50]: Før eg gløymer det: Vi i Framstegspartiet skal støtte det lause forslaget frå Venstre, så er det klart.

Ein kan gjerne bruke tida på å sjå bakover, men det er ein realitet at dette prosjektet har auka i faregrad, frå middels risiko til høg risiko. Vegene har vorte stengd fem gonger berre det siste året. Med rassikring dreier det seg om å handle når det er utvikling i prosjekta, og då må ein faktisk handle når ting skjer. Eg veit litt om skredsikring, ikkje berre på veg. Vi har hatt store fjellskred i tiår utan at det har vorte gjort så veldig mykje med det. Så var det bevegelse, meir enn normalt, og det vart handling. Det er brukt mange hundre millionar kroner på å sikre f.eks. Åkerneset og ein del andre område fordi ein handlar når det er noko som skjer, når endringar skjer. Her er det endringar som skjer, ved at ein har endra faregraden frå middels til høg, og vegene har vorte stengd veldig mange gonger. Då må ein handtere det der og då.

Eg høyrer at det vert sett i verk tiltak, som statsråden seier. Det er greitt at ein gjer det, og det er veldig bra at ein gjer det ein kan gjere. Men ein set ikkje i gang og lyser ut anbod på tunnelen med påhogget – det er jo ikkje nokon store ting som skal skje rundt det. Eg veit kor lang tid det tek å få på plass både rigg, drift og heile opplegget for å få slike prosjekt gjennomførte. Det tek si tid å bygge dette. Ein må kome i gang med det arbeidet så fort som mogleg. Det er kjempeviktig.

Eg synest det er spesielt at når det ser ut til at det er einigheit om at dette er viktig, og alle seier, både frå posisjonen og opposisjonen, at det er viktig med skredsikring, og det er viktig å få gjort ting, kvifor ikkje då berre stemme for det framlegget som er fremja, der ein seier til Statens vegvesen at dei skal prioritere den skredsikringa? Nei, det skal vi stemme ned. Det er viktig å få stemt det ned fordi det er fremja av eit av opposisjonspartia – eller kva det er som gjer at ein ikkje kan stemme for det. Det forstår eg ingenting av. Vi burde faktisk kunne stå samla om skredsikring.

I andre store skredsikringsprosjekt har vi ikkje laga ei politisk sak av det. Vi har stått samla. Det at ein ikkje skal kunne stemme for eit slikt framlegg, der ein ønskjer det beste for dette området, få det punktet rassikra så fort som mogleg, er ganske uforståeleg for meg. Det tenner faktisk ikkje saka at ein framstår som ueinig i ei sak der vi burde vere 100 pst. einige. Eg håpar at vi kan vere det også.

Det viktigaste er iallfall å skredsikre slike punkt så fort som mogleg. No gjer ein nokre småtteri og er ikkje interessert i å få framdrift i det strakstiltaket som vil gjere dette 100 pst. sikkert, dvs. ein lang tunnel. Det er det som hastar å få sett i gang, for det tek tid å bygge slike prosjekt.

Presidenten [11:09:36]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:09:41]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud, Himanshu Gulati og Tor André Johnsen om oppheving av miljøfartsgrenser (Innst. 153 S (2022–2023), jf. Dokument 8:31 S (2022–2023))

Presidenten [11:09:56]: Etter ynske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Mona Fagerås (SV) [11:10:24] (ordfører for saken): Bakgrunnen for denne saken er et forslag fra Fremskrittspartiet om å oppheve ordningen med miljøfartsgrenser på riksvei og prioritere løpende vedlikehold og vinterdrift, som vasking av veiene, for å redusere svevestøv.

Hovedbakgrunnen for at de har fremmet dette forslaget, er at miljøfartsgrenser ble innført i Oslo i 2004, med et opphold i 2012 som følge av tvil om hvorvidt miljøfartsgrensene var lovlige. Begrunnelsen for en nedsett fartsgrense er at man har villet redusere svevestøvet.

Komiteen er enig i at innsatsen for å bedre luftkvaliteten i norske byer er viktig fordi det vil redusere de helseskadelige effektene av forurenset luft. Det er summen av flere tiltak som skal bidra til at luften blir bedre, og til at grenseverdiene i forurensingsforskriften for svevestøv blir opprettholdt. Rengjøring av veibane og sideareal, støvdemping ved bruk av magnesiumklorid og kommunenes piggedekkgift er andre tiltak på veitransportområdet.

Miljøfartsgrenser er fartsgrenser som er begrunnet ut fra miljøhensyn. Flertallet i komiteen viser til at fagmyndighetene anbefaler en videreføring av ordningen med miljøfartsgrenser da dette har stor betydning for miljøet, samt at vi har et fåtall slike strekninger i landet.

Flertallet avviser forslaget, og mindretallet i saken vil helt sikkert begrunne forslaget sitt bedre enn det jeg kan gjøre.

Kirsti Leirtro (A) [11:12:49]: Vi behandler et forslag fra Fremskrittspartiet om oppheving av miljøfartsgrenser. Miljøfartsgrenser har vært, og er, et virkemiddel hvor begrunnelsen har vært å redusere svevestøv. Innsatsen for å bedre luftkvaliteten i norske byer er viktig og er med på å redusere skadelige helseeffekter. Derfor er det nødvendig med en stor verktøykasse. Miljøfartsgrenser er en del av denne verktøykassen. Andre verktøy er rengjøring av veibane og sideareal, støvdemping og piggdekkavgift.

Fagmyndighetene anbefaler sterkt å videreføre ordningen med miljøfartsgrenser da det har stor betydning for miljøet, samt at det er et fåtall slike strekninger i landet. Miljøfartsgrenser kan være et godt alternativ til bilfrie soner.

Vi vil selvsagt bidra til å bedre kunnskapen om de ulike virkemidlenes effekt på svevestøv. Folkehelseinstituttet skriver at eksponering for svevestøv er en av de viktigste miljøårsakene til for tidlig død. En rekke befolkningsundersøkelser fra hele verden viser at både korttids- og langtidseksponering for svevestøv er assosiert med sykелighet og dødelighet av hjerte- og karsykdommer og luftveislidelser. Risikoen for dødelighet og sykелighet er høyere ved langvarig eksponering sammenlignet med kortvarig eksponering. Dette er så alvorlig for enkeltmennesker som bor i sentrale strøk, at det overgår eventuelt de ulempene noen av oss føler der miljøfartsgrenser er innført.

Liv Kari Eskeland (H) [11:15:00]: Respekt for dei skilta som står langs vegane våre kva gjeld fartsgrenser, er svært avgjerande for å tryggja trafikksituasjonen. Dette handlar i vidaste forstand om trafikkstryggleik og tillit mellom bilistane som opptre i trafikken.

Skal ein oppnå respekt for skilting, er det vesentleg at trafikantane forstår kvifor skiltinga er slik ho er. Det er ikkje alltid tilfellet når nedsett fart er grunna med miljøtiltak. No har me forholdsvis få slike strekk der farten er senka av miljøomsyn. Likevel bør prinsippet om at nedsett fart vert ein konsekvens av at ein vil oppnå betre miljø, også vera gjeldande her.

Bilparken endrar seg – fleire elbilar kjem på vegane, piggdekk vert erstatta av gode heilårsdekk, og vegvedlikehaldet skal bidra til at svevestøv i mindre grad vert virvla opp. Vêrforhold gjev skiftande tilhøve for korleis forureining påverkar bymiljø, og regjeringa Solberg sette difor i gang eit pilotprosjekt for å vurdere om det kunne vera grunnlag for å sjå på om dynamiske miljøfartsgrenser, baserte på forhold som påverkar forureininga i lufta, vil auka respekten for skiltinga. Prosjektet er no

avslutta utan at det er føreteke ei grundig evaluering. Rett nok vart konklusjonen at etterleving av miljøfartsgrenser ikkje vart særleg betre, men me påfører i dag bilistar den ulempa miljøfartsgrenser har, utan at miljøet eller luftkvaliteten vert betre under enkeltforhold. Samtidig har slik regulering ein samfunnskostnad.

Høgre baserer si politikkutvikling i størst mogleg grad på kunnskap og fakta. Me noterer oss regjeringa sitt manglande ønske om å evaluera eit slikt prosjekt for å finna betre måtar å møte bilistane på når det gjeld korleis me skal oppnå respekt for skilting av miljøfartsgrenser. Det undrar oss sjølvsagt at regjeringa ikkje ønskjer å gå nærare inn i denne problemstillinga. Det kan vera at påbod med miljøfartsgrense er eit lite inngrep sett frå statsråden sin ståstad, men dei som har dette som ein dagleg veg mellom bustad, arbeid, barnehage og fritidsaktivitetar, eller bedrifter som er avhengige av denne vegen til næringstransport, må unekteleg oppleve det som ganske lite gjennomtenkt at farten er sett ned på grunn av svevestøv dei dagane snøen ligg tett pakka på asfalten eller regnet sildrar ned.

Erling Sande (Sp) [11:17:50] (leiar i komiteen): Arbeidet med å skape gode lokalsamfunn har alltid vore ein av kjerneverdiane for Senterpartiet. Det er mange faktorar som skapar gode lokalsamfunn, men det er heilt klart at det ytre miljøet – rein luft, reint vatn – er viktige faktorar. Lokalsamfunn, særleg i byområda våre, er sårbare ved redusert luftkvalitet. Det kan kome av fleire faktorar, men ein faktor er biltrafikken og utslepp og svevestøv knytt til det. Nokre delar av byane og tettstadane våre får ei ekstrabelastning ved gjennomgangseigarar eller sentrale tilførselsvegar som gjer at innbyggjarane der blir ekstra eksponerte for desse faktorane. Då er det viktig at vi som politikarar har verktøy for å redusere belastninga for innbyggjarane i desse områda.

Forslagsstillarane vil fjerne miljøfartsgrensa, eitt av verktøya som har som mål å redusere svevestøv, i lag med andre tiltak som er gjort greie for her av debattantar før meg. Dei faglege råda frå Statens vegvesen seier det er ein dårleg idé, og det same seier statsråden. Senterpartiet er samd i dette. Auka luftforureining utgjer ein trussel mot helsa til innbyggjarane i byane våre, og det reduserer livskvaliteten for mange av dei som slit med kroniske luftvegssjukdommar og andre luftvegsrelaterte plager. Då er det viktig at vi førebyggjer det og brukar dei tiltaka vi trass alt har for å redusere den belastninga. Eg er einig med dei som seier at det kan vere rom for utvikling av desse tiltaka. Det må vi alltid vere opne for, men framleis er det slik at miljøfartsgrense er eit slikt grep og dermed eitt av fleire viktige tiltak for å skape det gode liv i lokalsamfunn over heile landet.

Morten Stordalen (FrP) [11:20:00]: Når Fremskrittspartiet tar opp forslag om å fjerne miljøfartsgrenser på riksvei, er det nettopp fordi det finnes flere fagmiljøer som sår tvil om effekten av en sånn grense. Det er riktig nok, det statsråden skriver – og refererer til Statens vegvesen – at det er de samlede tiltakene som totalt sett utgjør en effekt, en positiv forskjell. Det er helt riktig. Fremskrittspartiet har alltid vært for å ha godt veivedlikehold og rett og slett rengjøre, vaske og feie gatene våre. Det er også viktig at vi har fartsgrenser som oppleves riktige.

Det er veldig spesielt hvis man reiser inn til Oslo på E18 mellom klokken 6 og 22 på hverdager. Da er det definert at det er mye svevestøv. Men på en innfartsvei på søndag, når det er helgetrafikk, eller når man kommer tilbake fra ferie, da det er vel så stor trafikk, og da er det ikke svevestøv. Jeg tror innbyggerne og bilistene opplever dette som urimelig.

Det er vel ingen her som anbefaler folk å kjøre fort-ere enn det er skiltet, men man kan jo ta en titt og følge litt med på trafikken. Det blir dessverre ikke oppfattet som riktig hastighet når de fleste kjører altfor fort. Da har vi også en utfordring trafikksikkerhetsmessig. Fremskrittspartiet mener det alltid skal bli oppfattet som riktig hastighet, og skiltes deretter, hva veien er bygd for, sånn at folk respekterer det.

Dette er på lik linje med hvordan det er på europaveiene våre nå i vinter. Vi har sett det i flere uker. Hvorfor i all verden tar man ikke da variabel skilting og setter ned hastigheten, når man ikke klarer å holde veiene åpne og trygge? Det er veldig spesielt at det står 110 km/t på et skilt og det ligger så mye snø i veibanen at man ikke kommer fram. Det blir altså ikke oppfattet som riktig hastighet. Det handler om å veilede og skilte sånn at folk får respekt for fartsgrensene våre. Det er en del av trafikksikkerhetsarbeidet, noe jeg håper også statsråden er enig i.

Det finnes også miljøer som påpeker de negative konsekvensene ved en hastighet som er satt, som oppfattes kunstig, og som gjør at man må stå i kø hvis man skal følge den i trafikken. Det har også en kostnad for samfunnet.

Det er også viktig at man har disse målepunktene. Det er svært få jeg kjenner, som bor i grøftene langs veien. De bor lenger inn. Vi har stor respekt for, og er alle for, at vi skal ha ren luft og god luftkvalitet i disse bo-områdene, men da er det også viktig at målepunktene faktisk står der folk bor, ikke i grøftkantene langs en europavei.

Jeg mener at man bør evaluere denne ordningen skikkelig og få en faktabasert kunnskap, ikke bare det man tror er riktig tiltak å sette i gang. Det tror jeg er viktig for å få respekt.

Videre vil jeg ta opp forslagene Fremskrittspartiet er alene om, og det vi har sammen med Høyre.

Presidenten [11:23:00]: Representanten Morten Stordalen har teke opp dei forslaga han refererte til.

André N. Skjelstad (V) [11:23:12]: Venstre er enig med flertallet i denne saken.

Mange snakker om at regulering er en samfunns-kostnad, men helse er jammen også en samfunns-kostnad, og ikke minst helseproblemer, som miljøfartsgrensen er begrunnet med. Jeg er ikke nødvendigvis uenig i at en kan bruke mer variable fartsgrenser. Når det gjelder vinterfartsgrenser, der det kan være mye vilt langs veiene, vil det være fornuftig.

Det jeg opplever, med en viss grad av irritasjon, er at på nyere biler kommer det alltid opp hvor fort du kjører, og hva som er fartsgrensen. Dette er ikke oppdatert til enhver tid, verken på helt nye veier eller der det er vinterfartsgrenser. Der er det en jobb å gjøre fordi det er en «mismatch». Det gjør at trafikken heller ikke flyter så godt – hvis det f.eks. står 50 km/t, som det var tidligere, da veien ble utbygd, mens det i realiteten er en 80- eller 90-sone. Noen vil da få det opp på displayet sitt og kjøre i 50 km/t selv om fartsgrensen er 80 km/t eller 90 km/t.

Det er et forbedringspotensial her, men som sagt: I denne saken tror jeg at helsebiten må veie tyngre enn en reguleringsbit som man mener er av stor betydning, fordi også kostnadene for dem som har luftveisinfeksjoner og problemer med det, vil være store for samfunnet. Det er også Stortinget og komiteen nødt til å hensynta i denne saken.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:25:15]: La meg innlede med å si at jeg deler komiteens merknader om at det er summen av flere tiltak som skal bidra til bedre luft og overholdelse av grenseverdiene i forurensningsforskriften. Miljøfartsgrense er ett slikt tiltak. Rengjøring av vei, støvdemping og piggedekkgift er andre.

Miljøfartsgrensen i Oslo ble gjeninnført i 2016, og den har stått hver vinter siden. Statens vegvesen mener at miljøfartsgrense gir bedre luftkvalitet og dermed redusert helsebelastning for Oslos befolkning. Statens vegvesen mener at miljøfartsgrense bidrar til etterlevelse av de lovpålagte grenseverdiene for svevestøv, inkludert oppfyllelsen av deres plikt som anleggseier til å iverksette tiltak for overholdelse av disse verdiene i henhold til forurensningsforskriften. Og med henvisning til merknaden fra komiteens medlemmer fra Høyre: Statens vegvesen har – i tillegg til lokale myndigheter – en plikt til å iverksette nødvendige tiltak mot lokal luftforurensning. Statens vegvesen anbefaler ikke at miljøfartsgrenser avvikles, og jeg støtter den anbefalingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet ber om en grundig evaluering av pilotprosjektet med variabel skilting av miljøfartsgrenser, og det vises her til forsøksordningen på slutten av vinteren 2020–2021, da fartsgrensen kun ble redusert når svevestøvet var et problem. Konklusjonen etter prosjektet var at variabel skilting ikke ga bedre etterlevelse av miljøfartsgrensen. Jeg ser det ikke som naturlig med nok en evaluering av det prosjektet.

Når det gjelder forslaget om å prioritere løpende veivedlikehold og vinterdrift, herunder vasking av veiene for å redusere svevestøvet, må jeg vise til Hurdalsplattformen. Regjeringen har her klart uttrykt at det er viktig at vi tar vare på det veinettet vi har, og at vi gjennomfører økt vedlikehold og fornying i årene framover, og i statsbudsjettet for 2023 er det satt av 9,4 mrd. kr til drift og vedlikehold av riksveier under Statens vegvesens ansvar. Det tilsvarer en reell økning på om lag 800 mill. kr sammenlignet med 2022. Det viser at løpende veivedlikehold og vinterdrift, inklusiv vask av veiene for å redusere svevestøv, vil bli prioritert framover.

Presidenten [11:27:53]: Det vert replikkordskifte.

Morten Stordalen (FrP) [11:28:13]: Statsråden sier at effekten ifølge Statens vegvesen er såpass god at en ikke vil oppheve disse grensene. Men hvis de som følger trafikken og overvåker trafikkbildet, sier at den reelle hastigheten på disse veiene ikke har gått nevneverdig ned, selv om de er skiltet 20 km/t lavere, kunne det kanskje vært interessant å få en faktabasert evaluering av hva effekten har vært ved å endre skiltningen, siden hastigheten nesten ikke har gått ned. Det kunne vært interessant å se det opp mot hvor inngripende tiltak det egentlig er, selv om jeg leser at Statens vegvesen – i statsrådets svar – sier at det er såpass viktig at man ikke opphever dem.

Vil statsråden selv ta initiativ til å gå bak tallene og få ut noen rapporter? Dette er et gjentakende spørsmål som kommer opp, det var et tema også i 2016.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:29:09]: Det er flere anerkjente studier som dokumenterer at miljøfartsgrenser er et godt tiltak. Jeg har lyst til å legge til at vi kan dokumentere at det har ønsket effekt på fartsnivået. Det vil si at det er en fartsnedgang som er merkbar. Den er på -5,8 km/t, og det er selvfølgelig betydningsfullt. Det har en positiv effekt for både miljøet og trafikksikkerheten.

Morten Stordalen (FrP) [11:29:42]: Takk for svaret, og der kom egentlig noe av svaret – at det er såpass liten reell nedgang i hastigheten. Sånn sett vil de teoretiske studiene selvfølgelig være langt mer positive. Spørsmå-

let blir likevel: Mener statsråden det kan være problematisk at man definerer et tidsrom hvor det er høy belastning av svevestøv, mens det kanskje på en søndag hvor det er langt mer trafikk, ikke er svevestøv? Mener statsråden, som samferdselsminister og med ansvar for vegtrafikken og veiene i Norge, at dette er en god måte å skilte på, når folk rett og slett mister litt av respekten for skiltingen?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:30:22]: Jeg legger til grunn at man har gjort faglige vurderinger av grunnlaget for å ha miljøfartsgrense på enkelte tidspunkter av døgnet og på de ukedagene som velges ut, og jeg oppfatter vel ikke at representanten Stordalen tar til orde for at vi skal utvide til søndag. Hvis det er det han foreslår, avventer jeg forslag om det.

Morten Stordalen (FrP) [11:30:42]: Jeg foreslår ikke det, men jeg stiller et spørsmål, som sikkert mange andre bilister også gjør. Det er noe med det å ha respekt for bilistene, og jeg vet at statsråden også er opptatt av trafikksikkerhet. Det går rett og slett på skilting og å skilte med det som oppfattes som riktig hastighet, det som er reelt, og at man ikke mister respekten fordi man har feil hastighet på veier.

Det er et godt tiltak å si at vi skal bekjempe svevestøv, det er Fremskrittspartiet opptatt av, men jeg spør nok en gang: Er statsråden villig til å gå nærmere inn bak tallene og også vurdere hvor målestasjonene står, hva effekten av fartsgrensene alene er, hva faktisk, reell hastighet på veien er, hva den forskjellen er, og sette det opp mot de inngripende tiltakene ... (presidenten avbryter).

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:31:29]: Jeg er opptatt av befolkningens liv og helse, og det er veldokumentert at svevestøv utgjør et betydelig helseproblem, noe som flere av representantene her har vært inne på. Det er også veldokumentert at miljøfartsgrense er et viktig virkemiddel for å redusere det. Dermed tenker jeg at det ikke er naturlig å utfordre det fra mitt ståsted.

Presidenten [11:31:46]: Replikordskiftet er avslutta, og flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [11:31:51]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud, Himanshu Gulati og Tor André Johnsen om å fjerne piggedekkgebyr (Innst. 154 S (2022–2023), jf. Dokument 8:32 S (2022–2023))

Presidenten [11:32:05]: Etter ynske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordna

debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får også ei taletid på inntil 3 minutt.

Jone Blikra (A) [11:32:36] (ordfører for saken): Først ønsker jeg å takke komiteen for et godt samarbeid i denne saken. Det er et samarbeid som førte til at nesten en samlet komité står bak tilrådingen om å ikke støtte representantforslaget om å fjerne forskrift om gebyr for bruk av piggedekk, og da heller ikke støtte endringer i veitrafikkloven som fratar kommunene mulighet for å innføre slikt gebyr.

Flertallet består av Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Arbeiderpartiet. Det er Fremskrittspartiet som utgjør mindretallet, og som selv vil argumentere for sitt forslag.

Denne saken berører flere viktige prinsipper og hensyn. Ingen bestrider at bruk av piggedekk forårsaker svevestøv, og at det er forurensning av luften. I norsk rett, forvaltning og praksis er det et anerkjent prinsipp at forurenser betaler. Komiteens flertall mener at dette taler for at muligheten til å innføre piggedekkgebyr ikke fjernes.

Et annet argument for å opprettholde muligheten for å legge piggedekkgebyr er folkehelse. Alle nivåer i forvaltningen og i politikken har et ansvar for å fremme tiltak som begrenser helseplager og sykdom, spesielt med tanke på de som er særlig utsatt. Bruk av piggedekk i områder med stor biltrafikk er en vesentlig årsak til produksjon av svevestøv. Svevestøv pustes lett inn og kan gi alt fra lett irritasjon til alvorlige helseplager. Komiteens flertall anerkjenner dette ansvaret og tar dette ansvaret.

Et annet prinsipp komiteens flertall er opptatt av, er det kommunale selvstyret. Veitrafikkloven gir kommunene hjemmel til å innføre gebyr på bruk av piggedekk. Det er kommunene selv som bør vurdere regulering og bruk av gebyr, da det er kommunene som kjenner sitt område best, og som har et selvstendig ansvar for å ivareta sine innbyggere, både i forhold til folkehelse og trivsel og også gjennom å kunne forsterke vinterdrift, støvdemping og økt renhold på grunn av økte inntekter kommunene får gjennom gebyr.

Geir Inge Lien (Sp) [11:35:20]: Piggedekkgifta er eit miljøtiltak, lokalt bestemt for å kunne gje kommunane ei moglegheit til å ta grep for å forbetre luftkvaliteten og avgrense vegslitasjen ved å redusere talet på køyretøy som har piggedekk.

Vi har eit langstrekt og variert land som har mange ulike underlag og køyreforhold. I distrikta, og spesielt

langs kysten, er det vær- og køyreforhold som gjer at piggedekk ofte kan vere det føretrekte valet. I dag er det store byar som Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim og Kristiansand som har innført piggedekkgift. Bruk av piggedekk bidreg til å produsere helseskadeleg svevestøv, så innføring av piggedekkgebyr er difor eit viktig verkemiddel for kommunane å ta i bruk for å kunne få redusert konsekvensane av svevestøv, oppisking og slitasje.

Betaling av piggedekkgebyr gjev òg ei tilleggsinntekt til kommunane. Kommunane kan bruke denne inntekta til bl.a. forsterka vinterdrift, støvdemping og auka reinhald. Dette er noko bilistane vil ha nytte av, og som igjen vil bidra til å gjere det enklare å velje piggfritt. Det er mange gode piggfrie vinterdekk, og målet med avgifta er at det skal vere miljøet som er i fokus, og at det er lokalt forankra.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:37:22]: Det har vore snakka mykje om distrikta og at det er ulike føreforhold osv., med tanke på at piggedekkgebyr på ein måte skal vere ei miljøsak i byane, sånn som i Oslo. I går var eg på synfaring på E16 Bjørum–Skaret. Berre ein kom litt opp i sida, var det cirka ein halvmeter snø på taka. Det er ikkje langt frå Oslo. Det er folk som bur i området rundt Oslo, som skal inn til byen, og som har alle køyreforholda, frå som sagt ein halvmeter snø der eg var i går, og til at det er bart i byen. Ein skal også ha piggedekkgebyr på gjennomgangstrafikk. Køyrrer ein gjennom ein by som har piggedekkgebyr, skal ein betale gebyr. Det er det som er utgangspunktet for at vi ønskjer å fjerne piggedekkgebyret; ein har altså eit gebyr på trygge dekk og trafikktrygging.

Nokian har ein rapport som viser at piggedekk har ei bremselengd i 50 km/t på 43 meter. Piggfrie dekk har 60 meter – fire billengder lenger – i 50 km/t. Når det er fullt kaos, når det er nullføre og speilblank is, så ser ein kva som skjer. Eg køyrrer frå Stranda til Oslo ganske ofte, det er 546 kilometer – 1 100 kilometer tur/retur – og alle moglege føre. Skal eg då ha med meg eit ekstra piggfritt dekksett bak i bilen, stoppe på vegen forbi Lillestrøm, skifte på ein utkøyrse og hive på desse piggfrie dekk for å unngå å få bot når eg køyrrer inn i Oslo? Det er umogleg.

Ein ser at uttrykingskøyreretøya har piggedekk. Kvifor har dei det? Kvifor er det sånn at ein på uttrykingskøyreretøya har piggedekk? Kvifor les vi store oppslag i media om at dei som skal ut og gje tenester til heimesjukepleie osv., ikkje kjem seg fram, fordi ein står der utan piggedekk og ikkje har moglegheiter til å kome seg fram? Piggedekk er heilt avgjerande å bruke når det er føre til det.

Det står at ein skal sko bilen etter føreforholda. Ja vel, viss det er sånn at ein skal følgje kravet om at ein skal køyre etter forholda og sko bilen etter køyreforholda, burde også dei som køyrrer piggfritt i sånne tilfelle sko

om bilen til piggedekk, når det faktisk er såne køyreforhold.

Uansett: Det er 8–9 pst. som no køyrer med piggedekk i byane. Det er ikkje det som hovudsakleg er problemet når det gjeld svevestøv eller kva det måtte vere. Å avgiftslegge trygge, sikre dekk og trafikkskygging – det må vere berre Noreg som klarar å finne på noko sånt.

Eg tek opp forslaget frå Framstegspartiet.

Presidenten [11:40:14]: Representanten Frank Edvard Sve har teke opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:40:33]: Jeg støtter ikke representantforslaget, og jeg mener at regelverket om piggedekkgebyr verken bør oppheves eller endres på en slik måte at kommunene ikke skal kunne kreve inn piggedekkgebyr.

Bruk av piggedekk bidrar til å produsere helseskadelig svevestøv. Piggedekkbruk fører til asfalslitasje og dyper spor i asfalten, og forkorter levetiden på veidekket. Innkreving av piggedekkgebyr er også i tråd med prinsippet om at forurenser betaler, ved at man betaler for forurensning av luften og for skade som påføres asfalten som følge av kjøring med piggedekk.

Bruken av piggedekk vinterstid i Norge er hovedårsaken til produksjon av svevestøv, som følge av slitasje av asfalt. Piggedekk sliter betraktelig mer på veidekkene enn piggfrie vinterdekk. Redusert bruk av piggedekk vinterstid vil redusere slitasje på veidekket og dermed redusere partikkelproduksjonen.

Kommunene og forurensningsmyndighetene for lokal luftforurensning må ved høye nivåer for luftforurensning etter regelverket utarbeide planer som viser hvordan de skal få ned luftforurensning i kommunen, og hvilke tiltak som da settes i verk. Jeg ønsker på ingen måte å ta fra kommunene muligheten til å innføre piggedekkgebyrordning som et viktig virkemiddel for å kunne få ned nivået av helseskadelig luftforurensning.

Betaling av gebyr for bruk av piggedekk gir i tillegg en inntekt til kommunene som de kan bruke til forsterket vinterdrift, støvdemping og økt renhold. Dette er noe som bilistene i så måte vil ha nytte av, og som igjen vil bidra til å gjøre det enklere å velge piggfritt.

Den 1. januar 2022 ble grenseverdiene i forurensningsforskriften for tillatte nivåer av svevestøv strammet inn. Lavere nivå på svevestøv vil nå gi overskridelser sammenlignet med slik det var før innstrammingen. Det vil kunne innebære behov for ytterligere tiltak for å sikre trygg luft.

En utredning som er utarbeidet av Miljødirektoratet, Statens vegvesen, Folkehelseinstituttet og Meteorologisk institutt, viser at på grunn av de store helsegevinstene vil det være samfunnsøkonomisk lønnsomt å gjennomføre tiltak for å overholde de skjerpede grense-

verdiene for svevestøv. Piggedekkgebyrsonene er et slikt tiltak.

Det er ikke ett enkelt tiltak alene som sikrer at grenseverdiene for luftkvalitet overholdes, det er summen av flere tiltak som sørger for at vi oppnår ytterligere reduksjon i svevestøv i veitrafikken. Bruk av piggedekkavgift har vært og er fortsatt viktig for å bedre luftkvaliteten i norske byer og tettsteder, så jeg mener at man fortsatt bør kunne ha disse sonene, og at kommunene fortsatt bør ha det verktøyet i kassen.

Presidenten [11:43:35]: Det vert replikkordskifte.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:43:48]: På norske vintervegar er det egentleg ikkje ved minus 15, minus 10 eller på normalt vinterføre det er dei største problema. Når vi ser i media kva som skjer når det er nullføre og spegelblank is, ser vi at det er omfattande problem. Folk kjem ikkje fram, og det er mange kollisjonar og mange ulykker. Spørsmålet til statsråden er: Meiner statsråden at det ikkje er ei utfordring når det gjeld ulykker på spegelblank is, med dei krevjande føreforholda som vi har i Noreg? Er ikkje det ei utfordring?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:44:26]: Det viktigste for trafikksikkerheten er uansett at bilistene bruker dekk som egner seg til gjeldende føre. Piggedekk har bedre egenskaper på bar is, men dårligere egenskaper på bar vintervei. I dag er mesteparten av kjøretøyparken utstyrt med førerstøttesystemer, som ABS-bremser og elektronisk stabilitetskontroll. Som det vises til i TØIs trafikksikkerhetshåndbok, kan økt bruk av elektronisk stabilitetskontroll langt på vei erstatte piggedekk.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:44:56]: Ein rapport frå Nokia viser at piggedekk har ei bremselengde på 43 meter i 50 km/t og piggfrie dekk 60 meter. Det viser at det er betydeleg større bremselengde med piggfrie dekk kontra piggedekk. Når ein ser på trafikkbildet og på det som skjer når det er nullføre, på situasjonar på spegelblank is, er det veldig mange som tydelegvis køyrer med piggfrie dekk heile året. Det å kome med piggfrie dekk som kanskje er køyrde ein sesong som sommardekk, kan føre til ein relativt stor katastrofe. Så spørsmålet mitt er: Vil statsråden sjå på bruken av piggfrie dekk på sommartid, som utan tvil vil medføre store problem for dei som brukar dei på vinterstid?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:45:56]: Som representanten er vel kjent med, har vi et veldig stort ansvar, hver og en av oss, for bilbruken vår og for at vi forholder oss til at vi har bilen godt skodd for det føreforholdet som er. Det må jo være noe som hviler på den enkelte bileier.

Jeg vil understreke at piggedekkgift er noe vi har i noen store byer, hvor det er et helt riktig virkemiddel. Det må ikke framstilles som at det er et virkemiddel som er i hele landet. De som har behov for å bruke piggedekk, og det vil være noen, vil kunne betale det gebyret og sånn sett bruke bilen sin innenfor disse bygrensene. Det må være en ok måte å avveie samfunnsinteressene på, fordi liv og helse for befolkningen i storbyene faktisk er viktig.

Presidenten [11:46:39]: Replikordskiftet er avsluttet.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:46:45]

Debatt om utenriksministerens redegjørelse om Norges medlemskap i FNs Sikkerhetsråd 2022 (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 17. januar 2023)

Presidenten [11:46:55]: Etter ynske frå utanriks- og forsvarskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: Arbeidarpartiet 15 minutt, Høgre 15 minutt, Senterpartiet 10 minutt, Framstegspartiet 5 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Raudt 5 minutt, Venstre 5 minutt, Miljøpartiet Dei Grøne 5 minutt og Kristeleg Folkeparti 5 minutt.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:47:47]: To år går fort, men jeg føler at de to siste årene har gått veldig fort, fordi de har vært fylt av dramatiske hendelser som både har avløst hverandre og har forsterket hverandre.

Norges to år i Sikkerhetsrådet har vært preget av store omveltninger, en fullstendig endret sikkerhetspolitisk situasjon, uhyre krevende forhandlinger, en enorm arbeidsmengde og et stort ansvar. Men de har også vært preget av store diplomatiske seire, ivaretagelse av norske interesser, bygging av nye allianser, solid diplomatisk håndverk og en klar markering av Norge og hva vi står for.

Jeg vil takke utenriksministeren både for en grundig gjennomgang av denne mandatperioden og for innsatsen hun har lagt ned i rådsarbeidet. Det er på sin plass også å takke Stortinget for hvordan mange representanter engasjerte seg og bidro både i kampanjeperioden og etterpå. Og sist, men ikke minst, en stor takk til hele utenriktjenesten, som har gjort en imponerende jobb fra alle deler av verden for at vi skulle lykkes i medlemskapet – fra kampanjen og alt forarbeidet med forberede-

elser og helt til vi avga siste stemme i rådet, f.eks. en ambassadesekretær i Nairobi som sender fram en innberetning der nøkkelen til en god vei inn i forhandlinger kan ligge, et samarbeid mellom Rep-kontoret i Al Ram og ambassaden i Tel Aviv, som gir FN-delegasjonen en helt fersk situasjonsrapport fra bakken og sine vurderinger under eskalering av konflikten, så vi kunne bidra til våpenhvile, Seksjon for samordning av sikkerhetsrådssaker på Victoria terrasse, som har holdt i alle små og store detaljer her hjemme og sendt fram utallige klareringssaker, og ikke minst alle på FN-delegasjonen i New York, som har jobbet døgnet rundt i to år for at vi skal gjennomføre så mye som mulig av det vi satte oss fore å få til. Dette har vært et enormt lagarbeid, og det har gitt resultater.

Etter at utenriksministeren holdt redegjørelsen sin på tirsdag, gikk jeg tilbake til den redegjørelsen jeg holdt 8. desember 2020, tre uker før vi inntok plassen i Sikkerhetsrådet. Begrunnelsen for at Norge skulle søke dette vervet, mener jeg har stått seg veldig godt. Vi ville bruke plassen i rådet bl.a. for å bidra til fred og konfliktløsning, men også til å fremme norske interesser. Vi ville bidra til felles løsninger på felles globale problemer. Jeg deltok, som utenriksministeren var inne på, også på mange møter i Sikkerhetsrådet, selv om mange av dem var digitale.

Det er mange som har lurt på om det er noe poeng at et relativt lite land som Norge sitter i Sikkerhetsrådet. Etter min oppfatning er det veldig viktig at vi gjør det – ikke fordi vi er Norge, men fordi vi kan bidra, ikke fordi det gir prestisje, men tvert imot hardt arbeid og tungt ansvar og vi ikke kan overlate til andre land å ivareta norske interesser, og også fordi særlig det siste året har vist oss at et autoritært regime som Russland med fast plass i rådet setter til side folkeretten og mener at makt og den sterkeste rett skal gå foran.

Som et lite land er vi helt avhengig av at folkeretten opprettholdes, og vi kan ikke sitte og se på at den undergraves og forvente at alle andre skal gjøre noe med det. Vi må ta ansvar selv. Det ville sende et forferdelig signal til andre autoritære ledere om passivitet ga dem inntrykk av at de også kunne bryte folkeretten uten konsekvenser.

Helt tilbake i 1936 stilte C.J. Hambro spørsmålet: Har de små stater overhodet noen rolle i den internasjonale politikk? Hambro svarte selv bekreftende. Han sa: Små stater er målbærere av verdier, ikke bare makt. Det gjelder i like stor grad i dag når verden rundt oss preges av konflikter, press mot institusjonene og undergraving av folkeretten.

Utenriksministeren fokuserte på noen av de viktige gjennomslagene vi fikk i perioden, og at vi har snakket og samarbeidet med alle. Det siste er et viktig trekk ved norsk diplomati. Men poenget er ikke å snakke eller

samarbeide bare for å gjøre det. Det er for å oppnå resultater. Jeg tror de fleste ser at det å samarbeide med Russland i Sikkerhetsrådet ikke er noe vi har gjort for å være hyggelige mot Russland, men det har vært helt avgjørende for å få til forlengelser av resolusjonen om grensekryssende bistand til Syria, så nærmere 4 millioner mennesker kan få livsviktig nødhjelp. De har ingen andre alternativer. Derfor hadde heller ikke Norge og Irland, som var ansvarlige for resolusjonsforhandlingene, noe annet alternativ enn å ta tøffe diskusjoner med Russland for å hindre at de la ned veto mot resolusjonen og på den måten stoppet livsviktige forsyninger. Dette er virkeligheten.

Da vi sammen med Ghana fikk til en resolusjon om maritim sikkerhet og piratvirksomhet, var det helt avgjørende å stå opp mot Kina, så de ikke la ned veto. Hvorfor investerte vi politisk kapital i det? Jo, fordi opprettholdelsen av havretten er en kjerneinteresse for Norge. Det betydde også at vi var villige til å risikere noe for å få det resultatet vi fikk. Og at vi og Estland sammen fikk på plass et fornyet mandat for FNs politiske oppdrag i Afghanistan etter Talibans maktovertakelse, ville neppe vært mulig uten mange års erfaring med alle aktørene som har sterke interesser i Afghanistan.

Det er ingen tvil om at det siste året har vært sterkt preget av Russlands fornyede angrep på Ukraina og all den død, lidelse og ødeleggelse den brutale russiske krigføringen fører med seg for ukrainerne.

Da jeg gikk tilbake til redegjørelsen jeg holdt i desember 2020, rett før inntreden i Sikkerhetsrådet, var frykten for russisk agering og intensjoner et tema. Jeg sa at flere av dagens sikkerhetspolitiske utfordringer med implikasjoner for norsk sikkerhet utspiller seg i Europas østlige og sørlige nabolag.

Komiteen var i New York da invasjonen skjedde, og møtene våre ble naturlig nok avbrutt fordi FN-ambassadøren måtte i et hastemøte i Sikkerhetsrådet. Utenriksministeren har beskrevet dramatikken i ganske stor detalj i sin redegjørelse. Norge var det første landet som fordømte den russiske invasjonen, og vi har brukt rådet til å gi Ukraina en møtearena, til å konfrontere Russland og til å slå tilbake russisk propaganda, som har forsøkt å forvrengte sannheten. Men vi har også gått lenger og reist spørsmålet om Russland i det hele tatt kan sitte i rådet og legge ned veto i saker som handler om å stanse den angrepskrigen de selv har startet ved brutalt å overfalle et fritt og selvstendig naboland.

At Russland har lagt ned veto, har selvfølgelig lammet rådets evne til å fatte bindende vedtak om f.eks. sanksjoner. Men det betyr ikke at Sikkerhetsrådet har vært ubetydelig. Vi må ikke måle Sikkerhetsrådets funksjon og effektivitet bare på vedtatte resolusjoner, men også på prosessen og dialogen. Under en global sikker-

hetspolitisk krise er det avgjørende å kunne konfrontere og synliggjøre synspunkter fortløpende. Det har i aller høyeste grad vært tilfellet under krigen i Ukraina. Møtene i rådet har på den måten bidratt til å opprettholde diplomatisk press på Russland.

Som utenriksministeren sa, har FNs generalforsamling vært brukt der rådet har møtt russisk veto. Selvfølgelig er det veldig positivt at Norge kunne bidra til å sikre flertall for overføring av spørsmålet om krigen til has-tebehandling i FNs generalforsamling. Voteringene har på mange måter vist hvor isolert Russland er, men de har også synliggjort noe som ikke må undervurderes, nemlig at store, folkerike og mektige land som Kina og India stemmer avholdende og ikke tar stilling.

Vi har sittet i FNs sikkerhetsråd i en periode med pandemi, krig og store globale omveltninger. Historien kommer til å skrives først en gang i framtida, men vi står i et globalt tidsskille, og vi var med på å ta ansvar i den perioden. Perioden i Sikkerhetsrådet har gitt oss noen unike erfaringer som er uhyre viktige for å ivareta norske og globale interesser i dette tidsskillet. De erfaringene må tas vare på, de må brukes, og de må utvikles. Om vi ikke lenger sitter i rådet, er ikke lagarbeidet over. Kunnskapen vi har tilegnet oss, må systematiseres og brukes. Alliansene må pleies, og hele utenriktjenesten må dra nytte av både det vi har oppnådd, og det vi ikke har lykkes med.

Neste uke reiser utenriks- og forsvarskomiteen bl.a. til Genève for å besøke FN-delegasjonen, og i slutten av februar reiser vi til New York for å besøke FN-delegasjonen der. Jeg er trygg på at komiteen der vil få i enda større detalj mange av de sakene og historiene som har preget to etter min oppfatning vellykkede år for Norge i Sikkerhetsrådet.

Åsmund Aukrust (A) [11:57:28]: Takk til utenriksministeren for en svært god redegjørelse. Jeg mener redegjørelsen på en god måte viser at det var riktig av Norge å ta på seg det viktige arbeidet med å sitte i Sikkerhetsrådet og være med og sikre freden.

Redegjørelsen viser at på en rekke områder har Norge spilt en forskjell for arbeidet med kvinner, fred og sikkerhet, for å sikre at sanksjonsregimer ikke hindrer humanitær hjelp, for den historiske resolusjonen om beskyttelse av utdanning i krig, for koblingen mellom klima og sikkerhet og på en rekke andre områder i en rekke land. Norge har klart å gjøre en forskjell, både ved å være prinsipiell og pragmatisk og med et tett samarbeid med andre land.

Siden vi ble valgt inn i Sikkerhetsrådet, har arbeidet i Sikkerhetsrådet blitt både vanskeligere og samtidig også viktigere. Vi ser at internasjonalt samarbeid, den internasjonale rettsordenen og folkeretten er under

harde angrep. Det gjør det enda viktigere å være med og ta vare på det vi har, sikre et FN som fungerer, sikre et sikkerhetsråd som evner å fatte avgjørelser. Det kommer på ingen måte av seg selv. Det er opp til oss og alle medlemsland som tror på og står opp for internasjonalt samarbeid og multinasjonalt arbeid, å forsvare det.

Jeg tror vi gjennom dette året, og egentlig gjennom hele tiåret, kommer til å se nye forsøk på å rive ned systemer som det har tatt tiår å bygge opp, og det er i norsk kjerneinteresse å stå opp for dette.

Det er et før og et etter 24. februar. Krigen setter verden på en stor prøve, først og fremst i arbeidet med å støtte det ukrainske folk i deres frihetskamp, men også med de enorme ringvirkningene krigen har for andre land og for internasjonalt samarbeid. Tilliten i verden er på bunnen. Den politiske dialogen er veldig krevende. Det har selvfølgelig påvirket arbeidet i Sikkerhetsrådet svært mye, men jeg vil i dag trekke fram det som faktisk har fungert – tross den verden vi står i.

Sikkerhetsrådet har evnet å komme sammen om å fatte mange resolusjoner på tross av krigen. Det var ikke selvsagt for ett år siden. Og selv om det for krigen i Ukraina ikke har vært mulig å fatte avgjørelser og komme til enighet i Sikkerhetsrådet, har Sikkerhetsrådet allikevel vært veldig viktig. Det har vært det eneste stedet hvor Ukraina og Russland har sittet sammen i samme rom, foran åpent kamera, og diskutert. Og det har vært viktig for Norge og for andre land å bruke den talerstolen Sikkerhetsrådet er, til å fordømme krigen på det sterkeste. Tilfeldighetene skulle ha det til at det var Russland som ledet Sikkerhetsrådet i februar i fjor, og Norges ambassadør var den første som foran åpen scene fordømte krigen.

Vi har også brukt vår tid i Sikkerhetsrådet på å gi stemme til flere av ofrene for krig og konflikt, til dem dette egentlig handler om. Vi har gitt en scene til dem som trenger det mest. Da Norge hadde presidentskapet i januar i fjor, inviterte bl.a. statsministeren vår en afghansk kvinneverdsaktivist. Hun kom rett fra møter med Taliban til Sikkerhetsrådet for å informere og fortelle om deres situasjon. Norge har et bredt kontaktnettverk, og det har vært fint å se hvordan vi har klart å bruke det også dette året.

Så er det en rekke områder hvor rådet ikke har klart å levere, eller hvor man har levert altfor sent – kriser og konflikter som får vare, og folk som får lide. Krigen mellom Etiopia og Tigray er et sånt eksempel, Vest-Sahara et annet, og vi har den evige Israel–Palestina-konflikten. Det er bra at Norge har forsøkt, brukt vår stemme. Det må vi fortsette å gjøre.

Vi lever i en skjebnetid for internasjonal politikk. Vi må bruke de erfaringene vi har, som komiteens leder helt rett var inne på, med å fortsette å bygge et sterkt FN, ta vare på internasjonal rett, jobbe for en FN-reform

som gjør at vi kan treffe enda bedre. Norge bør og skal være et land som tar på seg internasjonalt ansvar, både fordi det er i vår interesse, og fordi verden trenger Norge.

Det har vært fint at det i denne sal, med unntak av Rødt og Fremskrittspartiet, har vært stor støtte til vårt arbeid i rådet. Jeg må si at det er et slags paradoks at Rødt i sin motstand mot å støtte Ukraina med våpen, har påstått at de står på den såkalte fredslinjen, samtidig som de har vært motstandere av at Norge skal delta i Sikkerhetsrådet.

La meg til slutt få lov til å takke de veldig mange som har stått på: utenriksministeren, som har ledet laget og vært en tøff og tydelig stemme når det har vært behov for det; komiteens leder, som gjorde en fantastisk innsats med å få Norge valgt, og for det første året; norsk sivilsamfunn, som har spilt en utrolig viktig rolle med å komme med gode innspill og vært en viktig medspiller for Norge; og kanskje aller mest – gjennom utenriksministeren – alle våre dyktige ansatte i New York, som har stått på dag og natt for å sikre freden og ta vare på Norges interesser.

Svein Harberg hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Marit Arnstad (Sp) [12:02:48]: Jeg vil også takke utenriksministeren for en god og informativ redegjørelse.

FN har egentlig bestandig vært viktig for Norge, helt siden vi ble medlem etter krigen, og både FN og Sikkerhetsrådet er en viktig arena for dialog og et samlende punkt for alle verdens nasjoner. Vi har som nasjon prøvd å være en sterk støttespiller for både FN som organisasjon og FNs mandat, særlig mandatet for å ivareta internasjonal fred og sikkerhet. Jeg vil nesten si det slik at FN har vært en global arena der Norge har følt seg vel og har hatt mye å bidra med. Vi mener at det er viktige ting som gjøres der, som vi vil være en del av. Når et land har den rollen i en organisasjon, er det også selvsagt at en tar på seg det ansvaret for oppdrag i organisasjonen som en til enhver tid får mulighet til, og denne gangen gjennom å delta i Sikkerhetsrådet.

Jeg er veldig enig i komitélederens betraktninger om at de ulike landene i FN ikke kan være passive. Skal FN være aktuell og relevant, må de ulike landene være aktive, og noe av det man da også må gjøre, er å ta på seg de rollene og mulighetene som gis, f.eks. ved å delta i Sikkerhetsrådet. Ved å delta i Sikkerhetsrådet har Norge tatt en aktiv rolle for å bygge allianser og for å styrke og ivareta våre interesser, men også for å være en viktig stemme for å sikre nordiske interesser i en tid da internasjonalt samarbeid har vært under press. I likhet med de to foregående talerne har jeg også lyst til å takke alle som har deltatt og arbeidet veldig hardt, både før vi kom

i Sikkerhetsrådet, og også under de to årene vi har vært i Sikkerhetsrådet.

FN har betydning for stabiliteten vår, for sikkerheten vår og for økonomien vår, på ulike måter. De to siste årene har Norge jobbet systematisk for at temaer som fredsdiplomati, kvinner, beskyttelse av sivile, klima og sikkerhet skal reflekteres i resolusjoner og felles uttalelser fra Sikkerhetsrådet.

I månedene etter 24. februar i fjor, da Russland iverksatte en storskala invasjon av Ukraina, tok Norge sammen med nærstående land initiativ til en rekke møter, og det var et viktig arbeid der en bidro til å opprettholde og skape et sterkt politisk press mot Russland. Som svar på Russlands veto i Sikkerhetsrådet var Norge med på å sikre at Sikkerhetsrådet flyttet behandlingen over til generalforsamlingen, og dermed fikk vi i mars i fjor de vedtakene som fordømte angrepskrigen.

Sjøl om krigen i Ukraina nok i stor grad har preget arbeidet i FNs sikkerhetsråd det siste året, synes jeg det er grunn til å understreke at Norge også har jobbet med å løfte våre prioriterte områder på den politiske agendaen. I mars ledet Norge forhandlingene om et helt nytt mandat for FNs politiske oppdrag i Afghanistan, og da Norge ledet Sikkerhetsrådet i januar i fjor, holdt vi to arrangement, et om beskyttelse av sivile i urban krigføring og et om kvinner, fred og sikkerhet. Egne erfaringer har lært oss at vi må rekruttere fra hele befolkningen, både kvinner og menn, om vi skal oppnå gode resultat, så det å øke representasjonen av kvinner er med på å sikre at fredsavtaler ivaretar alle borgeres rettigheter og behov.

Til tross for godt transnasjonalt samarbeid har stormaktsinteresser og maktkamp preget forholdet mellom vetolandene i Sikkerhetsrådet. For sjøl om Sikkerhetsrådets tilrettelegging for offentlig diskusjon og eksponering er viktig og tung, må vi erkjenne at rådet i enkelte situasjoner har framstått som handlingslammet i den vanskelige situasjonen vi er i. Likevel har Norges arbeid de to siste årene vist at det er mulig å finne fram til omforente felles uttalelser og løsninger i en rekke saker, men at det da krever systematisk, kreativt og langsiktig arbeid fra dem som er involvert.

Vi har nå avsluttet vår rolle i Sikkerhetsrådet, men det er viktig at vi fortsetter også utenfor sikkerhetsrådsalen med å bruke vår kompetanse innenfor fredsdiplomati for å bevare fred og sikkerhet. De erfaringene som denne toårsperioden har brakt oss, er det viktig og naturlig at blir videreført i annet arbeid i andre deler av FN-systemet. For FN er et system som omfatter mange områder, og Norge skal selvsagt være aktiv i alle områder av organisasjonens arbeid.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:08:01]: «Vel blåst!», skriver journalist og forfatter Tove Gravdal i Bi-

standsaktuelt den 13. januar. Hun fremhever at Norges to år i FNs sikkerhetsråd har gitt oss et godt ettermæle. Videre skriver hun at «Norge har klart seg bra og har evenet å sette merkbare spor». Hun vil imidlertid ikke utelukke at hun har latt seg påvirke av de profesjonelle norske diplomatene i New York. Hun viser videre til at vår FN-ambassadør, Mona Juul, har blitt kjendis i FN-miljøet, og at hun ikke har blitt svertet av at hennes mann har hatt en noe brokete historie om fredsforhandlinger som ledet til alt annet enn fred. Gravdal skriver videre at Norge har hatt klare meninger om borgerkrig i Etiopia, kupp i Sudan, situasjonen i Mali og klimaendringer som sikkerhetstrussel. Videre skriver hun at Mona Juul har uttalt seg til pressen både før og etter, noe FNs pressekorps har satt stor pris på.

Avslutningsvis skriver hun at i debatten i dag vil «Christian Tybring-Gjedde ventelig fastslå at toårsperioden var bortkastet, mens de andre partiene vil gi regjeringen – og seg selv – en klapp på skulderen med et «vel overstått»».

Utenriksministeren sa i sin redegjørelse at det å sitte i Sikkerhetsrådet handler om å forholde seg til verdens realiteter uansett hvor det er. Det er vanskelig å være uenig i det. Men det som betyr noe for mennesker verden over, er om det har blitt mer fred og færre uløste konflikter. Svaret er dessverre nei. Det skyldes naturligvis ikke Norge, men det er verdens realiteter.

Mange vil nok bestride at det var FNs sikkerhetsråd som sikret fredsavtalen mellom Etiopia og Eritrea. Det er vel naturlig å gi Den afrikanske union æren, med Nigeria som mekler, men jeg skal la det ligge. Utenriksministeren sa i sin redegjørelse at vedtak i FNs sikkerhetsråd ikke er symbolske uttalelser uten praktisk betydning, og at Norges innsats har hatt direkte konsekvenser for mennesker i nød. Det er en sterk påstand.

Norge har hatt et spesielt ansvar for å følge opp den humanitære situasjonen i Syria og Afghanistan. Ja, mange i Syria har fått nødhjelp. Norge har gitt 16,5 mrd. kr over elleve år – 1,5 mrd. kr bare i fjor. Situasjonen i Afghanistan kjenner de fleste. Utenriksministeren sier at Norge har tatt initiativ til og fremforhandlet til sammen 20 presseomtaler om Afghanistan fra et samlet sikkerhetsråd. Det ser imidlertid ikke ut til at de 20 presseomtalene gjør et stort inntrykk på Taliban. Som kjent har jenters rett til skolegang og kvinners deltakelse i samfunnet blitt stadig mer innskrenket. Jeg tviler på om FNs resolusjoner gjør situasjonen særlig bedre. Sannsynligvis kjenner ikke Taliban engang til disse resolusjonene.

Det som imidlertid kan lede til midlertidig eller permanent fred i ulike konflikter, er at det settes makt bak kravene. Det er primært fire måter å gjøre det på. Det er sanksjoner, stans i økonomiske overføringer, å sikre egne interesser og trusler om militær bruk. Politiske

vedtak i FN kommer langt ned på listen. Det er ikke uten grunn at verdens stormakter har den reelle innflytelsen på krig og fred i verden. Stormaktene har økonomiske muskler, de er sterke militært, og de bidrar økonomisk for å sikre egne interesser. Dersom Norge ønsker å spille en viktig rolle i fredsforhandlinger, må også vi bruke det riset bak speilet. Vi må bruke vår bistand for å oppnå politiske mål. Forhandlinger uten konsekvenser er fåfengt. Det har vi lært i absolutt alle de konfliktene vi har engasjert oss i.

Afghanistan er det siste eksemplet hvor Norge ble ydmyket. Talibans løfter om mer frihet til landets kvinner var et spill for galleriet, og ekstremistene har dessverre gjort det motsatte og innført lover som gjør kvinnen til mannens eiendom. Kvinner kan ikke delta i samfunnet eller bevege seg utendørs uten å gjøre seg usynlige. Til tross for disse åpenbare løftebruddene fortsetter vi direkte og indirekte å pøse bistand inn i landet, med begrunnelse om at det er mennesker som lider. Jeg vil påstå at bistand og fortsatt dialog vil legitimere Taliban og bidra til at terrorregimet forlenges.

I redegjørelsen sa ministeren at de tre afrikanske medlemmene i Sikkerhetsrådet spiller en helt avgjørende rolle for de afrikanske konfliktene. Det er sikkert helt riktig, men det er samtidig en innrømmelse av at Norge ikke kan spille en slik rolle. I forrige uke spiste jeg og tre andre stortingsrepresentanter lunsj med en avtroppende ambassadør. Jeg ønsker ikke å nevne navn. Ambassadøren representerte et muslimsk land, og det var helt tydelig at Norges fredsforhandlinger – eller samtaler – med Taliban var helt fåfengte. Det har vi jo sett. Taliban vil aldri akseptere at et kristent land legger fundamentet for hvordan islam skal tolkes. Ifølge ham er det kun et sunnimuslimsk land som kan spille en slik rolle.

Da er vi ved utgangspunktet: Land med nærmere geografisk beliggenhet, felles historie og mer kulturell likhet har bedre forutsetninger for å forstå og påvirke i forhandlinger. Med dette som bakteppe sier det seg selv at Norges potensielle rolle som internasjonal fredsmekler er svært begrenset. Unntaket ville være om vi bruker vår bistand som brekkstang.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten [12:12:51]: Representanten Christian Tybring-Gjedde har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ingrid Fiskaa (SV) [12:13:10]: Eg vil takka utanriksministeren for utgreiinga om Noreg si tid i Tryggingrådet. Det siste året har med all tydelegheit vist Tryggingrådet sine avgrensingar. Samtidig er det nettopp i dei vanskelege tidene me verkeleg treng dialog og å hegna om ein internasjonal rettsorden.

Utanriksministeren trekkjer fram Myanmar, Etiopia, Afghanistan og Palestina som konfliktar Tryggingrådet har arbeidd med i denne perioden. Som utanriksministeren sjølv beskriv, har arbeidet med både Myanmar og Palestina gått trått. Gitt at medlemene i Tryggingrådet har ulike syn på kva rolla til rådet burde vera, er det openbert vanskeleg å finna felles posisjonar rundt desse konfliktane.

Utanriksministeren sa: «Folkeretten er uomtvistelig definert som en norsk interesse» for å sikra at ikkje retten til den sterkaste får råda, og eg kunne ikkje vore meir einig. Vidare sa ho at vedtak i FNs tryggingråd ikkje er symbolske fråsegner utan praktisk betyding. Når det kjem til nettopp Palestina og Myanmar, ønskjer eg å seia noko om det.

Noreg lukkast med å få vedteke to fråsegner om Israel/Palestina-konflikten, i mai 2021 og i mai 2022. Den fyrste gjeld våpenkvile i angrepa mot Gaza, og den andre er ei fordømming av og krav om uavhengig gransking av drapet på journalisten Shireen Abu Akleh. Ifølgje utanriksministeren er Noreg «tydelig på at den nåværende situasjonen er uakseptabel. Israel kan ikke fortsette med å okkupere palestinernes land. Det strider mot folkeretten. Derfor reagerer vi fra norsk side».

Korleis reagerer Noreg? Er det ikkje på tide med tiltak utover fråsegner og bekymring? Noreg si tid i Tryggingrådet er over, men det gjev oss òg høve til å sjå framover og diskutera korleis Noreg kan bruka FN-systemet for å få på plass konkrete tiltak mot okkupasjonen og blokaden. Eit forslag er å ta utgangspunkt i Tryggingrådet sin resolusjon 2334 frå 2016, som seier at kolonierna er ulovlege og må stansast. Det ser ut til at den nye regjeringa i Israel vil legalisera alle utpostane på Vestbreidda, fortsetja å byggja ut etablerte koloniar og hindra palestinarane å byggja i C-områda.

Israel/Palestina-konflikten har vart uendeleg lenge, og trass gjentekne resolusjonar går det ikkje framover. Tvert imot går det feil veg. Som eg tidlegare har sitert utanriksministeren på, er altså folkeretten ei uomtvistelig norsk interesse, og det bør gje seg utslag i initiativ om målretta internasjonale sanksjonar mot Israel.

Så over til ein annan alvorleg konflikt, nemleg Myanmar. Til liks med utanriksministeren meiner SV at resolusjonen blei veldig svak, men FN er ein veldig viktig arena for å støtta opp om den modige demokratikampen me er vitne til i Myanmar. Så langt har ikkje militærjuntaen vore representert i FN. Det er mi forståing at Credentials Committee tvert imot forlenga representasjonen til FN-ambassadøren frå National Unity Government, NUG, men utan formell anerkjenning. Spørsmålet er då om Noreg vil pressa på for at NUG får formell status som dei som representerer Myanmar i FN. Det vil

gje eit svært viktig signal og støtte til heile den modige demokratibevegelsen i landet.

Noreg er sjølv avhengig av ein FN-leia verdsorden der rett går framfor makt, der siviliserande rettsreglar hindrar eller i alle fall avgrensar den sterkaste sin rett, og der konflikhtar blir løyste med fredelege middel framfor brutal makt – motsett av det me no ser i Ukraina. Samtidig som me må gjera det me kan for å få slutt på Russlands krig og ønske om å okkupera Ukraina, må me arbeida vidare for at folkeretten skal gjelda i alle tilfelle.

Til slutt vil eg gje støtte til Framstegspartiets lause forslag i saka.

Grunde Almeland (V) [12:17:50]: Jeg vil også starte med å takke utenriksministeren for redegjørelsen og selvsagt takke alle ansatte, enten i delegasjonen eller andre steder i systemet, for den jobben som er blitt gjort i den perioden Norge har hatt medlemskap i FNs sikkerhetsråd.

Norge er ikke trygt alene, og vi skaper ikke velstand alene. Vi kan verken løse klimakrisen eller krigen i Ukraina alene. Det haster med å få til forpliktende internasjonale løsninger på de store utfordringene vi står overfor, og Norge må gå i bresjen. Derfor er det i utgangspunktet en god ting at også Norge tar ansvar ved å ta sin tårn i FNs sikkerhetsråd. Men vi går ut av rollen med et dystert bakteppe. I NUPIs oppsummeringsrapport om Norges sete i Sikkerhetsrådet skriver de om krigen i Ukraina:

«Krigen har gjort stor skade på arbeidsklimaet og dynamikken mellom medlemmene av Sikkerhetsrådet. Tilliten mellom vetomaktene er på et lavpunkt, og mange diplomater frykter at krigen vil få langvarig, negativ spill-over-effekt på andre viktige saksmapper og prosesser. Rådet har på sin dagsorden.»

Haugevik og Nagelhus Schia fra NUPI skriver videre at formålet med både vetorett og faste seter har vært å binde stormaktene til «et felles institusjonelt rammeverk». Det institusjonelle rammeverket har Russland torpedert, på samme måte som de har torpedert ukrainske byer. Aktivitetsnivået i Sikkerhetsrådet har fortsatt å være høyt siden krigen startet, men vi kommer ikke unna at tilliten til FNs sikkerhetsråd som arena for forhindring og løsning av konflikt er langvarig skadet.

Vi går inn i en ustabil og usikker tid internasjonalt. De store konfliktene i verden må løses i fellesskap. Internasjonale forum må være reelle arenaer for å forhindre konflikt og for å løse konflikt. Når det gjelder fred og sikkerhet, er det internasjonale samfunnets første og viktigste oppgave nå å hjelpe Ukraina med å få Russland ut av deres territorium og få avsluttet krigen, men når vi en gang oppnår det, har det internasjonale samfunnet en

formidabel oppgave foran seg med å gjenreise tilliten til FNs sikkerhetsråd som effektiv arena for konfliktløsning.

Avslutningsvis vil jeg berømme Utenriksdepartementet i deres arbeid med å få Sikkerhetsrådet til å anerkjenne sammenhengen mellom konflikt og klimændringer. Gjennom å alliere seg med forskningsmiljøer har det i prosessen blitt generert mye ny kunnskap om feltet, noe som er veldig bra.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [12:21:14]: Jeg har lyst til å takke utenriksministeren for en god redegjørelse.

Norges femte periode i Sikkerhetsrådet har vært en dramatisk og urolig periode med store kriser, krig og konflikt og endringer både i maktforhold og i den sikkerhetspolitiske ordenen. Den russiske invasjonen og krigføringen har medført ufattelige menneskelige lidelser, og de enorme globale effektene av krigen blir stadig tydeligere: økende sult, matmangel, inflasjon, energikrise og økt press på globale forsyningskjeder, for å nevne noe.

Så må vi være ærlige i en sårn situasjon, og utenriksministeren var inne på det: Sikkerhetsrådet i FN har ikke like sterkt klart å spille sin rolle som et organ som skal forhindre krig og konflikt. En av hovedgrunnene er de faste medlemmenes vetorett, og jo alvorligere konflikten er, jo mer skjørt framstår det kollektive sikkerhetsrammeverket.

I denne perioden har vi også sett at atomnedrustning er satt i revers. De prominente medlemmene i rådet både utvider og moderniserer sine kjernevåpenarsenal, og med krigen i Ukraina har også det internasjonale tabuet om å true med å bruke kjernevåpen forvitret. Tross enkelte fremganger og vellykkede tiltak fra Sikkerhetsrådet er det altså riktig, mener vi, å kalle de to siste årene for en vanskelig periode i Sikkerhetsrådets historie. Det betyr ikke at Norge ikke utgjorde en forskjell. Det betyr heller ikke at Norge ikke burde tatt oppdraget som valgt medlem i rådet. Jeg synes utenriksministeren ga mange gode eksempler i sin redegjørelse på hvordan Norges arbeid har gitt resultater, når det gjelder både utdanning i kriser og konflikt, kvinner, fred og sikkerhet, beskyttelse av sivile og ikke minst livreddende humanitær tilgang til konfliktområder.

Så mener jeg at det er på sin plass å skryte av og gi ros til dem som har tjent landet gjennom skiftende farger, for det arbeidet som er lagt ned fra utenriksstjenesten disse årene, ledet an av våre i New York. Den kompetansen, målbevisstheten og den store arbeidsinnsatsen døgnet rundt som er lagt ned der – og verden over – gir gode resultater. Innsatsen bygger også gode og viktige relasjoner som bidrar til at Norge kan utgjøre en forskjell langt utover det vår størrelse skulle tilsi, og det så

komiteen direkte på nært hold. Vi var der det døgnet krigen brøt ut, og vi så hvilken avgjørende arena det faktisk er til å konfrontere og få upartiske orienteringer der sivilsamfunnet er til stede. De 50 møtene om Ukraina har vært med på å opprette og opprettholde press ved å tvinge medlemslandene til å ta stilling og la Ukraina konfrontere. Vi vet at Russlands propaganda, som det ble sagt, ikke har gitt dem nye venner. Fortsatt er det bare fire land som støtter dem.

Jeg har også lyst til å berømme og gi ros til utenriksministeren for den tydelige og gode rollen utenriksministeren har hatt – aktiv involvering på flere områder, bl.a. knyttet til ledervervet for barn i væpnet konflikt. Det er mye arbeid som er lagt ned, og de veldig konkrete anbefalingene som er levert til de åtte nevnte landene, kommer til å bety en forskjell for barna nettopp i disse landene.

Kristelig Folkeparti støtter helhjertet opp om at Norge med jevne mellomrom skal bidra i det internasjonale dugnadsarbeidet og stille opp i Sikkerhetsrådet, jobbe for en regelstyrt verden, for folkeretten, for menneskerettighetene og for å styrke det internasjonale samarbeidet, for det er så viktig. Ikke minst er det viktig å jobbe for å forebygge krig og konflikt og fremme fred og sikkerhet. Det betyr ikke at en ikke skal stille kritiske spørsmål til hvor mye en skal investere av penger, tid og oppmerksomhet for å bli valgt inn. Det betyr heller ikke at en ikke skal gå kritisk gjennom hvordan Norge forvalter sin posisjon. Ikke minst er det viktig at en framstår med integritet – at det en gjør den tiden en er medlem i rådet, stemmer overens med det en lovte før en ble valgt inn.

Norge profilerte seg som en konsistent partner, men noe av det første Støre-regjeringen gjorde da de fikk makten, var å bryte bistandsloftet Norge har gitt internasjonalt til det globale utdanningspartnerskapet, og deretter halvere utdanningsbistanden. Det oppleves ikke konsistent. Dette må det være lov å påpeke, og det bildet har altså regjeringen mulighet til å rette opp igjen, bl.a. gjennom arbeidet med en tverrpolitisk enighet om flerårig støtte til Ukraina, og ikke minst til å avhjelpe virkningen av krigen for lavinntektsland. Det er et godt initiativ som Kristelig Folkeparti vil bidra konstruktivt til for å få best mulig.

Norge er så mye mer enn et lite land, og vi er langt fra ubetydelige. Det har vi bevist de siste årene. Russlands angrep på Ukraina trekker verdens oppmerksomhet hit. Våre nettverk og vår politiske og geografiske kompetanse er og blir avgjørende. Norges rolle i FN blir viktig også i den kommende perioden, så la oss fortsatt være den konsistente, troverdige partneren for fred, sikkerhet og samarbeid.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [12:26:38]:

Folkeretten og respekten for internasjonale avtaler må forsvares hver eneste dag. Vårt bidrag til det forsvaret er bl.a. med jevne mellomrom å ta sete i FNs sikkerhetsråd. Et sterkt FN og et beslutningsdyktig sikkerhetsråd er avgjørende for Norges sikkerhet og for norske interesser.

Det har vært to arbeidsintensive og krevende år i sikkerhetsrådet, og det har vært vanskelige saker. Men alternativet er ikke å snakke mindre, og alternativet er ikke isolasjon. Alternativet er å snakke mer, også med dem vi er dypt uenig med, selv om de ikke gjør som vi sier.

Som jeg har redegjort for, mener jeg at medlemskapet har styrket norske interesser, bl.a. gjennom å framforhandle sikkerhetsrådsvedtak som tjener oss, f.eks. styrking av folkeretten og menneskerettighetene og trygging av internasjonal sjøfart, noe som også er en norsk kjerneinteresse.

Medlemskapet i sikkerhetsrådet har også dreid seg om noe mye større: Det har dreid seg om å stå opp og stagge de kreftene som truer folkeretten, og som truer internasjonale avtaler og demokratiske institusjoner. Norges tydelige linje har kanskje særlig gjort seg gjeldende i den skarpe fordømmelsen av Russlands brutale angrepskrig i Ukraina, men også i veldig mange andre saker.

Sikkerhetsrådets ansvar er å ivareta internasjonal fred og sikkerhet. Det betyr at det er mange konflikter og temaer som diskuteres og behandles av FNs sikkerhetsråd. Slik må det være når verden er sånn som den er.

Vi har bidratt ved å være en konstruktiv problemløser for å ivareta rådet som beslutningsorgan i en periode da rådet har vært veldig sterkt splittet og polarisert. Vi har også klart å unngå at Russlands brutale angrepskrig førte til total handlingslammelse i alle andre saker på sikkerhetsrådets bord. Vi har gjort det vi skulle gjøre – vi har snakket med alle, og det har vært helt nødvendig for å komme fram til vedtak som i Syria og i Afghanistan. Jeg tror ingen av de menneskene som mottar humanitær hjelp nord i Syria nå, mener at de vedtakene som FNs sikkerhetsråd gjør som handler om å gi dem mat og medisiner, er tomme løfter, selv om ikke FNs sikkerhetsråd har klart å bidra til fred i dette landet. Det er ingen selvfølge at vi skal få til den typen resolusjoner, og de betyr mye for de menneskene som er involvert.

Under kampanjen sa vi at folkeretten skulle være bunnplanken i vårt medlemskap, og det har den også vært. Vi har brukt vår erfaring, vårt nettverk og vår kompetanse, ikke minst i arbeidet med fred og forsoning. Da vil jeg spesielt takke vår FN-ambassadør, Mona Juul. Hun har brukt sin kompetanse og fått meget stor respekt i FNs sikkerhetsråd for sitt arbeid gjennom disse

to årene. Vi har også brakt inn partene i konflikter, også representanter fra sivilsamfunn, i direkte dialog med sikkerhetsrådets medlemmer.

Vi har altså oppnådd mange resultater for menneskene som bor i disse konfliktområdene, og flere av vedtakene hadde ikke skjedd uten at Norge var der. Det har betydning hvem som til enhver tid sitter i sikkerhetsrådet.

Regjeringen mener derfor Norge igjen bør søke medlemskap i sikkerhetsrådet i perioden 2039–2040, og jeg vil invitere partiene på Stortinget til å tilkjennegi sitt syn på dette.

Presidenten [12:30:38]: Det blir replikkordskifte.

Ine Eriksen Søreide (H) [12:30:53]: For umiddelbart å svare ut det utenriksministeren sier helt avslutningsvis i sitt innlegg, vil det ha Høyres fulle støtte at vi igjen søker medlemskap i Sikkerhetsrådet i perioden 2039–2040. Vi har helt siden starten hatt en slags 20-årssyklus på våre medlemskap i Sikkerhetsrådet. Det mener jeg er fornuftig og klokt å ha, fordi vi skal være med på å ta det store og tunge ansvaret det er å opprettholde folkeretten og bidra til fred og sikkerhet. Man kan jo med et lite smil si at det kanskje vil være forventet av mange land at vi er en konsistent partner også på dette området.

Mitt spørsmål dreier seg særlig om klima og sikkerhet. Dette er et område vi ikke lyktes med. Her overtok vi også mye arbeid som Tyskland hadde gjort på forhånd, og daværende statsminister Solberg holdt sitt første innlegg i Sikkerhetsrådet om dette temaet. Hva tror utenriksministeren er viktig for å bringe dette arbeidet videre, både i og utenfor rådet?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [12:31:56]: Jeg tror det viktigste nå er å få med seg land som er direkte rammet av klimaendringene, enten det er Niger eller Pakistan, som opplever store naturkatastrofer og ser hvordan klimaendringene er en direkte trussel mot deres egen sikkerhet. Jeg tror det er det viktigste, for det er flere og flere land nå som opplever klimaendringene direkte på kroppen. Som representanten for Niger sa, er det en sammenheng: Når folk ikke har en framtid, når det er tørke, blir rekrutteringen til terrorgrupper større, og dermed får det en direkte betydning for deres sikkerhet.

Ine Eriksen Søreide (H) [12:32:36]: Jeg var litt inne på i mitt innlegg viktigheten av nå både å ta vare på, bruke, utvikle og systematisere all den kunnskapen og kompetansen vi har tilegnet oss, de nettverkene vi har fått, og de alliansene vi har bygd. Det er et arbeid som må prioriteres i departementet og i hele utenriktjenesten. Hvis ikke er det fort gjort at veldig mange av disse erfaringene ikke blir tatt videre og kan brukes av

utenriktjenesten senere, fordi andre ting kommer på agendaen når sikkerhetsrådsarbeidet er ferdig. Kan utenriksministeren si noe om det vil bli gjort på den måten, og i så fall hvordan man vil bidra til å ta vare på disse erfaringene.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [12:33:16]: Noe av det viktigste for hele utenriktjenesten, slik jeg ser det, er at det å sitte i Sikkerhetsrådet er en kraftig realitetssjekk. Det er veldig stor avstand mellom det man ønsker, og det som er verdens realiteter. Det er en realpolitisk arena. Det mener jeg er viktig for alle som har vært involvert på ulike områder.

Jeg tror det viktigste, også i tiden som kommer, er å holde fast ved noen av de oppgavene som vi har hatt i Sikkerhetsrådet, enten det handler om Afghanistan, om kvinner, om fred og sikkerhet eller om fred og forsoning. Vi bygger dette videre.

Nå skal vi også delta i Sikkerhetsrådets diskusjon om Israel–Palestina-konflikten, nettopp fordi vi her har lang erfaring gjennom veldig mange år. Vi skal altså ikke slippe det engasjementet vi har hatt på de ulike områdene, og de tematiske prioriteringene vi har hatt i denne sikkerhetsrådsperioden.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:34:22]: 2039–2040 – det er om 16 år. Da er jeg 75 år. Jeg tror vi skal la det renne lite grann vann i havet før vi støtter et sånt ønske. Det blir litt meningsløst – hvis ikke Sikkerhetsrådet skal redde meg fra døden, da, men det tror jeg kanskje ikke de klarer.

Jeg holdt et innlegg for å forsvare folk flest – eller vanlige folk, som Arbeiderpartiet vanligvis bruker å si. I denne salen mener jeg alle partier er så langt unna folk flest som det går an å bli.

Utenriksministeren refererte til at det hadde vært 20 presseomtaler om Afghanistan, og at det var noe som var veldig viktig, noe man skrøt av. Tror utenriksministeren at Talibans islamske terrorister bryr seg om disse 20 presseomtalene som vår ambassadør har tatt initiativ til?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [12:35:21]: Det er interessant at representanten Tybring-Gjedde selv mener han er representant for folk flest i Norge, mens vi andre, som også er folkevalgte, ikke er det.

Jeg mener at det vi har gjort på Afghanistan, har stor betydning for dem som nå undertrykkes av Taliban-regimet. Vi bidrar til at de ikke sulter, vi bidrar til at FN er inne og ser hva som skjer med menneskerettighetssituasjonen, og at vi får rapporter om det som er kvinners hverdag i dagens Afghanistan. Uten at vi hadde forhandlet fram et sterkt FN-mandat, hadde ikke det internasjonale samfunn vært til stede. Da hadde situasjonen vært

enda mye verre. Det kan faktisk bli verre i veldig mange av de konfliktene vi er inne i, for land som vi isolerer, skyver ut og ikke engasjerer oss i. Da blir det som regel enda verre.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:36:18]: Jeg tror neppe kvinnene i Afghanistan er veldig begeistret og veldig fornøyd med disse resolusjonene eller presseomtalene. Jeg tror ikke deres liv har blitt noe særlig bedre. Det har faktisk blitt verre, og når det har blitt verre, skal vi være litt varsomme med å skryte eller klappe oss på skulderen, som Gravdal nevnte i sin kronikk. Jeg tror et klapp på skulderen og skryting av hverandre har litt andre motiver enn nødvendigvis fred i verden, men det skal jeg la ligge akkurat nå.

En resolusjon om beskyttelse av utdanning i konflikt ville aldri funnet sted uten at Norge var aktiv, sier statsråden. Det innebærer at man skal fordømme angrep mot skoler og utdanningsinstitusjoner, og at man skal beskytte folkerettslige prinsipper også i krig. Hvor er dette? Er det i Ukraina? Er det i Afghanistan? Hvor er disse prinsippene og denne resolusjonen implementert? Eller er det for å skape et inntrykk av og en oppfordring til noen om at dette er viktig?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [12:37:23]: Det er interessant at representanten Tybring-Gjedde her mener å vite hva afghanske kvinner mener. Vel, de kvinneaktivistene som deltok rundt bordet i FNs sikkerhetsråd, som tilhører opposisjonen, syntes det var veldig viktig at Norge engasjerer seg, og de ga meg klar beskjed: Fortsett å snakke med Taliban, uansett hvor uenige dere er. Det er det stikk motsatte signalet av det som er Tybring-Gjeddes mening.

Det at vi lager resolusjoner om skoler, betyr at vi utreder folkerettens rammer. Så er det ikke alle som tar hensyn til det, men det betyr at vi kan stille de ansvarlige til ansvar ved angrep på skoler. Det betyr også at i de konfliktene FN er inne i, kan en tydeliggjøre det overfor partene. Nå kan man stilles til ansvar i mye større grad enn tidligere for angrep på skoler som sivile mål, og det mener jeg er et framskritt for verdenssamfunnet.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:38:15]: Jeg lever i en helt annen verden enn det, og hvis man hører på og snakker med folk ute, er det ikke det de opplever om de følger med i mediene, enten de leser internasjonale nyheter eller norske medier; det er ikke slik det er der ute. Det er selvsagt av en annen verden. Jeg skjønner at man har levd seg inn i denne illusjonen av at FNs sikkerhetsråd, og Norge spesielt, har en slags unik rolle i verden og skal redde en hel masse mennesker.

Det er ikke slik at afghanske kvinner sier at vi skal snakke med Taliban uansett. Det er også en illusjon som

er skapt. Det er ikke det man hører fra afghanske kvinner i Norge. De sier ikke dette. Det vi kan gjøre, er å legge press på Taliban, ikke akseptere at de gjør det verre for kvinner, men faktisk bruke den bistanden vi har, til å sette makt bak kravene, slik at Taliban er nødt til å endre det og gi tilgang for kvinner til utdanning og aktivitet i næringsliv og i arbeidsliv. I stedet velger altså statsråden å skryte av seg selv, når situasjon aldri har vært så dårlig i Afghanistan som den er nå.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [12:39:22]: Vi setter jo makt bak kravene. Når vi sier at vi ikke kan godta at Taliban ikke gir tilgang på skole for dem som er over 12 år, eller tilgang til universiteter, slutter vi å gi hjelp til de områdene. Men selv ikke Fremskrittspartiet mener at det er et effektivt virkemiddel å sulte ut en befolkning i kampen for menneskerettigheter. Det fungerer aldri. Det er dette det til syvende og sist handler om: at vi ikke samarbeider med Taliban, at vi ikke gir penge støtte til Taliban.

Jeg kan stå her i timevis og snakke om hva jeg mener er galt med Taliban, men spørsmålet er hva jeg gjør for å bedre situasjonen, og da er det makt bak kravene å si at vi ikke gir bistand til Taliban, at vi ikke gir bistand til skoler som bare er for gutter. Men isolasjon gjør det som regel verre.

Presidenten [12:40:19]: Replikordskiftet er dermed omme.

Nils-Ole Foshaug (A) [12:40:41]: Jeg vil òg takke utenriksministeren for den gode og grundige redegjørelsen som hun holdt på tirsdag. Norges to år i Sikkerhetsrådet er blitt brukt på en meget god og konstruktiv måte – selv i en meget utfordrende tid. I Norge har vi en åpen økonomi og er helt avhengige av internasjonalt handelssamarbeid og regelstyring. Som et lite land er vi helt avhengige av at folkeretten respekteres. Uten effektivt internasjonalt samarbeid klarer vi ikke å møte globale utfordringer som klimaendringer, pandemi, mat-sikkerhet og nye sikkerhetstrusler. Den endrede sikkerhetssituasjonen etter Russlands invasjon av Ukraina krever mer internasjonalt samarbeid, ikke mindre.

Utenriksministeren avsluttet sin redegjørelse med å problematisere spørsmålet om hva som er alternativet til Sikkerhetsrådet. Hun sa bl.a. at alternativet til Sikkerhetsrådet, et samarbeid som baserer sine vedtak på folkeretten, er at makten rår, at Gulliver reiser seg, at stormaktene kan gjøre som de vil, slik Russland nå forsøker å gjøre i Ukraina.

I et land som Norge er det derfor ikke rart at det er stor oppslutning om FN, for selv om FN i nåværende situasjon kanskje ikke er så sterkt som vi skulle ønske, finnes det ikke et bedre alternativ. Vi må derfor arbeide med det vi har, og styrke der vi kan.

Norge er et lite land, og enkelte har vært av den oppfatning at vi ikke skal prioritere plass i Sikkerhetsrådet, men historien til Norge er at vi har vært en viktig støttespiller til FN i alle år, en støttespiller og bidragsyter til et sterkt internasjonalt samarbeid. For et lite land som Norge er det i vår interesse, og dette, sammen med ønsket om å bidra til å løse krig og konflikter, vise ansvar og styrke relasjonen til andre land, var noe av grunnen til at vi ønsket en plass i Sikkerhetsrådet. Det har vi lyktes med – Norge har fått gjennomslag for prioriteringer, interesser og verdier som er viktige for oss.

Etter at Russland gikk til krig mot Ukraina, er det blitt stilt spørsmål om hvorvidt Sikkerhetsrådet er handlingslammet på grunn av vetoretten til de faste medlemmene. Selv i denne utfordrende tiden har Sikkerhetsrådet gjort en stor og viktig innsats. Bare det at Russland må høre på den sterke kritikken av krigen i Sikkerhetsrådet, er viktig. Russlands blokkering – og fordømmelsen av krigen i Ukraina – førte til at Norge i lag med andre medlemmer gjennomførte prosedyreavstemning, som igjen resulterte i at behandlingen av dette spørsmålet ble flyttet til FNs generalforsamling. Resultatet av denne avstemningen kjenner vi godt.

I tillegg må det nevnes at det faktisk er blitt vedtatt at dersom man nedlegger veto i Sikkerhetsrådet, må man forklare seg i generalforsamlingen, noe som forhåpentligvis gjør det noe mer vanskelig å bruke vetoretten.

Til slutt vil jeg benytte anledningen til å takke alle dem som har jobbet tidlig, sent og lange dager for våre gjennomslag i Sikkerhetsrådet. Jeg håper at Norge når tiden igjen blir moden, på ny vil ta ansvar og søke seg plass i rådet.

Ingjerd Schou (H) [12:44:52]: Takk til utenriksministeren for en god redegjørelse på tirsdag.

800 innlegg, 111 resolusjoner, 24 intensive måneder: Dette er ikke bare tomme tall, det er hva vi med stolthet kan se tilbake på når vi vurderer verdien av vår periode i FNs sikkerhetsråd – den siste av totalt fem perioder vi har hatt plass i rådet.

Det har vært en dramatisk periode å sitte i rådet, noe utenriksministerens redegjørelse med all tydelighet viste. Det var en periode som først var preget av pandemi, noe som sterkt begrenset fysisk deltagelse, her som på veldig mange andre områder. Det samme gjaldt reisevirksomhet og all diplomatisk kontakt på tvers av landegrensene. Dernest så vi den dramatiske uttrekningen av vestlige styrker fra Afghanistan og Talibans maktovertagelse av landet. Vi opplevde kupp i Myanmar og krig i Etiopia. Til sist har krigen i Ukraina utløst en irreversibel endring for hele Europa.

Alt dette ble godt dekket i utenriksministerens redegjørelse, og det er gjenstand for løpende mediedek-

ning. Jeg vil derfor trekke fram et annet forhold som ble nevnt av utenriksministeren, og som har vært viktig for Norge i Sikkerhetsrådet.

Det gjorde meg svært glad da jeg hørte utenriksministeren si at «noen av vedtakene i Sikkerhetsrådet hadde aldri funnet sted uten Norge, bl.a. resolusjonen om beskyttelse av utdanning i konflikter». Norge har lang tradisjon som støttespiller for utdanning i utviklingspolitikken. Dette var satsinger vi løftet vesentlig da vi var i regjering, og som gjelder den langsiktige utviklingsstøtten. Utdanning er veien ut av tvang og til frihet, ikke minst for jenter og unge kvinner.

Initiativet i Sikkerhetsrådet angår langt mer akutte forhold, men de er selvsagt like viktige. Resolusjonen Norge la fram sammen med Niger, fordømmer angrep på skoler og utdanningsinstitusjoner. Den understreker de folkerettslige forpliktelser som partene i en væpnet konflikt har for beskyttelse av sivile. Denne resolusjonen slår fast barns rett til utdanning også når de befinner seg i krig eller konflikt. I tillegg presenteres praktiske tiltak for å hindre angrep mot skoler og beskytte sivile.

Dette er én av 111 resolusjoner. Norge har vært med på 110 andre i løpet av de to årene vi nettopp har lagt bak oss. I siste instans er dette vårt bidrag til fred i en svært spent og urolig tid. Vi skal være stolte av denne perioden og ta med oss erfaringene når vi framover befatter oss med utenrikspolitiske spørsmål i Stortinget, i regjering, i diplomatiet og i FN – en stor verden med bidrag fra et lite land.

Jeg hører at noen sier at Norge skal gå alene, ikke delta, ikke ta ansvar, men vi kan være et lite land som bidrar. Hardt arbeid gir resultater. Det er langsiktig, det tar tid, men uten oss og hvis alle skulle tenke alenegang, vil fred og frihet stå i fare. Vi må bidra, ikke overlate alt til andre og være oss selv nok. Vi skal bidra for å sikre de verdier vi legger til grunn i vårt demokrati, som vi tufter våre verdier på, og for å sikre folkeretten og hegne om den, fordi det er en grunnleggende verdi som er en forutsetning for at vi kan ha et godt samkvem mellom folk og mellom land i en verden som er stor. Vi er små, men vi bidrar.

Presidenten [12:49:09]: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ahmed Lindov (A) [12:49:26]: På tirsdag la utenriksministeren fram redegjørelsen for arbeidet som er utført mens Norge hadde et sete i FNs sikkerhetsråd. I redegjørelsen kom det klart fram at Norge har arbeidet aktivt for å styrke fred og utvikling over hele verden. Det er mye bra som er gjort, og mye av det er omtalt. Jeg vil trekke fram en sak som ikke har vært så mye omtalt i

Norge, men som er veldig viktig for freden i Europa, der Norge spilte en nøkkelrolle for å få den videreført.

Freden på Vest-Balkan var under et sterkt press høsten 2021. Det var en politisk krise i Montenegro fra tidligere, og det oppsto en ny krise i Bosnia-Hercegovina. Siden slutten av krigen i Bosnia på 1990-tallet har det vært stasjonert fredsbevarende styrker i landet. De fredsbevarende styrkene får mandatet sitt fra Sikkerhetsrådet i FN for ett år om gangen. Det er i november hvert år mandatet behandles.

Da møtet i november 2021 nærmet seg, var det med stor bekymring folk på Vest-Balkan ventet på resultatet, for Russland hadde allerede signalisert at de var forberedt på å legge ned veto mot resolusjonen om å fornye mandatet. Det var stor bekymring, spesielt i Bosnia-Hercegovina. Det merket vi også i Norge, hvor Bosnia-Hercegovina-forbundet tok kontakt med bl.a. Utenriksdepartementet og uttrykte sine bekymringer. De var redd freden kunne være truet, og at de kanskje på nytt skulle oppleve krig i hjemlandet sitt. Mandatet for den EU-leddede militæroperasjonen i Bosnia-Hercegovina, EUFOR Althea, ble i november 2021 fornyet for tolv nye måneder, mye takket være Norges innsats i veldig krevende forhandlinger. Resolusjonen ble faktisk vedtatt enstemmig det året.

Spenningen i hele regionen gikk ned samme dag dette ble vedtatt. Det er et veldig godt eksempel som viser hvor viktig arbeidet i FNs sikkerhetsråd er, og hvor stor rolle Norge har spilt der. Vi fikk mandatet fornyet i november i fjor. Der spilte Norges utsending igjen en viktig rolle i å få det vedtatt og forsikre at man har fredsbevarende soldater i Bosnia-Hercegovina-regionen så lenge det er nødvendig. Jeg mener dette er et veldig godt eksempel som viser hvor aktiv Norge har vært for å bevare og styrke freden på Vest-Balkan og generelt i verden.

Som et tillegg på slutten vil jeg bare si at vi har mye større påvirkningsgrad enn mange i dette landet tror. Det er veldig mange parter ute i verden som ønsker at Norge skal engasjere seg i problemene deres, for de vet at Norges dialogløsning, der man går i dialog med begge parter, er det som ofte fører fram. Avslutningsvis vil jeg gjerne takke våre utsendinger i FN for en veldig god jobb de siste årene. Når tiden er inne, mener jeg vi igjen bør prøve å ta sete der.

Grunde Almeland (V) [12:52:17]: Jeg tar bare ordet kort helt mot slutten av debatten for å svare på utenriksministerens invitasjon. Jeg vil si at de erfaringene vi har fra denne perioden, tydelig viser at det at Norge er en del av Sikkerhetsrådet, utgjør en forskjell. Jeg mener en rekke representanter har kommet med gode eksempler på det her i dag.

Jeg vil igjen vise til det eksempelet jeg selv tok opp, om hvordan Norge var helt avgjørende i å sørge for at FN trakk klare sammenhenger mellom klimaendringer og konflikt. Det er veldig gode eksempler på hvordan Norge har brukt sin rolle, og viser at vi gjør en forskjell. Derfor vil også Venstre selvsagt støtte at Norge igjen søker å være medlem av Sikkerhetsrådet.

Så vil jeg bare kommentere noe av det som er blitt sagt fra denne talerstolen, der man delvis trekker i tvil den betydningen Sikkerhetsrådet og deltagelsen i Sikkerhetsrådet har. Jeg mener det er en noe farlig vei å gå. Man skal ikke undergrave betydningen som internasjonalt samarbeid – og FN og Sikkerhetsrådet spesielt – har nettopp for bl.a. mindre stater, og for å kunne sørge for at verden i større grad styres av klare og tydelige regler og dialog mellom land, heller enn at den sterkeste rett skal være det prinsippet man baserer verdensordenen på.

Som jeg også sa i mitt første innlegg, vil jeg bare si at det er helt klare utfordringer også for Sikkerhetsrådet framover – spesielt mot bakteppet for den siste perioden som Norge har vært en del av det – men det er utfordringer som best løses ved at man snakker mer sammen og sørger for et fortsatt sterkt og godt samarbeid internasjonalt.

Helt avslutningsvis vil jeg bare si at Venstre ikke kommer til å støtte det løse forslaget som ligger her i dag.

Ine Eriksen Søreide (H) [12:54:53]: Hvis man er på jakt etter flere viktige ting Norge gjorde, vil jeg kanskje trekke fram et av de signaturarrangementene vi hadde under presidentskapet, som handlet om at kvinner som orienterer Sikkerhetsrådet om landsituasjoner, f.eks., i veldig mange tilfeller utsettes for trusler, trakassering og i verste fall drap. Og hvorfor var det et viktig arrangement? Jo, fordi det høyner terskelen for at det skal skje igjen, ved at man eksponerer problemet.

Jeg tror alle i denne salen er skjønt enige om at vi ikke fikk til alt, at FN langt fra er perfekt, og at Sikkerhetsrådet også har store mangler og utfordringer, men alternativet er verre. Alternativet er at den sterkeste rett vinner fram. Det har først og fremst negative konsekvenser for små stater med autoritære og totalitære nabo-land, som Norge. Hvis ikke vi er med på å ta ansvar for å opprettholde folkeretten, er det rett og slett ingen andre som gjør det på våre vegne.

Jeg må nok også si at jeg etter hvert begynner å bli ganske lei av dårlig skjulte angrep på utenriktstjenesten. Av og til er det fornuftig å holde seg til saken og diskutere den. Det er jo ikke sånn at våre diplomater eller ansatte i utenriktstjenesten gjør ting på egne vegne. De utøver den politikken Norge har bestemt her i denne salen og i regjeringa, og det er det mandatet de har.

Jeg vil avslutningsvis si at i Norge har det alltid vært sånn at allianser, det å være med på dem, bygge dem, styrke dem, er det som gir oss vårt utenrikspolitiske handlingsrom. Faktisk ble forpliktende internasjonalt samarbeid pekt ut som Norges viktigste utenrikspolitiske interesse da den forrige regjeringa la fram stortingsmeldinga om multilateralt samarbeid, og det sluttet Stortinget seg til. Og hvorfor er det vår viktigste utenrikspolitiske interesse? Jo, det er nokså åpenbart: Det er helt avgjørende for vår sikkerhet, vår frihet, vår økonomi. Det er rett og slett det som er avgjørende for å ivareta norske kjerneinteresser.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:57:30]: Det er ikke resolusjonene i seg selv, det er ikke innholdet i resolusjonene i seg selv – det er konsekvensen av resolusjonene som er viktig. Hva skjer når resolusjonene er vedtatt?

Det er ikke et angrep på ambassadør Juul. Det er ikke et angrep på det diplomatiske korps fra Norge. Det er hele poenget med innsatsen vår i Sikkerhetsrådet vi tar tak i. Det er regjeringens ansvar, og det er regjeringen og utenriksministeren som står på talerstolen her og forsvarer det. Det er klart at det er ambassadøren som utfører det regjeringen ønsker. Det er det vi diskuterer her. Mitt sitat om Mona Juul var hentet ut fra Bistandsaktuelt, og det var altså ikke jeg som sa det, men det var et sitat.

Det er litt spesielt når vi står her på talerstolen og utenriksministeren skryter i redegjørelsen av den forrige utenriksministeren, og den forrige utenriksministeren skryter av dagens utenriksminister. Det er da angivelig disse to partiene som skal stå mot hverandre og være diametralt uenige om politikken. Nei, de er helt enige om politikken. Det er derfor de skryter av hverandre, og det er en fordel for begge to. Det vet alle, det forstår alle, og det er også det man hører ute: at man står sammen om dette, og at man derfor også både støtter Sikkerhetsrådet og støtter Sikkerhetsrådet neste gang, og sikkert deretter også.

Så er det interessant, dette som utenriksministeren snakket om, at det var tre afrikanske plasser i Sikkerhetsrådet – det nevnte jeg i mitt innlegg – og at det var helt avgjørende viktig om vi skulle forhandle om fred i Afrika. Det er interessant, for det betyr jo at felles kultur, felles opprinnelse, etnisitet, forståelse av kontinentet, har en afrikaner bedre enn en europeer. Da skulle man tro at regjeringen, når den reiser ut og fremstiller seg som fredsskaper over hele verden – om det er Colombia eller Midtøsten, uansett hvor det er – har mindre grunnlag for å kunne skape fred. Resultatet er altså entydig: at det er mindre fred.

Det er ikke fred i Midtøsten, det er ikke fred i Colombia, det er ikke fred noen steder hvor vi har vært aktive, men det har vært utdelt en del fredspriser. Da må man kunne stille spørsmålet: Virker dette? Er det slik at en liten stat som Norge er i stand til å skape fred mellom krigende parter, eller er det mer interessant og riktig at vi er opptatt av vårt eget kontinent og prøver å skape fred i Europa og bekjempe Russlands invasjon i Ukraina? Der burde vår innsats ligge.

Dessuten bør vi alliere oss med sterke venner som virkelig står for folkeretten. Vi burde stå sammen med USA og andre europeiske land som også forsvarer folkeretten. Å drive alenegang i verden for å forsvare folkeretten, leder oss ingensteds hen. Derfor er Fremskrittspartiet skeptisk til vår deltakelse i Sikkerhetsrådet. Vi må ikke være med overalt.

Marit Arnstad (Sp) [13:00:46]: Jeg fant det nødvendig å si noen få ord på slutten her. Systemkritikk er bra. Det er ikke noe mål at alt skal være unisont i denne salen. Derfor må det være rom for systemkritikk – sjøl om jeg og Senterpartiet er dypt uenig i det representanten Tybring-Gjedde og Fremskrittspartiet sier. Senterpartiet mener at et globalt mellomstatlig samarbeid har vært og vil være viktig. Tross alle mangler og tross alle utfordringer mener vi at det er høyst påkrevd. Det som er synd, er når systemkritikk blandes med personkarakteristikker og kritikk av enkeltpersoner. – Det var bare et sitat, sa representanten Tybring-Gjedde, men det var representanten sjøl som fant fram det sitatet og brukte det i stortingssalen. Det skjemmer og reduserer betydningen av enhver systemkritikk at en også velger å komme med personkarakteristikker. Jeg vet ikke om representanten ser det sjøl, men slik sett undergraver Fremskrittspartiet den systemdebatten de sjøl synes er viktig.

Presidenten [13:01:56]: Representanten Ine Eriksen Søreide har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ine Eriksen Søreide (H) [13:02:12]: Jeg klarte ikke å dy meg helt på slutten. Representanten Tybring-Gjedde var opptatt av at norske partier sto sammen. Ja, tenk at norske partier står sammen om å ivareta norske interesser, og tenk at norske partier står sammen om å ivareta det Stortinget har vedtatt, folkeretten og norske interesser. Det er da jeg tenker at det er litt rart å høre argumentasjonen til Tybring-Gjedde, rett og slett av den grunn at han mener, som han sier i sitt innlegg, at vi bør stå sammen med USA og andre europeiske land i å opprettholde folkeretten. Der er akkurat det vi har gjort i Sikkerhetsrådet. Der har vi sittet sammen med USA og andre europeiske land. Det er akkurat det vi gjør i

NATO hver eneste dag, der vi sitter sammen med USA og andre europeiske land. Det er dette som er å ivareta norske interesser. At partiene står sammen om det, er en styrke for et lite land som Norge. Det er nettopp derfor vi gjennom skiftende regjeringer og skiftende tider har hatt en ganske konsistent utenrikspolitisk linje, som har gjort at vi har kunnet ivareta disse kjerneinteressene.

Presidenten [13:03:23]: Representanten Christian Tybring-Gjedde har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [13:03:37]: Aller først til representanten Arnstad: Jeg siterte også om meg selv – latterliggjorde meg selv litt også. Det var sitatet, og det inneholdt også meg, så hvis man fikk med seg det, hadde det vært fint.

Det er ikke slik at Fremskrittspartiet mener at vi ikke skal stå på folkeretten, men vi har faktisk en mulighet til å sette makt bak kravene, det er det Fremskrittspartiet har sagt hele tiden. Vi har et enormt bistandsbudsjett, og når vi har et enormt bistandsbudsjett, må vi bruke den politiske kapitalen det er å ha et sånt enormt bistandsbudsjett.

Til representanten Eriksen Søreide: Akkurat det å stå på folkeretten kan vi gjøre, men når det bare blir prat, resolusjoner og presseomtale, blir det ikke noe bedre i verden. Skal det bli bedre i verden, må vi gjøre som de som har muligheten til å gjøre noe med det, og vi har muligheten til å gjøre noe med det. USA og de store landene har mulighet å gjøre noe med det. De kan sette makt bak kravene. Det ville vært helt fantastisk hvis vi hadde gjort dette – fått fred ulike steder ved å bruke bistandsbudsjettet mer aktivt.

Presidenten [13:04:40]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [13:04:44]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland og Ingvild Wettrhus Thorsvik om en langsiktig og forpliktende plan for støtte til Ukraina (Innst. 134 S (2022–2023), jf. Dokument 8:20 S (2022–2023))

Presidenten [13:05:08]: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Bengt Fasteraune (Sp) [13:05:44] (ordfører for saken): Etter at Russland den 24. februar 2022 gikk inn i Ukraina, har Norge stått sammen med våre partnere og allierte om å støtte Ukraina. Sammen har vi reagert kraftig mot Russland. Vi har påført Russland politisk og økonomisk press med historisk kraftige sanksjonspakker som rammer det russiske regimet og deres støttepillere. Sanksjonene er en reaksjon på Russlands folkerettsstridige angrep på Ukraina og er også et uttrykk for Norges solidaritet med det ukrainske folket.

For Norge har det vært viktig å vise støtte til det ukrainske folket. Regjeringen har anvendt handlingsrommet i Stortingets 1959- og 1967-vedtak for å kunne donere norsk forsvarsmateriell til et land i krig eller der krig truer, med mål om å øke de ukrainske styrkenes forsvarevne. Dette var en beslutning med bred støtte i Stortinget.

I tillegg til rent forsvarsmateriell og våpendonasjoner bidrar Norge med opplæring av ukrainsk personell og donerer kjøretøy som et bidrag til USAs donasjon av to NASAMS-ildenheter. Norge har også inngått forpliktende avtaler med det britiskledede fondet International Fund for Ukraine, som skal sikre ytterligere militær støtte til landet.

Konflikten i Ukraina kan bli langvarig, og landet er avhengig av internasjonal støtte for å stå imot russisk aggresjon. I denne prosessen er Norges bidrag viktig. Norge skal, som forslagsstillerne påpeker, ta et betydelig ansvar og stille opp for Ukraina også i årene som kommer. Regjeringens forslag til et rammeverk for et større og flerårig bidrag til gjenoppbygging og støtte til Ukraina er et viktig grep. Her er det også regjeringens ambisjon at dette skal involvere Stortinget på mange, mange områder. Like viktig er det at Norge gjør kontinuerlige tilpasninger av norske bidrag, tiltak og sanksjoner i takt med den raskt skiftende utviklingen og i samråd med våre allierte og partnerland. Vi må unngå alenegang, og støtten må innrettes i dialog med de ukrainske myndigheter, slik vi har gjort det siden 24. februar.

Jeg vil også nevne bestillingen til Nammo på 2,6 mrd. kr, som regjeringen nå fremmer, som vil sikre lagerbeholdningen i vårt eget forsvar, styrke vår egen beredskap og også gi oss handlefrihet til å sende ammunisjon til Ukraina.

Hele komiteen mener Norge bør ta en ledende rolle i det internasjonale arbeidet for å identifisere, etterfors-

ke og straffeforfølge krigsforbrytelser i Ukraina, og komiteen fremmer et forslag som gjenspeiler det.

Åsmund Aukrust (A) [13:09:08]: Støtte til Ukraina er den viktigste oppgaven Europa står overfor i år og trolig i mange år framover, dessverre. Den brutale krigen som skjer nærmest rett utenfor vinduene våre, tar mange liv hver eneste dag, og sivil infrastruktur ødelegges med målrettede angrep som slår ut vann og strøm.

Jeg mener at vi de siste årene har sett at regjering og storting har klart å samarbeide raskt og godt om sanksjoner, humanitær hjelp, støtte til forsvaret og militæret, bosetning av flyktninger og på en rekke andre områder. Det må vi fortsette å gjøre i krigens andre år, som kommer til å bli mer krevende først og fremst for ukrainerne, men også for resten av Europa. Derfor er det bra at vi har mer politisk debatt om dette – om hvordan vi kan støtte Ukraina, hva slags dilemmaer vi står overfor, hvordan det påvirker Norge, hvordan det påvirker nabolandene til Ukraina, og hvordan det påvirker resten av verden.

Jeg mener allikevel at de forslagene som vi diskuterer i dag, egentlig er et litt dårlig utgangspunkt for det, for det er å slå inn åpne dører, og i stor grad kan det se ut som egenmarkering fra Venstre. La meg ta to eksempler på det. Venstre foreslår at vi skal støtte gjenoppbygging av Ukraina. Som kjent har regjeringen satt i gang et stort program for Ukraina, og regjeringens mål er at det ikke skal være en vanlig sak, men en sak hvor de ønsker å få med seg alle de politiske partiene. Statsministeren inviterte til et møte rett før jul hvor også Venstres leder deltok. Så vidt jeg har skjønnet, er også Venstre positiv til å delta i et slikt flerårig tverrpolitisk samarbeid om en stor forpliktende støtte til Ukraina.

Det er også et forslag om våpen her. Norge har bidratt mye med våpen til Ukraina. Det er det ukrainerne trenger mest for å forsvare seg. Første vedtak om våpen ble fattet den 28. februar. Siden da har det blitt vedtatt en rekke våpendonasjoner fra Norge. Ingen av de donasjonene har kommet som et vedtak i Stortinget, men – som Venstre vet veldig godt – i veldig nær dialog med alle partiene på Stortinget. Venstre tar egentlig til orde for å gjøre det på en helt annen måte. Man ønsker å diskutere det for åpen scene her, og så skal man ha vedtak for og mot i stortingssalen.

Vi mener at vi skal fortsette å støtte Ukraina med mye våpen, og for Arbeiderpartiet går det ikke noe prinsipielt skille for hva slags våpen vi kan sende. Det er noe Forsvaret og regjeringen må vurdere i nært samarbeid med Stortinget.

La meg til slutt påpeke at jeg ser at Rødt glimter med sitt fravær i debattene om utenrikspolitikk i dag. Det har vært interessant å følge partiet de siste dagene. Det er først når deres egne argumenter har blitt blottlagt for

resten av verden at enkelte ledere nå begynner å rygge. Jeg håper det fører til en reell nytenkning i mye av det Rødt har stått for som ikke tåler dagens lys.

Ine Eriksen Søreide (H) [13:12:32] (komiteens leder): Krigen i Ukraina fortsetter med uforminsket styrke, og jeg tror det gjør dypt inntrykk på alle og varsler nok en negativ omdreining i krigen når Russland fortsetter sine målrettede angrep mot sivile og sender missiler som er ment for å senke hangarskip, rett inn i boligblokker. Det er også derfor Høyre støtter intensjonene bak forslaget Venstre fremmer.

Etter at forslaget fra Venstre ble fremmet, har regjeringa igangsatt en prosess etter budsjettforliket med SV der alle partier er invitert til å være med på det som skal bli, og må bli, en både stor og langsiktig støttepakke til Ukraina som omfatter alle områder, fra politisk og økonomisk til humanitær og militær støtte. Det er dessverre ingen grunn til å tro at denne støttepakken må ha et kort eller et lite omfang. Den må stå seg over vekslende storting og vekslende flertall i Stortinget, rett og slett fordi denne krigen dessverre kommer til å bli langvarig.

Jeg forventer også at flere av de punktene som diskuteres i representantforslaget, blir en del av de diskusjonene som partiene har i Stortinget. Høyre har signalisert tidligere, men jeg gjentar gjerne det signalet, at regjeringa vil ha Høyres fulle støtte også for å sende tyngre og enda mer effektive våpen til Ukraina, dersom vi har anledning til det.

Et av forslagene fra Venstre har fått full komitétilslutning, og det er jeg veldig glad for. Det handler om å identifisere, etterforske og straffeforfølge krigsforbrytelser i Ukraina. Høyre hadde i sitt alternative budsjettforslag midler til å støtte arbeidet som Den internasjonale kommisjonen for savnede personer gjør i Ukraina. Det finnes også mange andre som gjør et veldig godt arbeid, og jeg mener det er et veldig tydelig signal fra Stortinget om at dette arbeidet er viktig å prioritere.

Jeg vil også gjerne bruke det siste minuttet på å adressere det partiet som ikke er til stede i salen. Det er ganske påfallende at Rødt, som etter hvert har fått en ganske stor stortingsgruppe, ikke er til stede i debatten om Norges to år i Sikkerhetsrådet – en deltakelse Rødt har vært imot. De er ikke til stede i salen når vi diskuterer langsiktig hjelp til Ukraina – en debatt Rødt har fått problemer med den siste tiden. Jeg syns også det er påfallende å være vitne til at stadig flere ledende personer i partiet Rødt snur i sin motstand mot å sende våpen til Ukraina. De snur ikke fordi krigens brutalitet og Putins overgrep øker og de har sett hvordan dette påvirker krigen og ukrainerne, de snur fordi de får dårlig medieomtale. Det syns jeg det er påfallende at de ikke er interessert i eller tør å være i salen for å diskutere.

Ingrid Fiskaa (SV) [13:15:45]: Forslagsstillarane har fleire forslag som det er lett å ha sympati for. Intensjonen er me einige om: å støtta Ukraina endå meir i å motstå Russlands ulovlege krig og forsøk på okkupasjon, og å bidra til det langsiktige arbeidet med gjenoppbygging, som forhåpentlegvis kan starta om ikkje så lenge.

Så kom budsjettavtalen mellom SV og regjeringspartia dei i forkjøpet på fleire punkt. I denne budsjettavtalen blei me einige om å få på plass eit rammeverk for eit større, fleirårig bidrag til gjenreising av og støtte til Ukraina og andre delar av verda som òg blir ramma av ringverknadene frå krigen. Det blir teke sikte på eit breitt forlik i Stortinget om dette. Det er det gode grunnar til at me skal gjera, og ein av dei er at norske olje- og gassinntekter har økt betydeleg som ein direkte konsekvens av Russlands krig mot Ukraina. Difor er det etter SV si meining rimeleg at delar av desse ekstraordinære inntektene blir overførte til det ukrainske folket gjennom eit fleirårig bidrag til gjenreising.

Det er òg slik at Ukraina har stor gjeld til private långjevarar, som bankar og hedgefond, og til multilaterale institusjonar som Det internasjonale pengefondet, Verdsbanken og Den europeiske investeringsbanken. Samtidig med at krigen er i gang for fullt, betaler landet avdrag på denne gjelda. Det er etter SV si meining meiningsslaut at Ukraina skal måtta senda ressursane sine ut av landet til rike kreditorar når dei treng dei som mest. Noreg bør difor arbeida for at kreditorane straks stansar innbetalingskrav i tillegg til å sletta og restrukturera ukrainsk statsgjeld. Noreg er sjølv bidragsytar i IMF og Verdsbanken og har direkte påverknad i desse institusjonane.

Med det tek eg opp forslaget frå SV.

Presidenten [13:18:05]: Da har representanten Ingrid Fiskaa tatt opp det forslaget hun refererte til.

Guri Melby (V) [13:18:24]: I fjor vår diskuterte vi om vi skulle sende uniformer til Ukraina. I dag debatterer vi om vi skal sende stridsvogner. Det er mange lovord vi kan gi til både EU og NATO for måten landene har håndtert krigen på, men det er ingen tvil om at Vesten har en lang vei å gå for å være strategisk og i forkant av utviklingen i Ukraina. Det er en av grunnene til at vi i Venstre lenge har ment at Norge trenger en langsiktig og forpliktende plan for støtte til Ukraina – en plan som er strategisk, og som benytter de militære, politiske, juridiske, helserelaterte og økonomiske maktmidlene som vi og våre allierte bør spille på i sammenheng.

En viktig kontekst for dette forslaget er selvsagt at det ble fremmet mange måneder før regjeringen og SV sammen ble enige om å invitere Stortinget med på en felles og forpliktende plan. Jeg er veldig glad for at SV

fikk med regjeringen på det, og vi ser fram til å delta i et sånt samarbeid. Sånn sett kan man kanskje mene at vi burde ha trukket noen av disse forslagene, eller at det er overflødig å ha denne behandlingen i dag, men jeg har i hvert fall tenkt at det kan være nyttig som signaler inn i det arbeidet som regjeringen gjør, og som Stortinget skal gjøre.

Vi vet også at det er mange avklaringer som gjøres fortløpende, som ikke nødvendigvis skal behandles i det arbeidet vi skal gjøre her på Stortinget. Derfor oppfordrer jeg partiene til å bruke behandlingen av dette representantforslaget til å flagge forventninger de har til regjeringens rammeverk. En tydelig forventning Venstre har, er at våpenstøtte utgjør en stor del av det. Det kommer en dag da vi skal fokusere fullt og helt på gjenoppbygging av Ukraina, men i dag er vi nødt til å hjelpe Ukraina med å presse Russland ut av territoriet sitt. Hvis ikke er det ikke noe land igjen å gjenoppbygge.

Stoltenberg har varslet at det vil bli gjort flere donasjoner av tungt militært materiell fra NATO. Det er bra. Det gir ikke mening å utelukke enkelte våpentyper fordi de er for effektive. Derfor vil jeg oppfordre representantene til å stemme for et forslag her i dag om ytterligere våpenstøtte. Jeg mener det vil gi viktige signaler inn til møtet som bl.a. forsvarsminister Bjørn Arild Gram skal delta på i morgen, om at Norge er villig til å stille opp dersom det er nødvendig at vi også stiller med materiell som stridsvogner.

Jeg er glad for at vi har fått full støtte til å ta en ledende rolle i det internasjonale arbeidet for å identifisere, etterforske og straffeforfølge krigsforbrytelser i Ukraina, og håper at vi i det arbeidet vi skal gjøre på Stortinget, sikrer at vi også får midler til dette viktige arbeidet.

Hvis det er sånn at disse forslagene er å slå inn åpne dører, skulle jeg ønske at partiene likevel kunne gitt full støtte til det. Grunnen til at vi leverer inn forslag, er jo at det ikke er alt dette det er flertall for, bl.a. det å fjerne toll på varer inn til Norge. Som stortingsparti er det da vårt verktøy å fremme forslaget her i Stortinget.

Med det fremmer jeg Venstres forslag i denne saken og håper selvsagt at partiene stemmer for det de er for, og så får de stemme mot det de er mot.

Presidenten [13:21:29]: Da har representanten Guri Melby tatt opp de forslagene hun refererte til.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [13:21:47]: Ja, tenk en sak hvor Fremskrittspartiet ikke skal protestere!

Forslaget fra Venstre er jo å slå inn åpne dører, noe representanten selv påpeker, for forslaget ble levert inn for lenge siden. Som jeg har sagt på talerstolen en del ganger nå, har vi fått informasjon om dette gjennom en annen kanal enn Stortinget. Da er det naturlig at man også fortsetter å få den informasjonen, og at man even-

tuelt kommer med innspill gjennom det, rett og slett fordi den type donasjoner skal gjennom en prosess. For det første skal man vite hva man faktisk kan levere, hva det norske forsvaret har, hvordan vår egen struktur og vår egen beredskap settes opp etter at man har donert noe, og det skal også finnes måter å gjøre det på. Jeg har til nå sett at regjeringen har vært raskt ute. De har faktisk levert mye. De har gitt det som man har ønsket å gi. Så jeg kan ikke se at det skulle være behov for å fremme forslag som allerede er implementert.

Når man snakker om Forsvaret, er det ikke slik at man bare kan hente ut ett system og si at dette skal vi gi. Systemet skal fungere med andre ukrainske systemer. Man kan ikke bare kjøre noe ned til krigsfronten og si at dette skal dere bruke. Man skal ha opplæring, man skal kombinere det med andre, man har løsninger som gjør at systemene skal snakke med hverandre. Derfor kan man ikke bare ta en tanks og en drone og si at nå skal vi sende dette. Det er komplisert å forsvare sitt eget land, det er komplisert å ha et forsvar. Det er teknologi som skal fungere sammen.

Det er altså ikke bare å plukke ut noe og levere det, men det gjelder å se det i sammenheng. Jeg har inntrykk av at regjeringen har gjort det til nå, og så håper jeg også at man donerer mer, gjennom den konferansen som skal være i morgen. Det tror jeg også regjeringen vil gjøre, for det vil veldig mange andre land gjøre, så jeg tror det er ivare tatt. Dette forslaget kunne man eventuelt trukket, istedenfor å sette partiene opp mot hverandre i en så viktig sak.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [13:24:01]: Forslagsstilleren fra Venstre hadde en ganske samtlende start på sitt innlegg her i stad, men slutten var nok ikke det, for da sa hun at partiene inviteres til å stemme for det de er for, og mot det de er mot. Det er kanskje det som er felles for veldig mange av de innleggene som holdes her i salen, at selv om man stemmer ned noe av dette nå og henviser til at det er en prosess, så er man ikke imot det. Jeg tror man bare skal si det helt klart, at for de som har respekt for at dette er en prosess som flere er involvert i, betyr ikke det at man er imot forslagene fra Venstre – så vi bare legger den død.

Innstillingen viser at det er bred enighet om å videreføre en sterk støtte til Ukraina, og det er gledelig. Det er behov for støtte over veldig mange år, og derfor mener jeg at det er en fordel om flest mulig partier er enige om forpliktelsene, for vi ser på disse donorkonferansene som holdes, enten det er for Moldova eller andre land, at en del land lover i møter, men følger ikke opp. Det er kanskje det som er en fordel i Norge, med den tverrpolitiske enigheten vi ofte har om utenrikspolitiske spørsmål: at vi klarer å stå ved lovnadene våre over flere år.

Det mener jeg er ekstremt viktig i denne sammenheng. Derfor arbeider vi innenfor rammen av et flerårig program, og jeg ønsker konstruktive forslag fra alle partiene i Stortinget om hvordan vi skal bidra. For det handler om å styrke Ukrainas evne til å bevare sin selvstendighet, styrke utholdenheten, lindre nød og redde liv.

Millioner er fordrevet fra Ukraina, og millioner har behov for livsnødvendig bistand. Vi har til nå bidratt med 2,6 mrd. kr i humanitær bistand til Ukraina og nabolandene, sammen med 3,7 mrd. kr i annen sivil bistand, bl.a. 2 mrd. kr til livsnødvendig gasskjøp. Men Ukraina er jo et demokrati, så jeg synes det er veldig viktig at vi også hører på dem når de definerer hva slags behov de har. Det er også en del av denne prosessen.

Når vi gir konkrete bidrag i form av fysisk materiell, er det noe vi må koordinere med andre land. Det er ofte slik i kriser at det som gis av fysiske gjenstander, er basert på det man har på lager selv, og kanskje ikke er det det er behov for, eller at man gir de tingene som andre land allerede har gitt. Så koordinering med andre europeiske land er også helt sentralt for å få en god utvikling i Ukraina.

Nå handler det i stor grad om våpen, slik at Ukraina kan stå opp mot den aggresjonen de møter, og humanitær hjelp til folk, slik at de ikke lider unødige hver eneste dag.

Hårek Elvenes (H) [13:27:17]: Det er bred enighet i denne salen om å støtte Ukraina økonomisk, humanitært og militært. Det eneste partiet som ikke vil støtte, eller som mener at Ukraina skal drive sin forsvarskamp uten våpen, er Rødt. Det er ingen forsvarskamp. Det vil være en kapitulasjon og overgivelse til terrorstaten Russland. Det kalles visstnok i Rødt for fredspolitik, men det er i bunn og grunn noe langt annet.

Mitt anliggende var at det ikke må bli en konkurranse i denne salen mellom partiene om å være mest mulig for å støtte Ukraina. Grunnen til at jeg sier det, er at man av og til kan få den følelsen når det gjelder partiet Venstre. Partiet har ofte en tendens til å komme ut litt i forkant av regjeringen – før den har fått muligheten til å orientere Stortinget om hvilken støtte man har tenkt å gi, og hvilke konsekvenser det eksempelvis kan ha for norsk beredskap. Dette er noe regjeringen må få tid til å gjøre gode vurderinger rundt og komme til utenrikskomiteen og orientere om.

Jeg ser at akkurat nå er Venstre ute og krever at man skal støtte Ukraina med stridsvogner. Det kan godt hende at det kan være en farbar vei, men så langt er det Stortinget vet om norske stridsvogner, at vi har veldig få, at de få vi har, er ganske gamle, og at nasjonen Norge trenger nye og langt flere stridsvogner. Da skal man kanskje være litt forsiktig med å gå ut med det som et forlangende.

de, i hvert fall før man har hørt regjeringens muligheter for å kunne støtte med stridsvogner. Det kan være en mulighet, men det kan også hende at man på grunn av nasjonale beredskapshensyn må la være å sende stridsvogner til Ukraina. Det gjenstår å se, og derfor skal man være litt forsiktig med å gå så høyt på banen så tidlig, uten at man har fått grundig innføring i sakskomplekset.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Guri Melby (V) [13:29:53]: Jeg har bare lyst til å tydeliggjøre noe som utenriksministeren adresserte. Det var ikke min mening å insinuere at dersom man stemmer imot dette nå, er det ikke sikkert at man kommer til å mene det senere i prosessen. Det vil jeg være tydelig på. Jeg har full forståelse for at man ønsker å bruke f.eks. den kanalen som regjeringen har skapt, og diskutere den saken videre.

Utfordringen for oss som stortingsparti er at vi foreløpig ikke har fått presentert noe konkret fra regjeringen. Vi har heller ikke fått presentert en konkret prosess. Derfor mente jeg og Venstre at det var feil å trekke forslaget om noe vi mener, når vi ikke vet hva som kommer fra regjeringen. Men jeg har full respekt og forståelse for at partiene ønsker å avvente den prosessen.

Så litt til både representanten Tybring-Gjedde og også Elvenes' belæring om hvordan våpensystemer fungerer, og at verden er komplisert: Jeg har full forståelse av at verden er komplisert. Jeg tror det er mange som har skjønt i løpet av denne krigen at det er ikke bare sånn at Norge, eller andre land, bestemmer seg for å sende noe, og så er det liksom fiks ferdig og klart i Ukraina i morgen. Det er komplisert. Det krever samordning mellom mange land. Det krever ofte opplæring. Det krever forflytning av materiell – som er veldig krevende. Men det betyr også at det innimellom er ganske viktig at vi tar beslutninger tidlig, sånn at materiellet kan være på plass på et tidspunkt da Ukraina faktisk kan nyttiggjøre seg det.

Det er også slik at vi må finne den riktige balansen mellom det å bruke tid på å gjøre både fagmilitære og forsvarspolitiske vurderinger, og det å handle raskt nok til at det får effekt. Når det gjelder stridsvogner, pågår det nå debatter i veldig mange europeiske land. Det har betydning for hvilke konklusjoner som dras, og hva slags holdning de ulike landene inntar. Venstre har ikke gått ut og krevd at Norge skal sende stridsvogner. Vi har sendt et tydelig signal om hva vår holdning er. Jeg mener at forsvarsministeren har mulighet til å ta med seg det i de møtene han skal i om veldig kort tid.

Dette er ingen konkurranse om å være raskest mulig ute, men jeg mener at en forpliktende plan med også tydelige økonomiske forpliktelser er noe Norge kunne ha

kommet med for lenge siden. Vi leverte forslag i nysalderingen om betydelige summer til støtte for Ukraina. Jeg mener det ville ha vært nyttig å gjøre de vedtakene allerede da. Jeg registrerer at flertallet på Stortinget ønsker det annerledes. Det har jeg respekt for, og vi ønsker også å være med i de prosessene som foregår. Jeg mener at vi likevel må forbeholde oss retten til å ta initiativ både i media og på Stortinget dersom det er noe vi mener det er riktig og viktig å løfte.

Presidenten [13:32:44]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [13:32:47]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Erlend Wiborg og Christian Tybring-Gjedde om frys av all bistand til stater som direkte eller indirekte støtter opp om Russlands krig i Ukraina (Innst. 141 S (2022–2023), jf. Dokument 8:28 S (2022–2023))

Presidenten [13:33:04]: Etter ynske frå utanriks- og forsvarskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Ingjerd Schou (H) [13:33:22] (ordfører for saken): Representantforslaget vi har til behandling, er foranlediget av en helt konkret resolusjon i FNs generalforsamling, nærmere bestemt resolusjonen som ble fattet 12. oktober 2022, og som erklærte de såkalte folkeavstemningene i Russland gjennomført på okkupert territorium i Øst-Ukraina for ugyldige. I tillegg krevde nevnte resolusjon en umiddelbar og betingelsesløs tilbaketrekning av russiske styrker fra disse områdene. Denne resolusjonen er helt ukontroversiell i Norge og har støttet i et samlet storting.

Det representantforslaget ber om, er at Norge skal fryse all utviklingshjelp til de land som enten stemte imot eller stemte avholdende under avstemningen i FNs generalforsamling. Forslaget nevner ikke tiltak som ønskes fattet mot de ti land som var fraværende under avstemningen.

Jeg støtter i det store og hele statsrådets vurdering av representantforslaget. Her vises det til at det ikke uten videre kan konkluderes med at land som avstod i avstemningen 12. oktober i fjor, støtter Russlands krigføring i Ukraina. Videre må det minnes om at kun en be-

grenset del av norsk bistand går direkte til samarbeidslandenes myndigheter, og at store deler kanaliseres gjennom FN-systemet og de internasjonale utviklingsbankene.

Jeg og et flertall i komiteen mener at det viktigste framover er å utøve politisk press direkte mot Russland som ansvarlig for angrepskrigen mot Ukraina. Når det gjelder tredjeland, er det mer hensiktsmessig å tydeliggjøre våre synspunkter på krigen uten å trekke inn utviklingshjelpen. Det kan særlig være grunn til å være på vakt mot russiske fordekte og åpne forsøk på å oppnå innflytelse i tredjeland. Dersom vi benytter norsk utviklingshjelp som brekkstang, kan vi derimot bidra til motsatt resultat av hva vi og forslagsstillerne ønsker, nemlig at tredjeland blir mer mottakelige for slik påvirkning.

Vi må ikke la krigen i Ukraina bidra til redusert global tillit og et større skille mellom rike og fattige. Det vil ikke minst ramme Ukraina, som trenger sterkest og størst mulig støtte for sin sak.

Nils-Ole Foshaug (A) [13:36:25]: Russlands brutale krig mot Ukraina rammer aller mest ukrainerne, men krigen har også alvorlige globale ringvirkninger. Vi må derfor verken glemme eller nedprioritere utfordringer og katastrofer i andre deler av verden. I lys av dette forstår jeg ikke logikken i Fremskrittspartiets forslag om å fryse bistand til land som enten stemte imot eller avstod fra å stemme for fordømmelsen av Russland i FN.

Også jeg skulle helst ha sett at flere land var tydelige på å signalisere at Russlands ulovlige angrepskrig er fullstendig uakseptabel, men Fremskrittspartiets forslag treffer ikke for å oppnå nettopp dette. Det virker nesten som om Fremskrittspartiet legger til grunn at norsk bistand i all hovedsak går til andre lands myndigheter. Slik er det ikke lenger, snarere tvert imot. Knappt noe norsk bistand er stat-til-stat-bistand.

Norsk utviklingsstøtte går til sivilsamfunnsaktører og organisasjoner som arbeider for en bedre verden. Det vi snakker om da, er støtte til konfliktbygging for å forhindre kriger før de oppstår, støtte til klimatilpasning, slik at skader ikke kommer ut av proporsjoner når ekstremværet treffer, støtte til antikorrupsjon og likestillingsarbeid for en mer rettferdig fordeling og ikke minst støtte til demokrati og menneskerettighetsforkjempere som arbeider for å ansvarliggjøre sine myndigheter.

Hva godt gjør det om vi skulle fryse bistanden til dette arbeidet, og dersom vi slutter å støtte de kritiske røstene og demokratibevegelsene i flere land, slik Fremskrittspartiet foreslår? Det er jo ikke slik at myndighetene blir mer russiskkritiske av det. Vi risikerer snarere det stikk motsatte, for en slik beslutning vil kunne gjøre det lettere for autoritære og halvdemokratiske ledere å samarbeide tettere med diktaturer som Russland.

Russland og Kina har allerede økt sin tilstedeværelse i Afrika, og i kjølvannet av pandemien må vi arbeide ekstra hardt for å hindre at inntrykket av «Vesten mot resten» biter seg fast.

Å vedta en frys i all bistand til land som stemte imot eller avstod fra å stemme for fordømmelsen av Russland i FN, vil ikke føre til et bedre resultat ved neste avstemning, men det vil føre til at de som har det aller vanskeligst fra før, får det enda verre.

Bengt Fasteraune (Sp) [13:39:40]: Russlands angrep er et angrep på demokrati og frihet. Den russiske invasjonen av Ukraina har ført til grunnleggende og varige endringer i den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa. For Norge har det vært viktig å vise støtte til Ukraina. Vi gir våpenstøtte fordi vi ikke kan sitte stille og se på at Russland angriper et fredelig naboland. Det berører vår egen sikkerhet, og det berører våre felles verdier. Å forsvare seg mot angrep er i tråd med folkeretten, og å hjelpe den som forsvarer seg, er også det eneste riktige i denne situasjonen. Det er en tøff frihetskamp, men det er også viktig politisk. Det medfører viktige politiske prioriteringer som foregår i denne sal.

Konflikten i Ukraina kan bli langvarig, og landet er avhengig av internasjonal støtte for å stå imot russisk aggresjon. I dette arbeidet er det avgjørende at det gjøres løpende vurderinger for å tilpasse den militære, økonomiske og humanitære støtten til situasjonen på bakken. Det berører daglig de fleste av dem som er i denne salen.

Krigen i Ukraina kan ikke vurderes isolert. Konflikten demper den globale økonomiske innhenting, og det er tydelig at krigen har resultert i en massiv og stadig forverret matsikkerhetsutfordring. Det har allerede betydelig forstyrret levebrødet i vekstsesongen for jordbruket gjennom fysiske tilgangsbegrensninger og skade på hjem, produktive eiendeler, jordbruksland, veier og annen sivil infrastruktur. En frysing av utviklingshjelp i tråd med representantforslaget vil ramme land som stemte avholdende under voteringen i FNs generalforsamling 12. oktober, som omhandler det Russland omtalte som folkeavstemning i Øst-Ukraina.

Det er også skummelt uten videre å konkludere med at land som avsto fra avstemningen i FNs generalforsamling, støtter Russlands krigføring i Ukraina. Årsakene kan være mange, men vi vet at mange land sitter med tette historiske, politiske og økonomiske bånd til Russland. Med en brutal krigføring på eget kontinent og med alvorlige ringvirkninger andre steder i verden er det viktig at vi manøvrerer klokt.

Vi skal gi betydelig støtte til Ukraina og opprettholde et politisk press mot Russland og de stater som aktivt støtter Russland i deres krigføring. Samtidig må vi være bevisst på at etter et år med pandemi, med krig, hvor eu-

ropeiske og vestlige ledere oppleves som mer samlet enn på lenge, har andre land følt seg mindre prioritert. Flyktningkriser, kriger og humanitær nød finnes på alle kontinenter. Under pandemien ble disse krisene forsterket. Vi står overfor en klimakrise, og de virkningene klimaendringene har på naturen, er større og mer omfattende enn tidligere antatt. Regjeringens langvarige rammeverk til støtte for Ukraina samt vedtak om økt bistand og humanitær hjelp til områder som rammes av konsekvensen, er viktig å opprettholde.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [13:42:59]: I denne salen har det vært et kappløp om hvem som vil gi mest støtte til Ukraina i landets forsvarskrig mot Russland. Forrige sak var en dokumentasjon på det. Men nå er det slutt. Kampen mot Russland slutter akkurat der Norge kan spille en helt unik rolle, der vi kan bruke vår bistand positivt. Det koster oss absolutt ingenting, og det reduserer ikke norsk bistand med en eneste krone. Allikevel sier man nei.

Statsrådets uttalelse om forslaget er oppsiktsvekkende. Der skriver statsråden at årsakene til at 35 land avsto fra å fordømme Russland, er sammensatte.

«Vi vet at noen av landene har tette historiske, politiske og økonomiske bånd til Russland. Andre ønsker nok generelt ikke å ta stilling til denne typen internasjonale konflikter.»

Konflikter? Det er krig. Hundretusener er drept. Men vi kan altså ikke forvente at landene skal fordømme Russland, fordi samarbeidet med Russland er viktigere.

Det samme argumentet kunne man selvsagt brukt også om Norge, men vi valgte å forholde oss til våre moralske prinsipper og folkeretten. Det er nedlatende å hevde at land i Afrika bør være unntatt slike vurderinger.

Det Fremskrittspartiet ber om, er at vi fryser bistand inntil landene som mottar bistand, tydelig har fordømt Russlands aggresjon mot sitt naboland. Vi foreslår ikke at bistanden skal avsluttes, men at Norge stiller et nærmest selvsagt krav. Statsråden skriver videre:

«Men det er mulig å forstå at perspektivet kan være annerledes hvis ståstedet for eksempel er det afrikanske kontinentet.»

Med andre ord: Fordi vi angivelig har et annet prinsipp i Afrika, skal disse landene akseptere Russlands krigføring.

Det vises også til Ghanas president, som sier at bombene som faller over Ukraina, rammer oss. Ja vel, men da er det jo enda større grunn til å fordømme landet som slipper disse bombene over Ukraina.

Norge hevder å være den fremste forsvarer av folkeretten. Regjeringens holdning i denne saken viser at dette forsvaret er litt fleksibelt og avhengig av at det ikke rammer oss selv.

Så fremsetter ministeren enda et argument, nemlig at bistanden i stor grad går gjennom internasjonale hjelpeorganisasjoner, og at de som jobber, utgjør førstelinjen i vårt internasjonale engasjement. Ministeren skriver at fordi krigen i Ukraina kan bli langvarig, er det viktigere å opprettholde det multilaterale systemet – med andre ord at støtten til Ukraina må vike for det som er aller viktigst, nemlig å gi bistand. Ministeren viser til at det var enkelte land som ikke var til stede på voteringen, og at man ikke vet hvordan de ville stemt. Hvis de faktisk unnlot å stemme – hva i all verden er det for slags argument?

I helgeutgaven av The New York Times 31. desember/1. januar bruker avisen nesten hele førstesiden på Afrikas lojalitet til Putin. Under tittelen «Africa's allegiance to Putin» skriver The New York Times at Russlands innflytelse i Afrika øker raskt, og at Russlands økonomiske bidrag, kjøp av land og salg av våpen er en del av den nye hverdagen. Samtidig gir Norge milliarder i bistand til de samme landene. Det er prinsippløst.

Når Stortinget i dag ikke støtter Fremskrittspartiets forslag om frys i bistanden til de samme landene inntil de fordømmer Russlands angrepskrig, er verden satt på hodet – og det stinker.

Ingrid Fiskaa (SV) [13:46:20]: Det er hovudsakleg to grunnar til at SV vil stemma imot dette forslaget i dag. For det fyrste vil forslaget om å frysa bistand på desse premissane kunna byggja opp om ei blokkdelt verd. Ein av effektane av Russlands krig mot Ukraina er at det kan bli ei endå tydelegare splitting av verdssamfunnet mellom aust og vest. Det vil i denne situasjonen vera uklokt å bidra til ei slik utvikling. Å skyva frå oss land som av ulike grunnar ikkje støttar ein bestemt FN-resolusjon, vil vera kontraproduktivt, både for støtta til Ukraina og for støtta til internasjonalt samarbeid. Ei blokkdeling vil gjera det enklare for autoritære stormakter å auka påverkinga på fattige land i det globale sør, og det vil gjera det vanskelegare å løysa dei globale krisene me står i. Klimakrisa, naturkrisa og ulikheitskrisa kan best løysast gjennom multilaterale samarbeid.

Den andre grunnen er at det vil gå mest ut over dei som treng støtta vår mest. Krigen i Ukraina har forsterka den negative utviklinga som verda allereie var inne i. Det er også slik at det går lite bistand direkte til myndigheter. Etter SV si meining er difor premissen for forslaget om å frysa bistanden, svakt. Tvert imot går mykje av utviklingsfinansieringa til og via internasjonale organisasjonar og sivilsamfunnsorganisasjonar. Det er då viktig, ikkje minst i den situasjonen me no står i, at Noreg støttar sivilsamfunn, menneskerettsforkjemparar og demokratorørslar som vågar å stå opp mot autoritære regime og for demokrati, likeverd og fred. Å straffa innbyg-

gjarane for haldningar myndigheitene deira gjev uttrykk for, vil kunna ha den motsette effekten av det forslagsstillarane vil oppnå.

Guri Melby (V) [13:48:55]: Vi må snu hver stein for å finne ut om det er ytterligere tiltak vi kan gjøre som kan gjøre det vanskeligere for det russiske regimet å føre sin ulovlige angrepskrig mot Ukraina, men Fremskrittspartiets forslag i dette representantforslaget er feil medisin. Forslaget peker på en helt reell problemstilling, og det er at Russland forsøker å knytte seg til tredjeland for å bygge støtte for sin krigføring i Ukraina, men den problemstillingen mener vi at vi må finne andre løsninger på enn å kutte bistand, fordi det er tiltak som rammer sivilbefolkningen og trengende mest av alt. Jeg minner om at vi nå står i en situasjon med humanitære behov og sult på nivåer vi ikke har sett før i moderne tid, og det er helt feil tidspunkt å gjøre slike kutt i utvikling og bistand på som Fremskrittspartiet her foreslår.

Vi trenger mye mer målrettede tiltak for å stanse Russlands forsøk på å bygge allianser. Som komiteens innstilling viser, mener vi det er viktig med oppmerksomhet rundt Russlands såkalte påvirkningsoperasjoner i tredjeland. Ifølge bl.a. det amerikanske utenriksdepartementet har russerne en form for påvirkningsnettverk i Afrika for å skaffe større russisk innflytelse, bl.a. i noen av de landene Fremskrittspartiet nå ønsker å avslutte bistand til. Dette er bare en del av et større russisk desinformasjons- og propagandaøkosystem som prøver å ødelegge det frie og åpne offentlige ordskiftet ved å spre russiske løgner som skal føre til oppslutning om Russlands posisjoner internasjonalt. Det utgjør en fare for demokrati og ytringsfrihet, og det er med på å fremme autoritære tendenser i verden.

I sin vurdering av dette representantforslaget beskrev statsråden en bekymring for redusert global tillit, og det er en bekymring vi deler. Det er viktig at det engasjementet Norge og likesinnede land viser for Ukraina, ikke fører til at vi også mister av syne mange av de store utfordringene vi har knyttet til fattigdom, helse, matsikkerhet, utdanning og mer i resten av verden, utfordringer som bare har økt det siste året. Vi mener dette er tidspunktet for å trappe opp bistand, og stemmer derfor imot Fremskrittspartiets forslag.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [13:51:36]: Kristelig Folkeparti støtter ikke forslaget som Fremskrittspartiet kommer med her. Når det gjelder Fremskrittspartiets troverdighet knyttet til bistands- og utviklingspolitikken, står ikke den så høyt i kurs hos oss. En bruker på mange måter enhver anledning til å angripe det, så de vikarierende argumentene som ligger bak her, står ikke så høyt i kurs. På mange måter kan vi koble dette til den forrige

saken vi hadde i dag, en tråd til arbeidet i Sikkerhetsrådet og det vår innsats har oppnådd. Hvis flere hadde gjort som Fremskrittspartiet ønsker, er jeg ganske sikker på at det ville gitt motsatt effekt, at det ville stått flere enn fire land på listen over støtte til Russland i dag.

Jeg mener det svaret vi har fått fra statsråden, er tydelig og godt. Flere har vært inne på det: Vi kan ikke konkludere med at å avstå viser en tydelig støtte. Det å fryse utviklingshjelpen på den måten ville fått stikk motsatt effekt. Det ville hatt enorme konsekvenser på lang sikt også, ikke bare den umiddelbare – knyttet til matsikkerhet, til utdanning, til å kutte i organisasjonenes arbeid for sårbare grupper, kutte i viktig langsiktig arbeid for kapasitetsbygging, valgarbeid og å gjennomføre demokratiske prosesser, eller sivilsamfunnets rolle, den muskelen som må styrkes nettopp i slike tider, for å stå i de krisene og framtidige utfordringene som er der. Det er nettopp det norsk utviklingssamarbeid handler om.

Det er ikke et vakuum en står i. Vi vet, som vi har hørt, at Russland har vært på turné, og at Kina står der, har vært der lenge, og er klar til å styrke sine relasjoner med nettopp mange av disse landene. Vi har altså et behov for å styrke tilliten mellom Vesten og det globale sør igjen. Et slikt forslag ville vært med på det motsatte. Med en så stor endring som vi ser nå på det geopolitiske området, med nye relasjoner og endrede konstellasjoner, må vi heller jobbe mer aktivt og involvere oss i de relasjonene, ikke skubbe de samme landene inn i tettere bånd og mer avhengighet til Kina og Russland. Så igjen: Dette er et forslag som Kristelig Folkeparti ikke vil støtte.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [13:54:12]: Vi må og skal bruke alle tilgjengelige virkemidler for å videreføre det internasjonale presset mot Russland, men virkemidlene er vi ikke alltid enige om. Selv om formålet med dette forslaget sikkert er godt, er premisset ganske svakt fundert. For det første kan man ikke uten videre slutte at land som ikke støtter resolusjonsforslaget, støtter krigen i Ukraina. For det andre er det viktigere enn noen gang å styrke det internasjonale handlingsrommet. For det tredje er bistand lite egnet som pressmiddel i enkeltsaker.

Et overveldende flertall av FNs medlemsland stemte mot Russlands grove folkerettsbrudd i generalforsamlingen da jeg var der 12. oktober. Det viser at Russland er svært isolert, til tross for iherdige forsøk på å sanke støtte. Årsakene til at mange stemte avholdende, er sammensatte. Mange er engstelige. De ønsker å unngå å ta stilling i den type konflikter. Men som avstemningen viste, tar de aller fleste land klart avstand fra krigen i Ukraina. Russland hadde nok håpet og kanskje regnet med at flere av de landene som avsto fra å stemme, skulle stemme sammen med Russland i FN. Sånn sett er en del

av de avstående stemmene et klart nederlag for Russland.

Det globale sør har også vært avgjørende i å mobilisere støtte i internasjonale fora for Ukraina-relaterte resolusjoner, og vi har i dag ikke noe bistandssamarbeid med myndighetene i noen av de landene som stemte sammen med Russland. De er ikke mottakere av norsk bistand. Det handler om at de står ganske langt fra oss politisk, ikke bare på dette området, men på veldig, veldig mange områder.

Det pågår en kamp på slagmarken i Europa, men samtidig pågår det en global kamp om historiefortellingen, og det er en kamp som Russland og andre autoritære regimer bruker ganske mye ressurser på. Etter mitt syn vil det aktuelle representantforslaget kunne være en gavepakke til dem som ønsker økt splittelse i verden. Det vil bidra til å skyve potensielle samarbeidspartnere ut, akkurat idet vi har størst behov for å hente dem inn, og dermed ytterligere svekke den globale tilliten.

At vi ikke bruker bistand til å få gjennomslag i enkeltsaker, betyr dermed ikke at bistand ikke er politisk. Alle mottakere av norsk bistand er underlagt strenge krav til etterlevelse for å fremme internasjonale standarder og krav til miljø, menneskerettigheter, likestilling og antikorrupsjonsarbeid. Der bistanden før var utviklingspolitikkenes viktigste virkemiddel, er dette bildet nå mer sammensatt, og bare en begrenset del av norsk bistand går direkte til våre samarbeidende myndigheter. Veldig mye av bistanden går gjennom internasjonale organisasjoner.

Ahmed Lindov (A) [13:57:33]: I denne saken vil jeg kort gi min kommentar til representantforslaget. Jeg vil understreke at jeg er enig med flertallet i komiteen, som går inn for ikke å vedta dette forslaget. Jeg mener at det må settes et klart skille mellom de landene som støtter Russland, og de som ikke har tatt et standpunkt. Det er en klar forskjell mellom disse to standpunktene.

Hvis en ser på listen over land som ikke har stemt, er dette i hovedsak land som sårt trenger bistanden de får fra bl.a. Norge. Dette er land hvor innbyggerne har dårlig levestandard og veldig vanskelige levekår. Disse landene er avhengig av bistandsmidler for å få hjulene til å gå rundt, og når en er avhengig av hjelp, er det dessverre ofte slik at en går litt stille i gangene og ikke tar standpunkt i saker som kan sette en opp mot andre.

Norsk bistand i verden hjelper mange, og det blir ofte trukket fram som en viktig hjelp til nødvendige reformer for å øke livskvaliteten i mange av verdens fattigste land. Forslaget som behandles i dag, foreslår rett og slett å ta vekk muligheten mange får som følge av norsk bistand. Grunnen er at deres representant i FN ikke stemte. Dette er veldig viktig: De støttet ikke Russland,

men de avsto fra å stemme. Hva som er årsaken til at alle disse landene avsto fra å stemme, kan jeg ikke si her og nå, men jeg vet at veldig mange land har vært utsatt for et stort press fra Russland og deres samarbeidspartnere for ikke å ta et standpunkt eller å stemme imot resolusjonen, dvs. å stemme for Russland.

Dette er et argument jeg mener det er veldig viktig at vi tar inn over oss. Jeg er enig med representantene fra Fremskrittspartiet, som har fremmet forslaget, i at vi må ha en klar linje overfor dem som aktivt støtter Russlands aggresjon i Ukraina. Jeg savner kanskje av og til en strengere linje overfor samtlige av Russlands allierte, men jeg mener at vi ikke må blande aktiv involvering og støtte til Russland med å unnlate å ta standpunkt til én konkret resolusjon.

Forslaget, slik det er formulert nå, vil i stor grad kun straffe uskyldige borgere i mange av verdens fattigste land. Jeg er enig i det mange av talerne før meg har sagt, at det ikke er riktig medisin. En trenger en medisin, men den medisinen som er foreslått her, vil treffe feil. Jeg er redd det vil bidra til en mer polarisert verden, og at det vil være enda flere som ikke stemmer for neste resolusjon.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [14:00:14]: Jeg antar at flere her i salen er mer opptatt av hva representanten Moxnes skal si i neste innlegg, enn det jeg skal si nå, men jeg vil kommentere noe som ble sagt i salen.

Fremskrittspartiet ønsker å bruke bistanden aktivt som et politisk verktøy på bakgrunn av de pengene vi bruker på alle de landene som trenger bistand. Vil vi bruke bistanden aktivt for å støtte opp under folkeretten og for ikke å la landene gjøre akkurat som de vil på områder som er viktige for verdensfreden. Norge har de nødvendige økonomiske musklene til å gjøre det, og da burde vi også bruke dem. Det gjør veldig mange andre land. Vi bør ikke pumpe ut penger når konsekvensene er enda verre enn da vi startet å gjøre det.

Vi ber ikke om at bistand skal kuttes; vi ber om en frys. Det vil si at de landene som holdt seg nøytrale under avstemningen, har en mulighet til å støtte Ukraina og gå imot Russland. Da blir det ikke noe mindre bistand; da får de akkurat den samme bistanden. Det burde egentlig være helt selvsagt at landene ikke skal støtte Russland eller skal forholde seg avvisende til det som skjer i Ukraina og Russland. Det er helt naturlig at alle land – også afrikanske land – støtter Ukraina og arbeider aktivt imot Russland. Vi kan ikke si at Afrika skal være unntatt fordi det er så viktige internasjonale forbindelser med Afrika, så de trenger ikke å fordømme Russland. Det skaper jo bare enda mer splittelse i verden. Argumentet som har blitt fremført her, om at det skaper splittelse hvis vi sier at også afrikanske land skal fordømme Russland, setter jo

hele saken på hodet. Det er helt naturlig at hele verden fordømmer Russlands krigføring i Ukraina, også afrikanske land, og vi har muligheten til å gjøre en forskjell. Vi har en mulighet som ingen andre land har, fordi vi har den enorme bistanden vi gir til disse landene.

Gro Harlem Brundtland hadde rett da hun sa at alt henger sammen med alt. Det gjør faktisk det, og denne saken er et klassisk eksempel hvor vi kan vise verden at alt henger sammen med alt: Vi gir ikke bistand uten at det får noen konsekvenser – dersom de vi gir bistand til, ikke oppfører seg og ikke forsvare folkeretten. Det synes jeg burde være selvsagt.

Ghanas president, som jeg refererte til i mitt innlegg, har sagt at bombene over Ukraina rammer også dem. Ja, de gjør det – de rammer sannsynligvis hele verden. Men hvis det rammer dem, må de jo fordømme dem som slipper disse bombene over Ukraina! De kan ikke si: Det rammer også oss, og derfor skal vi ikke fordømme Russlands krigføring. Det er ikke logisk.

Jeg oppfordrer igjen de andre partiene til å lese forslaget vårt en gang til, og til å tenke igjennom hva de faktisk stemmer for og imot. Dette forslaget er fornuftig, og det er basert på den innflytelsen vi kan ha i verden. Vi kan gjøre en forskjell, vi kan forsvare folkeretten, og vi kan påvirke Russland. Vi gjør det gjennom andre midler, men her kan vi gjøre det aktivt gjennom bistandspolitikken.

Bjørnar Moxnes (R) [14:03:27]: Det kan godt være at intensjonen med forslaget er god, men vi tror konsekvensen vil være en mer blokkert verden, at splittelsen mellom Vesten og resten kan bli større. Vi mener multilateralt samarbeid er helt avgjørende for å løse både klimakrise, naturkrise og ulikhetskrise – ikke en mer splittet verden. Det er også sånn at mye av støtten går direkte til organisasjoner, ikke til styresmakter, og er helt avgjørende for utvikling og fattigdomsbekjempelse i fattige land.

Norge støtter opp om sivilsamfunn, de som slåss for menneskerettigheter, og demokratibevegelser i en rekke land, og det skal vi fortsette med. Det å straffe innbyggerne for de holdningene som styresmaktene gir uttrykk for, kan ha omvendt effekt av den jeg tror forslagsstillerne egentlig ønsker seg. Det er bakgrunnen for at vi, i likhet med en rekke andre partier, går imot dette forslaget.

Jeg har fulgt debatten i dag og registrert noen påstander om Rødt som jeg gjerne vil bruke anledningen til å svare på samlet. Jeg tror det er belegg for å si at Rødts standpunkter når det gjelder Ukraina, har vært en del diskutert, kanskje blant de mest diskuterte spørsmålene mellom medlemmene av komiteen, og jeg tror også de kommer til å bli det i tiden framover. Jeg har stor tro på at samtlige her har registrert at det nå har kommet uttalelser fra en rekke representanter og partimedlemmer,

og også registrert at partidemokratiet avgjør det spørsmålet hos oss, sånn det bør være i et demokratisk parti.

Det er flere tiltak Rødt går inn for i dagens behandling av saker som vedrører Ukraina, hvor vi bl.a. sammen med SV ønsker gjeldsslette til Det internasjonale pengefondet og Verdensbanken, så Ukraina får mer penger til rådighet som de selv kan bruke til det som trengs i forsvarskampen. Vi står sammen med andre partier når det gjelder å bygge medisinske rehabiliteringssentre i Ukraina med norsk ekspertise. Ikke minst står vi samlet om at vi skal ta en ledende rolle i jobben med å straffeforfølge krigsforbrytelser begått i Ukraina, noe Rødt har tatt til orde for i lang tid.

Presidenten [14:06:26]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 7.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten [14:19:27]: Då er me klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1, debattert 19. januar 2023

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås og Kathy Lie om å sikre forbrukervennlig lading via kontaktløs kortbetaling («tæpping») direkte på alle offentlig tilgjengelige hurtig- og lynladere (Innst. 151 S (2022–2023), jf. Dokument 8:19 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten har Mona Fagerås sett fram eit forslag på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag som stiller krav om at det må tilbys kontaktløs kortbetaling («tæpping») direkte på alle offentlig tilgjengelige hurtig- og lynladere.»

Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Venstre vart med 76 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.19.59)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen stille krav om ettermontering av kontaktløs kortbetaling på eksisterende ladeinfrastruktur innen utgangen av 2025.

Presidenten: Høgre og Framstegspartiet har varsla at dei vil røysta imot tilrådinga.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 62 mot 32 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.20.24)

Votering i sak nr. 2, debattert 19. januar 2023

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen og Sivert Bjørnstad om prioritering av skredsikringstiltak på E6 langs Langnesberga (Innst. 152 S (2022–2023), jf. Dokument 8:27 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå André N. Skjelstad på vegner av Høgre, Framstegspartiet og Venstre
- forslag nr. 2, frå André N. Skjelstad på vegner av Venstre

Det vert votert over forslag nr. 2, frå Venstre. Forslaget vart under debatten endra og lyder no:

«Stortinget ber regjeringen sikre at fylkesvei 763 via Snåsa utbedres punktvis, der det er behov, slik at veien er rustet for å tåle ekstrabelastningen som påføres veien som følge av at den skal brukes som omkjøringsvei for E6 Langnesberga. Utbedringene må prioriteres innenfor Statens vegvesens økonomiske ramme.»

Framstegspartiet, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Venstre – med den nemnde rettinga – vart med 73 mot 22 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.21.41)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Statens vegvesen prioriterer permanente skredsikringstiltak ved E6 Langnesberga (Snåsakroa).»

Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre vart med 51 mot 43 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.00)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Dokument 8:27 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen og Sivert Bjørnstad om prioritering av skredsikringstiltak på E6 langs Langnesberga – vedtas ikke.

Presidenten: Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot tilrådinga.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 52 mot 43 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.29)

Votering i sak nr. 3, debattert 19. januar 2023

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud, Himanshu Gulati og Tor André Johnsen om oppheving av miljøfartsgrenser (Innst. 153 S (2022–2023), jf. Dokument 8:31 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Morten Stordalen på vegner av Høgre og Framstegspartiet
- forslaga nr. 2 og 3, frå Morten Stordalen på vegner av Framstegspartiet

Det vert votert over forslag nr. 2, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve ordningen med miljøfartsgrenser på riksvei.»

V o t e r i n g:

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 84 mot 11 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.59)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere løpende veivedlikehold og vinterdrift, herunder vasking av veiene for å redusere svevestøv.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 80 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.23.15)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre og Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en grundig evaluering av pilotprosjektet med variabel skilting av miljøfartgrenser for å vurdere om dette er et virkemiddel som kan brukes for å sikre større respekt for skilting, samtidig som bilistene sikres optimale kjøreforhold og beboerne får best mulig luftkvalitet.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre og Framstegspartiet vart med 63 mot 32 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.23.29)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:31 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud, Himanshu Gulati og Tor André Johnsen om oppheving av miljøfartsgrenser – vedtas ikke.

Presidenten: Høgre og Framstegspartiet har varsla at dei vil røysta imot tilrådinga.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 67 mot 25 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.23.54)

Votering i sak nr. 4, debattert 19. januar 2023

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud, Himanshu Gulati og Tor André Johnsen om å fjerne piggdekkgebyr (Innst. 154 S (2022–2023), jf. Dokument 8:32 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten har Frank Edvard Sve sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen oppheve forskrift om gebyr for bruk av piggdekk og tilleggsgebyr samt fremme forslag om å endre vegtrafikkloven § 13 slik at det ikke kan innføres piggdekkgebyr.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 84 mot 11 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.24.21)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:32 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Bård Hoksrud, Himanshu Gulati og Tor André Johnsen om å fjerne piggdekkgebyr – vedtas ikke.

Presidenten: Framstegspartiet har varsla at dei vil røysta imot tilrådinga.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 83 mot 11 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.24.47)

Votering i sak nr. 5, debattert 19. januar 2023

Debatt om utenriksministerens redegjørelse om Norges medlemskap i FNs Sikkerhetsråd 2022 (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 17. januar 2023)

Presidenten: Under debatten har Christian Tybring-Gjedde sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at en eventuell ny prosess med mål om å søke medlemskap i FNs Sikkerhetsråd forankres i Stortinget.»

Sosialistisk Venstreparti og Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 72 mot 23 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.25.21)

Votering i sak nr. 6, debattert 19. januar 2023

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland og Ingvild Wettrhus Thorsvik om en langsiktig og forpliktende plan for støtte til Ukraina (Innst. 134 S (2022–2023), jf. Dokument 8:20 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt åtte forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Ingrid Fiskaa på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt
 - forslaga nr. 2 og 3, frå Guri Melby på vegner av Raudt og Venstre
 - forslaga nr. 4–8, frå Guri Melby på vegner av Venstre
- Det vert votert over forslaga nr. 7 og 8, frå Venstre.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke støtten til kapasitetsbyggingsprosjekter som er ment å bedre Georgias og Bosnias evne til å opprettholde sikkerhet og sin politiske uavhengighet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å ta initiativ til å suspendere Russland i internasjonale organisasjoner inntil de trekker seg ut av Ukraina og avslutter krigen.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Venstre vart med 90 mot 5 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.25.57)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 4–6, frå Venstre.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta en ledende rolle politisk og finansielt i den koordinerte europeiske innsatsen for gjenoppbygging av Ukraina.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen anskaffe og donere avanserte luftvernssystemer, som NASAMS, og sjømålsmissiler, som NSM-missiler, til Ukraina samt gå i dialog med NATO-land og Ukraina for å identifisere ytterligere våpensystemer og nødvendig basismateriell som Ukraina vil ha behov for, og anskaffe dette, for eksempel gjennom det britiske «International Fund for Ukraine» og «European Peace Facility».

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille flere politiresurser til disposisjon for Seksjon for internasjonale forbrytelser i Kripos, som (blant annet) etterforsker krigsforbrytelser mot ukrainere som nå er flyktninger i Norge.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Venstre vart med 89 mot 6 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.26.12)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2 og 3, frå Raudt og Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen støtte Ukrainas naboland i å håndtere sosiale konsekvenser av krigen i Ukraina, slik som økt antall flyktninger.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra til å bygge medisinske rehabiliteringssentre i Ukraina med norsk ekspertise.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Raudt og Venstre vart med 85 mot 10 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.26.28)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa ta initiativ overfor Det internasjonale pengfondet og Verdsbanken for å stansa krav om innbetaling av ukrainsk statsgjeld og vidare sletta og restrukturera gjelda.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 81 mot 14 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.26.44)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen ta en ledende rolle i det internasjonale arbeidet for å identifisere, etterforske og straffeforfølge krigsforbrytelser i Ukraina, for eksempel gjennom økte bevilgninger til Den internasjonale straffedomstolen, Den internasjonale domstolen og Den internasjonale kommisjonen for savnede personer samt til frivillige organisasjoner som bidrar til dokumentasjon av krigsforbrytelser.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 7, debattert 19. januar 2023

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Erlend Wiborg og Christian Tybring-Gjedde om frys av all bistand til stater som direkte eller indirek-

te støtter opp om Russlands krig i Ukraina (Innst. 141 S (2022–2023), jf. Dokument 8:28 S (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:28 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Erlend Wiborg og Christian Tybring-Gjedde om frys av all bistand til stater som direkte eller indirekte støtter opp om Russlands krig i Ukraina – vedtas ikke.

Presidenten: Framstegspartiet har varsla at dei vil røysta imot tilrådinga.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 81 mot 11 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.27.46)

Sak nr. 8 [14:27:55]

Referat

1. (163) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug, Geir Jørgensen og Marie Sneve Martinussen om stortingsbehandling av endret plan for utbygging og drift (PUD) og plan for anlegg og drift (PAD) for Snøhvitfeltet og Hammerfest LNG (Dokument 8:90 S (2022–2023))
2. (164) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Halleland, Marius Arion Nilsen, Bengt Rune Strifeldt, Per-Willy Amundsen og Hans Andreas Limi om fordeling og bruk av tilgjengelig kraft (Dokument 8:93 S (2022–2023))
Samr.: Nr. 1 og 2 vert sende energi- og miljøkomiteen.
3. (165) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Ane Breivik og Ingvild Wettrhus Thorsvik om opprydding etter ulovlig bøtesoning, samt en utredning av ordningen (Dokument 8:87 S (2022–2023))
4. (166) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen og Sylvi Listhaug om

strengere straffer for angrep på den offentlige myndighetsutøvelse (Dokument 8:92 S (2022–2023))

Samr.: Nr. 3 og 4 vert sende justiskomiteen.

5. (167) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad, Hans Andreas Limi, Roy Steffensen, Marius Arion Nilsen, Morten Wold og Frank Edvard Sve om at trekk i rammetilskudd for ekstraordinære inntekter fra konsesjonskraft gjennomføres i tråd med de forutsetningene som regjeringen presenterte for de berørte kommunene og Stortinget (Dokument 8:94 S (2022–2023))
Samr.: Vert sendt kommunal- og forvaltningskomiteen.
6. (168) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Westgaard-Halle, Nikolai Astrup og Helge Orten om strømsstøtte til bedrifter i påvente av et mer fungerende fastprismarked (Dokument 8:88 S (2022–2023))
Samr.: Vert sendt næringskomiteen.
7. (169) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås og Lars Haltbrekken om miljøstøtteordningen for gods på bane (Dokument 8:89 S (2022–2023))
8. (170) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Sylvi Listhaug, Sivert Bjørnstad, Helge André Njåstad, Himanshu Gulati og Silje Hjemdal om nytt ferjesamband mellom Aure og Hitra med pilotprosjekt for flytende ferjekaier og autonome ferjer (Dokument 8:95 S (2022–2023))
Samr.: Nr. 7 og 8 vert sende transport- og kommunikasjonskomiteen.
9. (171) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg, Abid Raja, Freddy André Øvstegård og Hege Bae Nyholt om seksualitetsundervisning i skolen (Dokument 8:91 S (2022–2023))
Samr.: Vert sendt utdannings- og forskningskomiteen.

Presidenten [14:28:31]: Dermed er dagens kart ferdig behandla. Ber nokon om ordet før møtet vert heva?
– Det er ikkje sett, og møtet er heva.

Møtet slutt kl. 14.29.

